

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2016 / 05 FİYATI: 5 TL

19 Mayıs Bayramı Ulusumuza ve Tüm İnsanlığa Kutlu Olsun

Mete Akyol'un yazısı 3'ncü sayfada

İsmet İnönü
**70 Yıl Önceki
19 Mayıs'da
Gençlere
Konuşuyor** Sh: 9

Konur Ertop:
**Hitit Kraliçesi
Muazzez
İlmiye Çığ** Sh: 55

Cengiz Özakıncı,
**“Söylenti
Tarihçiliği”
Konusunda
Uyarıcı Ders
Veriyor** Sh: 35

Halit Kıvanç:
**Televizyonun
Özgeçmişi** Sh: 81

A. Erdem Akyüz:
**Atatürk'ün
Yargıya
Saygısı** Sh: 19

**Mimar
Sinan'ın
Kafatası ve
Unutulan
Gerçekler** Sh: 49

- Cemaat polislerinin hazırladığı dosyada “Ermeni” dedikleri muhalefet lideri kim?
- Lise yıllarında dinci kampta eğitim alan Başbakan kim? •İslami Devrim için ABD Konsolosluğu’nu basan AKP’li Bakan kim? •Erdoğan’ı sürekli kandıran gazeteci kim? •Kılıçdaroğlu’nun “akıl hocası” sağcı Millî Mücadeleci kim? •Öcalan’a,”Kürt?-çülüğü bırak solculuktan ayrılm” diyen aile büyüğü kim? •PKK’yı asıl büyüten sağcı lider kim?.. •Sağcı bilinen solcular; solcu bilinen sağcılar kim? •Paris günlerinde sosyalist olan Cemaatçi kadın kim? •Alevi Mezarlığı’na gizlice gömülen Nazi subayı kim? •Süleyman Hilmi Tunahan’ın “talebesi” CIA görevlisi kim? •Hitler için dua eden Nurcu kim? •Osmanlı’dan günümüze casus gazeteciler kim? •Atatürk ve arkadaşlarının ruhunu çağırıldığı Osmanlı padişahı kim? •HDP milletvekillerinin sicili; kim aslında kimdir? •Bir SONER YALÇIN araştırması

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya 2000

**Başkent Üniversitesi
Adına Sahibi:**

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

**Görsel Yönetmen
ve Yayın Genel Yönetmeni**
Yardımcısı :
Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Eğitim Danışmanı:
Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

*Başkent Üniversitesi'nin bir kültür
hizmeti olan Bütün Dünya 2000,
Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından*

*1. Cadde, No: 77, Bahçelievler,
Ankara adresindeki Aküm
Reklamcılık, Danışmanlık ve
Yayıncılık Ajansı
Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin
Anafartalar Mah. Rüzgarlı Cad.
Plevne Sk. No:14/5 Ulus, Altındağ,
Ankara adresindeki tesislerinde
basılmıştır.*

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkiricioğlu,
Gürbüz Atabek, Kaya Karan,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, Sabriye Aşır, Dr. Sıtkı Aydınel,
Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Sadi Bülbül, Haluk Cansın,
Nevin Dedeoğlu, Haluk Erdemol, Sema Erdoğan, Konur Ertop,
Gürbüz Evren, Metin Gören, Mümtaz İdil, Muzaffer İzgü,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,
Saniye Özden, Tekin Özertem, Yaşar Öztürk,
Sezin San Sungunay, Mete Tizer, İzlen Şen Toker, İzmir Tolga,
Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeolu,
Dr. Öğüt Yazman, Halit Yıldırım, Mustafa Yıldız

Okur-BütünDünya Yazışma Adresi:
okurlabasbasa@butundunya.com.tr

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 215 51 27-313
Faks: (0312) 222 90 07

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 22 / 04 / 2016

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

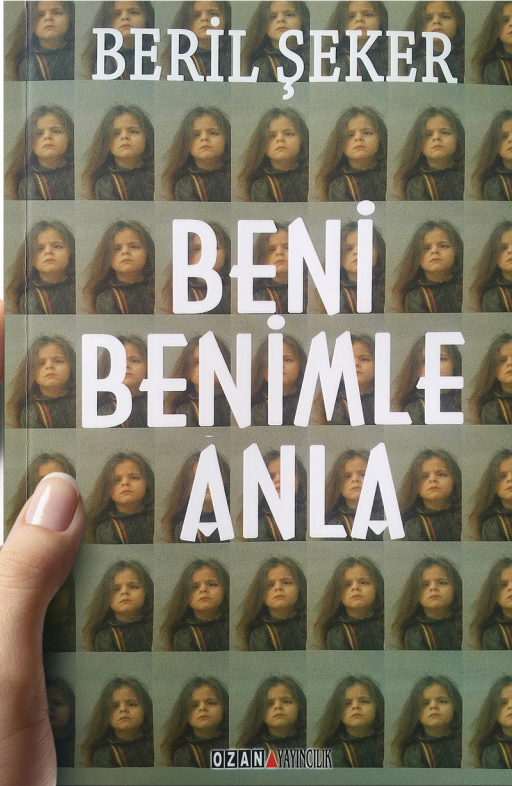
Azmin, İradesinin, İnancın, Kararlılığın ve Sahiplenmenin Adı; “Beril Şeker”...
“Senden ötesi yok” mu diyorlar. İnanma... Senden ötesi var. Ondan da ötesi var...
Bunu; toplumun, sosyal hayatın, özel durumunuzun, size dikte edilen yaşam
biçimlerinin sınırlarından ayrılarak görebilirsiniz.

Zor mu? Belki, evet, elbette...

Hatta çok zor. İmkânsız mı? Hayır.

Hayır çünkü insan iradesinin gücü her türlü engeli aşmaya, her türlü duvarı yıkmaya yetecek düzeyde. Beril Şeker’in öyküsünü okuduğunuzda göreceksiniz ki; yaşam sizin sandığınız kadar zor değil aslında. Göreceksiniz ki aşılmaz bir duvar gibi önünüze dikilen her engel fiske parmağınızla aşabileceğiniz nitelikte. “Beni Benimle Anla” aşılmaz gibi görünen engellerin insan iradesine teslim oluşunun hikâyesi...

Beril Şeker’in hikâyesi, çoğu kapalı kapılar ardında toplumdaki soyutlanan, ancak sadece basit bir destekle hayata herkes kadar tutunabilecek, bir Serebral Palsi hastasının ve aile olmanın örnek hikâyesi...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

19 Mayıs, Yalnızca Bize Değil Dünyaya da Kutlu Olsun

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kuruluşundaki önemli bir özellik de, dünyanın çeşitli ülkelerinde “inanç ile düşünce” arasında yüzyıllar boyu sürdürülen evrimsel savaşlar zincirinin zafer halkalarına, Türkiye cephesinde eklenen yeni bir “düşünce güçleri zafer halkası” olmasıdır.

1400’lü yılların ikinci yarısında oluşturulan düşüncenin zaferi zincirinin ilk halkası, insanlığın beynsel evrim tarihinde Rönesans sözcüğüyle yerini almıştır.

Onu, 1776 yılında imzalanan Amerikan “Bağımsızlık Bildirgesi” izlemiştir. Avrupalı göçmenler aracılığıyla Amerika’ya sıçratılan Rönesans kıvılcımları, bu yeni topraklarda da insan ve düşünce kavramlarını alevlendirmiş ve dünyanın o yarısında da “insan hakları”ni temel taşı yapan bir devletin kurulmasına neden olarak, düşünce güçlerinin yeni bir zafer halkasını oluşturmuşlardır.

Bu zaferin alevleri 13 yıl sonra Fransa’ya sıçramış, 1789 yılında Fransız Devrimi’nin getirdiği “İnsan Hakları ve Yurttaşlık Bildirge-

si”yle, “inanç ve düşünce” savaşında düşünce güçleri cephesine yeni bir zafer kazandırmıştır.

İnsanın, “beynini başkalarına kullandıran değil, beynini kendi kullanan” bir varlık olduğu gerçeğini öne çıkaran Rönesans düşünceleri, 130 yıl kadar sonra, 19 Mayıs 1919’da Mustafa Kemal’in beyninde ve gönlünde Anadolu’ya taşınmıştır.

Mustafa Kemal bu görüşlerle Türk vatanını işgalci düşmanlardan kurtarma savaşını başlatmakla kalmamış, “düşünme yeteneklerine el konulmuş” Türk halkını, din adamı görünümlü kişisel çıkar sahiplerinin aldatıcı egemenliğinden de kurtarma yolunda önemli bir adım atmıştır.

Mustafa Kemal, “Türk vatanını kurtarmak” görevinden hemen sonra, “Türk halkının beynini kurtarmak” görevine de girişmiş, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni kurmadan önce onun, özgür düşünebilen ulusunu da oluşturacak “İkinci Kurtuluş Savaşı”ni başlatmıştır.

17-18 Ocak 1923 tarihinde İstanbul'un önde gelen gazetecileriyle İzmit'te yaptığı "Hilafetin istikbali" konulu toplantıda açıkladığı görüşüyle, bu savaşın ilk hücum emrini vermiştir.

Onun o gün, "Hilafet kökünden kaldırılacaktır" görüşü, kürsüdeki bir konuşmacının açıkladığı kişisel bir görüşün ifadesi olmasının çok ötesinde, çok daha derin bir anlam yükledi.

Bu tümce, bir savaş alanında, cephenin en ön safında bir eliyle atının dizginlerini kavrayan, öteki elindeki kılıcıyla savaş alanını işaret ederek yeni bir savaş başlattığını bildiren komutanın, arkasındaki aydınlar ordusuna verdiği ilk hücum emriydi.

Türkiye'yi Rönesans aydınlığına kavuşturan İkinci Kurtuluş Savaşı, 18 Ocak 1923 tarihinde İzmit'te, Komutan Mustafa Kemal Paşa'nın, ordularına verdiği bu hücum emriyle başlamıştır.

Birinci Kurtuluş Savaşı'nda Türk Vatanı'nı işgalci düşmanın egemenliğinden kurtaran Gazi Mustafa Kemal Paşa, o gün başlattığı İkinci Kurtuluş Savaşı'nda ise bu kez, yıllardır din konusunda gerçek din bilgisinden yoksun bırakılan Türk halkını, asla din adamı olmayan ve din adamlığıyla hiçbir ilgileri bulunmayan hurafeci, çıkarıcı, sahte ve sahtekar dincilerin egemenliğinden kurtarmıştır.

İkinci Kurtuluş Savaşı'mız,

birinci Kurtuluş Savaşı'mızı tamamlayan "Tüm Kurtuluş"umuzun öteki yarısıdır ve en az, Birinci Kurtuluş Savaşı'mız'ın yüceliğinde bir değere sahiptir.

Birinci Kurtuluş Savaşı'mız sonunda, üzerinde yepyeni bir devlet kurduğumuz tertemiz bir vatan toprağına sahip olduk; İkinci Kurtuluş Savaşı'mız sonunda ise, bu tertemiz vatanda oluşturduğumuz devletin, tertemiz beyinli milletini oluşturduk.

Sonunda "Türkiye Cumhuriyeti Devleti"ni oluşturduğumuz bu iki kurtuluş savaşımızın birincisinin "zafer simgesi" Lozan'dır, ikincisinin "zafer simgesi" Laiklikdir.

Vatanımızı düşmanlardan kurtarması yanı sıra, tüm halkımızı "beynini kullandıran insan" kimliğinden kurtarıp, tümümüzü "beynini kendi kullanan" insanlar kimliğine kavuşturması nedeniyle de Türk halkı Mustafa Kemal'e, vadesi hiçbir zaman dolmayacak minnet ve şükran borçludur.

Yeryüzünde bin yıldan buyana sürdürülmekte olan İnanç ve Düşünce arasındaki savaşta, düşüncenin zaferi zincirine Türkiye cephesinde eklediği zafer halkası nedeniyle, dünyanın tüm insanları da, Mustafa Kemal'e, en az bizim olduğumuz denli minnet ve şükran borçludurlar.

19 Mayıs Bayramı yalnızca bize değil, o nedenle, tüm insanlığa da kutlu olsun. •

meteakyol@butundunya.com.tr

Yılmadan Yorulmadan
Dr. Sıtkı Aydınel

Atatürk'ün İstifaları

Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk, meslek hayatı boyunca doğruluğuna inandığı idealleri ve düşünceleri uğruna gerektiğinde görevlerinden ve en sonunda da askerlik mesleğinden istifa etmesini bilmiş, liderlik gücünü makam ve rütbesinden değil, kişiliğinden aldığını göstermiştir.

Bu yazıda büyük önderin istifalarını kısaca hatırlatıp bir değerlendirme yapacağız.

Anafartalar grup komutanlığı'ndan istifa (27 Eylül 1915):

Mustafa Kemal, 9 ay süren Çanakkale kara muharebelerinde inisiyatif kullanarak zamanında verdiği doğru kararları ve yüksek sevk idaresi ile üstün düşman kuvvetlerinin hedeflerine (Conkbayırı, Kocaçimen Tepe) ulaşmalarını engellemiş ve Türk ordusunun başarısında belirleyici rol oynamıştır.

Bu yazının konusu olmadığı için ayrıntıya girmeyerek söylemek gerekirse Mustafa Kemal Çanakkale’de;

- 25 Nisan 1915’de 19. Piyade tümen komutanı olarak kıyıya çıkan Anzac birliklerine yaptığı karşı taarruzla,

- 9 Ağustos’ta Anafartalar Grup Komutanı olarak İngiliz kuvvetlerine yaptığı karşı taarruzla,

- 10 Ağustos’ta Conkbayırı muharebesi ile düşman taarruzlarını püskürtmüş,

- Ve nihayet 21 Ağustos’ta İkinci Anafartalar Muharebesi ile düşmana son ve kesin darbeyi vurmuş, Çanakkale’nin geçilmez olduğunu göstermiştir.

İkinci Anafartalar Muharebesi Çanakkale Savaşı’nın doruk noktasıdır. Bundan sonra düşman Türk direnişi karşısında artık daha fazla ilerleyemeyeceğini anlamış ve taarruzlarına son vererek Gelibolu Yarımadası’nı boşaltmaya karar vermiştir.

Çanakkale muharebelerinin itilaf devletleri açısından en başarılı yönü, Türk ordusuna hissettirmeden ve zayıt vermeden örtü ve aldatma tedbirlerini uygulayarak yarımada’yı boşaltmaları olmuştur.

Mustafa Kemal düşmanın çekildiğini anlayarak Ordu Komutanı’na “düşmanın rahat çekilmesine fırsat vermeden son bir taarruzla yarımada’dan atalım” teklifinde bulunmuştur. Ancak ordu komutanı Liman Von Sanders “artık kaybedecek bir

Limn Von Sanders, Çanakkale Savaşı’nın kazanılmasında çok önemli rolü olan bu başarılı komutanı kaybetmek istememektedir.

askerimiz bile yok” diyerek Mustafa Kemal’in bu teklifini reddetmiştir. Bunun üzerine Albay Mustafa Kemal Anafatalar Grup Komutanlığı görevinden istifa ettiğini bildirmiştir. ¹

Limn Von Sanders, Çanakkale Savaşı’nın kazanılmasında çok önemli rolü olan bu başarılı komutanı kaybetmek istememektedir. Mustafa Kemal’in istifasını Başkomutan Enver Paşa’ya bildirirken istifanın kabul edilmemesini istemiş, zaten

hasta (sıtma) olan Mustafa Kemal'e hava değişimini aldırarak 10 Aralık'ta İstanbul'a göndermiştir.

Andrew Mango, Mustafa Kemal'in istifasını iki nedene dayandırmaktadır:

1. Anafartalar grubunda bazı Türk tümen komutanlarının yerine Alman komutanların atanmasına Mustafa Kemal tepki göstermiştir.

2. Cepheyi dolaşan Enver Paşa'nın Mustafa Kemal'i ziyaret etmemesi bardağı taşıran son damla olmuştur. 2

Duşman 20 Aralık 1915'te Arıburnu cephesini; 9 Ocak 1916'da da Seddülbahir cephesini hiç zayıt vermeden emniyetle tahliye etmiş, olaylar Mustafa Kemal'in haklılığını göstermiştir.

Ordu komutanlığı'ndan istifa (4 Ekim 1917)

Mustafa Kemal Çanakkale'den

sonra, Anafartalar grubunun ikiye ayrılması ile teşkil edilen 16. Kollordu Komutanlığı'na atanmış ve 1 Nisan 1916'da tuğgeneralliğe tefi etmiştir. Önce doğu cephesinde 3. Ordu'nun Ruslara yaptığı karşı taarruzda görev almış, Muş ve Bitlis'i Rus işgalinden kurtarmıştı (5-6 ağustos 1916). Bilahare Musul'un işgali üzerine teşkil edilen general Falkenheim komutasındaki Yıldırım Ordular Grubu'na bağlı ve karargâhı Halep'te bulunan 7. Ordu Komutanlığına 5 Temmuz 1917'de atanmıştır.

General Falkenheim, Alman çıkarlarına uygun olarak, İngiltere'ye Ortadoğu'da üstünlük sağlayan Musul'u İngilizlerden geri almayı birinci öncelikli görev olarak kabul etmektedir. Oysa aynı tarihlerde İngilizler Filistin cephesinde topladıkları 100 bin kişilik bir ordu ile öncelikle Kudüs'ü almak ve Türk ordusunu kuzeye atmak için büyük bir taarruz hazırlığı içindeydi. İngiliz ordusunun karşısındaki Türk ordusunun kuvveti ise 40 bin kadardı. Dolayısı ile Türk ulusal çıkarları bakımından Musul'u geri almak değil, Kudüs'ü savunmak ve elde kalan orduyu duşmana kaptırmadan emniyetle kuzeye çekmek birinci öncelikli bir görevdi.

Bu nedenle müttefikimiz Almanya ile çıkarlarımız ve önceliklerimiz çelişmekte idi (tıpkı bu gün Suriye'deki çıkarlarımızın ve önceliklerimizin müttefikimiz ABD ile çeliştiği gibi).

Öncelikle Irak'a (Bağdat) taarruz etmeyi düşünen Falkenhein, Bağdat'a yürürken İngilizlerin Şam ve Halep'i tehdit ederek kendi gerilerine düşme tehlikesi karşısında fikrini değiştirmiş, Irak'a saldırmadan önce Filistin'e yerleşmiş olan İngilizleri geri atmak gerektiğine inanmış ve planını değiştirmiştir.

Bu yeni planın uygulanmasında Türk ve Alman komutanlar arasında komuta sorunu ortaya çıkmıştır. Almanlara göre Filistin'deki İngilizlere yapılacak taarruzun Yıldırım Ordular Grup Komutanı olarak Falkenhein komutasında olması gerekirdi. Bu duruma, o zamana kadar Toroslardan Hicaz'a kadar tüm bölgenin komutanlığını yapan 4. Ordu komutanı Cemal Paşa tepki gösterir. Cemal Paşa ayrıca ordunun İngilizlere taarruz gücü olmadığı kanaatinde. Mustafa Kemal de yıldırım ordular grubunun teşkiline ve İngilizlere yapılacak taarruzun Falkenhein komutasında olmasına karşıdır. Ona göre Falkenhein, İngilizlerin her bakımdan büyük olan üstünlüklerine aldırmadan saldırıda bulunmak istiyordu sonuçta emri veren komutan Almandı fakat yok yere kırılacak olan da Türk askeriydi.³

Durumu değerlendiren Mustafa Kemal 20 Eylül 1920'de Başkomutan V. Enver Paşa ile İttihat ve Terakkisi Partisi'nin Diğer Önemli İsimleri Talat Ve Cemal Paşalara memleketin ve ordunun durumunu açıklıkla ortaya koyan bir rapor göndermiş ve alınması gereken

tedbirleri önermiştir. Önlemlerden en önemlisi şudur:

“Askeri siyasetimiz bir savunma siyaseti yani elimizde bulunan kuvvetleri hatta tek bir neferi son ana kadar saklamak siyaseti olmalıdır.”⁴ Yine Mustafa Kemal'e göre Sina ve Hicaz cephesi tek bir Türk Komutanının, (kendisinin) emrine verilmiştir. Mustafa Kemal ilk raporundan dört gün sonra (24 Eylül'de) Halep'ten ek bir rapor göndererek kesin tavrını ortaya koyar.

Bu son raporda iki hareket tarzı önermektedir:

1. “Falkenhein asla Sina cephesinde vazife alamaz. Arabistan başkomutanlığı emrinde olarak Sina'nın müdafaası 7. Ordu komutanına (yani kendisine) ait olur.

2. Yahut ben 7. Ordu Komutanlığından affolunurum.

Cevap verilmediği takdirde Falkenhein'a onun emrinde görev yapmayacağımı tebliğ edeceğimi arz ederim”.

Enver paşa Mustafa Kemal'e verdiği kısa cevabında (2 Ekim 1917) Falkenein'a güvenin tam olduğunu, Mustafa Kemal'in de ona güvenmesini ister.

Mustafa Kemal Enver'in bu cevabı üzerine 4 Ekim'de istifa eder. “Kendi kendimi ordu komutanlığından af ve vekilimi de (Ali Rıza Paşa) bizzat tayin ederek vazifeme son verdim.” der ve istanbul'a döner. • **(Devam edecek)**

sitkiaydineli@butundunya.com.tr

1. Turgut Özakman, Diriliş, İstanbul, Bilgi Yayınevi, 77, Basım.2008, s.544. 2., Andrew Mango, Atatürk U.S.A.,1999, s.153. 3. A.g.e. s.96. 4. A.g.e.s.101.

İsmet İnönü'nün Türk Gençliğine Hitabesi

Kurtuluş Savaşı' mızda ve Devrimlerimizin oluşturulması çalışmalarında Mustafa Kemal Atatürk' ün en yakınındaki silah ve çalışma arkadaşı İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak görev yaptığı dönemde, Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle 19 Mayıs 1946 tarihinde Türk gençliğine hitaben aşağıdaki konuşmayı yapmıştır:

Bu konuşma, bir Cumhurbaşkanıamızın devlet adamı kimliği yanısıra onun, Büyük Atatürk' ün Cumhuriyet' i emanet ettiği Türk Gençliği karşısında duyduğu umut ve saygısını da belirten bir belge niteliğindedir. İsmet İnönü' nün “edebi” özellik de içeren bu konuşmasını 70 yıl sonra, yine bir 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle, bugünün Türk Gençliği' ne ulaştırmayı onurlu bir görevimiz olarak yerine getiriyoruz.

Bütün Dünya

Aziz Türk Gençleri:
Bugün, bizleri, sevinçler ve ümitlerle dolu olarak, karşınızda bir daha toplamış bulunuyorsunuz. Yeni nesillerimizin, canlı ve neşeli varlıklarını karşınızda görmek, vazifelerimizi bize tekrar hatırlatıyor.

Vatanımızı koruyacak, geliştirecek, yükseltecek evlatlarımız; sıhhatli, iradeli ve hür insanların hakikati ve iyiliği seven, korkusuz ve fedakar örnekleri, bizi bahtiyar ediyor. Gençlik Bayramı'nda karşılaştığımız eski ve yeni nesillerin, birbirlerine tesirlerini, cemiyet ve milletimiz için, çok feyizli buluyoruz. Biz, yaşlılar, hayat ve siyaset mücadelelerimizin ayrılıklarını unutarak, gençlik karşısında, bütün millet, bütün vatan düşüncelerini ön safa alabiliriz.

Hele sizin spor sevginiz ve spor

zevkiniz, hayatımızın her mücadelesine girebilirse, bundan milletçe çok istifade edeceğiz. İhtirashlı mücadelelerden sportmenin geniş yürekli tavrıyla çıkmak, milli hayattaki herhangi bir yarışın sonundan, netice ne olursa olsun, güler yüzle ve ümitsizliğe kapılmadan ayrılmak, alışacağımız bir haldir.

Sporlarınızı ne kadar zevkle ve istifadeyle seyrettiğimizi anlıyorsunuz. Gençliğin sporları, onların sıhhati üzerinde yaptığı iyi tesirlerden ziyade, bütün cemiyetin karakteri üzerinde yaptığı feyizli tesirlerden dolayı kıymetlidir.

Aziz evlatlarımız,

Vatanın kurtuluşu ve yükselmesi için, yaşlılarımızın, önceki nesillerin, dar ve güç zamanlar geçirdiğini öğrenmişsinizdir. Hele, son yüzyıl içinde Türk vatanını tehlikelerden

Bu memlekette, sizin gözleriniz önünde atılmış olan büyük inkılap hamlelerini, siz koruyacaksınız; siz geliştireceksiniz.

kurtarıp, sağlam bir varlık haline getirmek, bu vatanın yetiştirdiği seçkin evlatların başlıca emeli olmuştur. Babalarınızın ve dedelerinizin hatıralarını ve gayretlerini, iftiharla ve gururla düşünebilirsiniz. Yarın elinize alacağınız memleket kaderini, canınızdan kıymetli tutacağınıza inanıyoruz. Yarınki vazifelerinizin, hür vatandaş ve vatanını seven vatandaş olarak, ne kadar ciddi olduğunu bir an gözünüzden ayırmamanızı isterim.

Aziz evlatlarımız,

Bu memlekette, sizin gözleriniz önünde atılmış olan büyük inkılap hamlelerini, siz koruyacaksınız; siz geliştireceksiniz. Bugünlerde, tek dereceli milletvekili seçimi gibi, tarihimizin büyük bir hadisesini daha göreceksiniz. Günlük siyaset akımları içinde basit görünen bu olay, iyi biliniz ki, hür milletin serbest iradesiyle kendi kaderine hakim olduğunu belirtecek yeni bir devrimdir.

Türlü güçlüklerini ve tecrübesizliklerini göğüsleyerek aldığımız bu kararın büyük feyizlerini, yetişkin zamanlarınızda, siz elde edeceksiniz.

Tek dereceli seçimde, kadın erkek, bütün seçmenlerin oy sandıkla-

rı başına gidip, kararlarını bildirmelerini, kutsal bir borç bilmeliyiz. Bütün dünya milletlerinin birbirini gözetlediği bir zamanda, Türklerin, oy sandıkları başında, milli vazifelerini ne kadar hevesle yaptıklarının meydana çıkması, varlığımız için büyük meseledir.

Sizin temiz, ve küçük hislerden uzak olan görüşleriniz önünde bütün milleti, tek dereceli seçimin şerefli vazifesine davet ediyorum.

Kayıtsızlıklarımızı yenmek ve tek dereceli seçimin ehemmiyetini ve manasını kavramış olmak, milletimizin bugün geçireceği kıymetli ve tesiri büyük bir imtihandır.

Aziz evlatlarımız,

Bana, dört çevremizin sınır topraklarından armağan getirdiniz. Türk Milleti, sınırlarının dokunulmazlığı için, bugün çok dikkatli ve duygulu bir andadır. Gençlerimizin armağanını, Türk Milleti'nin en canlı ve kesin kararlı iradesi için, bir işaretle alıyorum.

Büyük Atatürk'ün insanlık, hürriyet ve şeref yolu, sizin emanetinizde, emniyettedir. Ailelerinizin ve cemiyetinizin faydalı unsurları, vatanımızın şerefli olmanızı bekliyorum.

Var olunuz! •

Beni Hatırlayınız

ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- Spor, yalnız beden yeteneklerinin bir üstünlüğü sayılamaz. Anlayış ve zeka, ahlak da bu işe yardım eder. Zeka ve kavrayışı kısa olan kuvvetliler; zeka ve kavrayışı yerinde olan daha az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlaklısını severim.
- Terbiye ve eğitimi birleştirmedikçe aynı fikirde, aynı zihniyette kişilerden bir millet yetiştirmeye olanak aramak boşunadır.
- Her türlü spor çalışmalarını Türk gençliğinin ulusal eğitiminin ana öğelerinden saymak gerekir.
- Türk sporculuğu, uluslararası alanda layık olduğu yerini kazanacaktır. O zaman, Türk sporculuğu ülke ve ulus yaşamında etkinleştiği kadar biraz da medeni ve belki de benim tahminimden çok bir uygarlık simgesi olacaktır.
- Sporda tek ve açık bir amaç gözetmek gerekir. Sporu ya propaganda için yapacağız yahut da vücudumuzun gelişmesini sağlamak için yapacağız.
- En güzel coğrafya konumunda ve üç yanı denizle çevrili olan Türkiye; sanayisi, ticareti ve sporuyla, en ileri denizci ulus yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmayı bilmeliyiz.
- Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız bile beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye kara verenler, asla ve asla yorulmazlar. Türk gençliği amaca, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir.
- Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın (kültürün) müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik (uygulama) mevkiine konduğu vakit Türk milleti yükselecektir.

K Atatürk

Düşler ve Düşünceler
Yahya Aksoy

Atatürk ve Türk Gençliği

“Gençler! Vatanın bütün ümidi ve geleceği size, genç kuşakların anlayış ve enerjisine bağlanmıştır. Bütün ümidim gençliktedir. Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız.”

M. K. Atatürk

Mustafa Kemal, Harp Okulu'nun ilk yıllarını ve askeri lise dönemini şöyle anlatır:

"Birinci sınıfta saf gençlik hayallerine tutuldum, dersleri ihmal ettim. Senenin nasıl geçtiğinin hiç farkında olmadım. Ancak dersler kesilince kitaplara sarıldım. Matematik merakı devam ediyordu. İkinci sınıfa geçtikten sonra askerlik derslerine merak saldım... Şiir bana cazip geliyordu. Fakat kompozisyon öğretmenim Mehmet

Asım Efendi 'Bu uğraş seni asker olmaktan uzaklaştırır' dedi. Fakat güzel söyleme ve yazma konusunda hevesim devam ediyordu. Tenneffüs zamanlarında kompozisyon eğitimi yapıyorduk. Saati elimize alıyor, 'bu kadar dakika sen, bu kadar dakika ben söyleyeceğim' diye yarışmalar tertip ediyorduk."

"Gençler! Cesaretizmizi kuvvetlendiren ve devam ettiren sizsiniz. Siz, almakta olduğunuz eğitim ve kültür ile insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir özgürlüğünün en değerli simgesi olacaksınız"

(1924-Dumlupınar) diyen Mustafa Kemal Atatürk, gençlere güven, umut ve cesaretle bağlanmış ve gençlerin eğitimine öncelik tanımıştır.

"Bu kadar kuvvetli ve zinde bir gençlik içinde kendimi gördüğüm-den dolayı mutluyum. Türk gençliği gayeye, bizim yükselme idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir. Ey yükselen yeni nesil!..Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yaşatacak yükseltecek olan sizsiniz" demiştir.

Biz "barış istiyoruz" dediğimiz zaman "tam bağımsızlık istiyoruz" dediğimizi herkesin bilmesi gerekir" diyen ve dünya barışı için eğitim fikrinde "Eğer devamlı barış isteniyorsa insan kitlelerinin durumlarını iyileştirecek uluslararası tedbirler alınmalıdır. İnsanlığın tümünün refahı, açlık ve baskının yerine geçme-

lidir. Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak bir şekilde eğitilmelidirler" diyerek UNESCO'ya öncülük eden Atatürk, modern Türkiye yaratmada yeni bir eğitim ve toplum modeli ortaya koymuş ve çağdaş uygarlığın üzerine çıkmayı hedeflemiştir.

Bunu sağlayacak toplumu yaratmak için toplumsal dinamikleri harekete geçirecek gençlerdir. Gençler, güvendir, güçtür, umuttur ve gelecektir. Gençlerin akıl, bilim ve teknoloji aydınlığında "fikri hür

vicdani hür” yetişmesi için bütün yönleriyle çağdaş, laik ve ulusal eğitim almaları esastır.

Çağına karşı sorumluluk duygusu taşıyan yüreği yurt ve Atatürk sevgisi ile dolu şair Ceyhun Atuf Kansu, Atatürk’ü **“Ortaçağa savaş açmış başöğretmen”** diye ifade etmiştir.

“Bir ulusun yeniyi almasında ölçü, müzik değişikliği olabilmesi, kavrayabilmesidir”

diyen Atatürk, 1927’de **Necil Kazım Akses, A. Adnan Saygun, H. Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin ve Cemal Reşit Rey** beşlisini musiki alanında eğitim almak üzere yurt dışına göndermiş ve Türkiye’nin kalkınması ve sanayileşmesine hız kazandırmak amacıyla

1933-1937 yılları arasında 700 öğrenci yurt dışında Almanya, Fransa, İsviçre ve ABD gibi ülkelerde eğitim almaları için gönderilmiştir.

Bu gelişmeleri 1948 yılında **“5245 Sayılı Harika Çocuk Yasası”** takip etmiş, **İdil Biret** (piyano) ve **Suna Kan** (keman) Paris Konservatuvarı’nda eğitim almaları için gönderilmiştir. Bu yasa 1956 yılında 6660 sayılı yasa ile değiştirilerek güzel sanatların bütün alanlarında üstün yetenekli çocukların yurt dışına eğitim almaları amaçlanmıştır.

Türk gençliği, Türkiye Cumhuriyeti’nin can damarlarıdır. Bu

ulu çınarı sonsuza dek korumak, geliştirmek ve yüceltmekle görevli ve sorumludur. Akıl yolunda ve bilim ışığında, ulusal bilgi ve bilinçle yetiştirmeli ve her alanda geçmişini bilerek geleceğe sahip çıkmalıdır.

“Türk çocuğu, her işte olduğu gibi, havacılıkta da en yüksek düzeyde, gökte, seni bekleyen yerini az zamanda, dolduracaktır. Bundan gerçek dostlarımız sevinecek, Türk ulusu mutlu olacaktır.”

“İnsanlığın tümünün refahı, açlık ve baskının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak bir şekilde eğitilmelidirler”

“Her çeşit spor faaliyetini, Türk gençliğinin milli terbiyesinin ana unsurlarından saymak lazımdır. Ben sporunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlâklısını severim.”

Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramları, Büyük önderimizi anma, anlama, anlatma ve ulusal bilgi ve bilincimizi gönül birliği ile bayraklaştırma zamanıdır. Kutlu olsun. Ulusal ve ülkesel birlik ve bütünlüğümüze güç versin.

“Ulusal varlığımıza düşman olanlarla dost olmayalım... İnancımıza, ülkeyimize ve geleceğimize yan bakan her bireyi düşman saydığımızız

“Türk genci, dünya meselelerine Büyük Atatürk’ün gözü ve ruhu ile bakan delikanlıdır.”

*Şemsettin Günaltay
(Başbakan- 1949)*

gün, ulusal benliğe uzanacak her eli şiddetle kırdığımız, ulusumuz önüne dikilecek her engeli derhal devirdiğimiz gün, gerçek kurtuluşa erişeceğiz. Ve sizler gibi aydın , kararlı, imanlı gençler sayesinde bu kurtuluşa ulaşacağımıza inanabiliriz.” 1923 (Atatürk’ün S. D. II. s. 143)

Atatürk, 19 Mayıs’tan itibaren 1927 yılına kadar olan sürede, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurtuluş, kuruluş ve gelişme aşamalarına ait temel bilgi ve belgeleri 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında toplam 36.5 saatte Ankara’da verdiği Söylev’de toplayarak tarihimize ışık tutan temel kaynağı tarihe altın sayfalarla yazmıştır.

“Ulusum için ve gelecekteki evlatlarımız için dikkat ve uyanıklık sağlayabilecek bazı noktaları

belirtebilmiş isem, kendimi mutlu sayacağım” diyerek; Gençliğe Hitabesi’nde gençlerin üzerine düşen görevleri ifade ederek Söylev’ini tamamlamıştır:

“Ey Türk Gençliği !

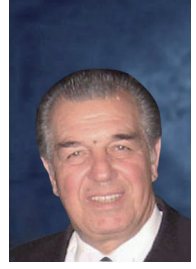
Birinci vazifen Türk istiklâlini ve Türk Cumhuriyeti’ni ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir... Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.”

İlk iki cilt bilgiler, üçüncü cilt belgelerden oluşan Söylev, tüm yurttaşlarımızın ve özellikle gençlerimizin görev ve sorumluluk belgesidir.

“Türk genci, dünya meselelerine Büyük Atatürk’ün gözü ve ruhu ile bakan delikanlıdır.”

Şemsettin Günaltay (Başbakan- 1949) •

yahyaaksoy@butundunya.com.tr

Gençliğe Sahip Çıkalım

Gençlerimizi çok ihmal ediyoruz. Okullardaki tartışmalı eğitimler, donuk ve duyarsız bir nesli beslemekle kalmıyor, çocuklarımızı yarınına meraksız ve hedefsiz bir yolculuğa çıkarıyor. Dikkat edin, gençlerin tüm hayatlarında işe yarayacak bilgi ve donanımları yok. Ezberci bir öğretinin kucağına atmışız hepsini. Devamlı sınavlarla yarışlara sokmuş, stresli bir ortama mahkûm etmişiz çoğunu.

Milli duygularını iyi beslemiyoruz. Bayrak, toprak, vatan sevgisini, askeri okullar hariç iyi veremiyoruz. Ülkemizin maruz kaldığı ve kalacağı tehlikeleri iyi işleyemiyor, çocuk ve gençlerimizi milliyetçilik ülküsünden uzak tutmaya çalışıyoruz.

Okul dışı meşgul olabilecekleri doğru dürüst bir şey yaratamıyoruz. Tatillerinde bile başıboş bırakıyoruz onları. Gidebilecekleri bir kamp-ları yok, doğayla kucaklaşacakları imkanları hazırlamıyoruz, spor köylerimizi hâlâ devreye sokabilmiş değiliz. Can çekişen izciliğimizden bile yararlanamıyor çocuklarımız.

Vatanlarını bile gezdirip gösteremedik onlara. Ne doğudakini getirebildik batıya, ne de batıdakini gönderebildik doğuya. Kolektif hiçbir çalışmanın, hiçbir projenin

içine sokamadık onları. Ne orman-larımıza fidan diktirebildik, ne tarlalarımıza tohum atırdık, ne de yoksul bölgelerin okullarını boyatabildik. Geçmişte Amerika'lı askerler boyardı da bazı okullarımız, biz fırçayı bile elimize almazdık. Göz boyamayı iyi bildiğimizden, çocuklarımızın hayatlarını kolay-laştıracak dişe dokunur bir güzellik yaratamazdık.

Müzik eğitimi veremez miyiz çocuklara, resim yaptırılmaz güzel sanatlarla tanıştıramaz mıyız? Bırakın bir estrüman çalmayı, ısıklık bile çalamıyor çoğu, şiiri tanımıyor, yüzmeyi bilmiyor, içlerinde orman görmemişleri bile var.

Sevgiye hasret, ilgiye muhtaç çocuklarımız. Sevmeye ve sevlilmeye yabancı bu nesilden, vatan sevgisini nasıl bekleyebiliriz? Dost kim, düşman kim bilmiyor ki garipler. Tüm dünyaları televizyon dizileri, bilgisayar oyunları, akıllı telefonlar, bir de arabesk türküleri...

Çoğunun elinde cep telefonu var. Köylüsünde de kentlisinde de eski-yeni bir telefon, mesajlaşıp duruyorlar karşılıklı. Ayağında çorap yok, pantolonu yırtık mühim değil, telefonu var ya. Sorun Türk

müziğinin canına okuyan o arabeskleri, ezbere biliyorlar hepsini. Peki milli marşımızı eksiksiz biliyorlar mı, işte bunu ne siz sorun ne de ben söyleyeyim.

Gençlerimizin çoğu, ülke sorunlarından habersiz. Terör umurlarında bile değil. Bazı yerlerde harp halindeyiz ama, ülkemizin geleceğinden endişe bile duymuyorlar. Aileleri (aman yavrum kalabalıklara girme. Sen mi kurtaracaksın vatani?) diye önlerini kesiyorlar gençlerin.

Kesmeseler, elbette onlar kurtaracaklar. Atatürk onlara emanet etmedi mi ülkeyi ve Cumhuriyeti?

Biz gençliğimizde yastığımızın altına bayrağımızı koyar öyle uyurduk. Bando sesi duyduk mu, sancağımızı gördük mü, esas duruşta selamlardık. Kısa pantolonlu çağımızda bile öylesine duyarlıydık ki, vatan millet meselelerinde heyecanlanır, coşkuya kapılırdık. Biraksalar cepheye koşardık, öylesine kuvvetliydi milli duygularımız. Bugünün gençlerine bakıyorum da, en küçük gürültüden ürküp kaçıyorlar, Türk düşmanlarını hoşgörüyorlar, bayrak yerine cadde ve meydanlarda paçavraları gezdirenlere karşı kayıtsız kalıyorlar.

Bütün bunların kabahati bizde. Ne ekersen onu biçersin. İlgilenmedik onlarla, herşeyi devletten bekledik. Taşın altına elimizi sokmak yerine, şartlara uygun gamsız, tasasız, ödleik bir neslin gelişmesine yardımcı olduk. Eğitim sistemimizi

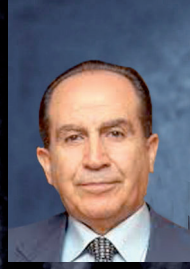
çeyrek asırdır yaz-boz tahtası haline getirdiler, sesimizi çıkarmadık. Köy okullarımızı kapattılar, çocukları minübüslerle ilçelere taşıdılar, bir şey demedik. Evden okula, okuldan eve sistemi başlayınca, hayatın diğer perdelerine ister istemez yabancı kaldı çocuklar.

Köy çocukları bugün maydanöz bile ekemiyorlar. Çünkü onlara tarımı değil, Mississippi'nin uzunluğu, Everest'in yüksekliği gibi hayatlarında hiç işlerine yaramayacak şeyleri öğretiyoruz. Bu yüzden okuyan köy çocukları tarıma dönmek istemiyorlar, köylerinde değil şehirlerde yaşamayı, hemşire-polis-öğretmen olmayı tercih ediyorlar. Kim uğraşacak bunlarla, siz hiç Parlamento'da bu konuların dile getirildiğini, çare üretildiğini duydunuz mu? Evvelden ciddi bir Devlet Planlama Teşkilatı'mız vardı. Türkiye'nin neye ihtiyacı varsa, onu planlardı. Hatta beşer yıllık kalkınma planlarına monte ederdi ihtiyaçları. Bugün de var bu teşkilat, tabelası bile duruyor ama, neyi planladığını bilen yok.

Artık gençlerimizi ciddiye almak, problem ve ihtiyaçlarıyla yakından ilgilenmek ve onları ülke sorunlarına çekmek zorundayız. Şimdiye kadar yaptığımız hatalara döğünmek, yakınmak, şikayet etmek yerine, kaybettiğimiz zamanı nasıl telafi edebiliriz, gençliğimize nasıl sağlam bir yol çizebiliriz, onları nasıl yeniden kazanabiliriz, bunu düşünmenin zamanı geldi de geçti bile. •

canpulak@butundunya.com.tr

Bilmek Gerek
A. Erdem Akyüz

Atatürk'ün Yargıya Bakışı

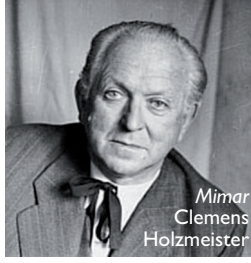
Atatürk'ün yargıya bakışını anlamak için; yargı organlarının kuruluşundan itibaren yapısına gösterdiği özen ve verdiği kararlara karşı gösterdiği saygıya bakmak gerekir.

Bir çok kişi, Yargıtay'ın, başkent Ankara'da kurulduğunu düşünür. Oysa, Türkiye'nin ilk kurumlarından biri olan Yargıtay Sivas'da kurulmuştur. Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında, çağdaş bir yüksek yargı organının

kurulmasına gereksinme duyulunca, Atatürk tarafından kurulan "Temyiz Mahkemesi'nin, başkent Ankara dışında kurulmasının bir amacı da, bu yüksek yargı organını, siyasi ve ekonomik baskılardan korumak olmuştur.

Zira Ankara’da açılan Meclis ve Bakanlıklar nedeni ile, milletvekilleri ve diğer siyasiler ile yerli ve yabancı iş adamları Ankara’ya yerleşmeye başlamışlardır. Böyle bir ortamda, yüksek yargı organının çalışmasına müdahaleler olmaması için, Yargıtay Sivas’da kurulmuştur.

Mimar
Clemens
Holzmeister

kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.

Bu şekilde kurulan Temyiz Mahkemesi, daha sonra 1923 yılında bir takım yapısal değişiklikler yapılarak Eskişehir’e nakledilmiştir.

Uzun seneler sonra

1935 yılında Başkent Ankara’ya nakledilen yüksek yargı organı halen kullanılmakta olan “Yargıtay” adını almıştır.

Yargıtay’ın Başkent Ankara’daki ilk binası Prof. Clemens Holzmeister tarafından 1933-1935 yılları arasında yapılmıştır.

■ Atatürk tarafından kurulan “Temyiz Mahkemesi”nin, başkent Ankara dışında kurulmasının bir amacı da, **bu yüksek yargı organını, siyasi ve ekonomik baskılardan korumak olmuştur.**

Türkiye’nin ilk yasalarından biri olan ve 4 numarayı taşıyan bir Kanun ile Ankara’da, Milli Hükümetin kurulmasından hemen sonra 7 Haziran 1920 yılında çıkarılan “Muvakkat Temyiz Heyeti Teşkili Hakkında Kanun” ile Yargıtay Sivas’da

Avusturyalı mimar Holzmeister’in yaptığı ve halen kullanılmakta olan Bakanlıklar semtindeki Yargıtay binasının ilk yapılışında, bir mimarlık şaheseri olan “Kubbe Altı” olarak adlandırılan, özel günlerde törenlerin yapıldığı ve İstiklal Marşı’nın çalındığı muhteşem bölümün, daha sonra yapılan ek ve değişikliklerde yıkılması büyük bir kayıp olmuştur.

Hitler ve Nazi rejiminin baskılarından kaçan diğer bilim ve sanat adamları gibi Prof. Holzmeister’e de

Yazarımızı Tanıyalım: Ankara Barosu’nun kıdemli bir üyesi olan Avukat Ahmet Erdem Akyüz, Erzurum doğumludur. Önceki yıllarda Başbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu Üyeliği yapan, Türk Hukuk Kurumunda iki dönem Yönetim Kurulu Üyesi olarak bulunan, Hukukun Egemenliği Derneği Genel Başkanlığı’nı da yapmış olan Akyüz’ün, çok sayıda ve değişik konularda makaleleri ile yayınlanmış kitapları bulunmaktadır. Son olarak Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Almanca olmak üzere dört dilde yazılan “Ermeni Sorunu ve Türkler” isimli kitabı yayınlanmıştır.

İlk olarak Sivas'ta kurulduktan sonra Eskişehir'e nakledilen Yargıtay Yüksek Mahkemesi'nin 1935 yılına kadar hizmet verdiği Eskişehir'deki bina

kapılarını açan Atatürk yönetimindeki Türkiye, bu bilim adamlarının korunmasına ve Türkiye'de eserler vermesine de olanak sağlamıştır. Bu suretle yapılan binasında, Yargıtay Ankara'da yeni ve güzel binasında çalışmalarına başlamıştır.

Türkiye Millet Meclisi'nin ilk yasalarından biri ile 1920 yılında Sivas'da kurulan Yargıtay'ın kuruluş yöntemi, amacı ve sonraki seyrine baktığımız zaman, Atatürk'ün bu yüksek yargı organının bağımsızlığına ve çalışma şekline gösterdiği büyük özeni açık bir şekilde görmekteyiz.

Yüksek mahkeme adeta, serada nadide bir çiçek yetiştirilir gibi kurulduğu Sivas'da kök salmış, daha sonra nakledildiği Eskişehir'de dal ve yaprak verip kuvvetlendikten, her türlü iç ve dış tesire dayanıklı hale getirildikten sonra Başkent Ankara'ya alınmıştır.

Bu özen ve saygı, yargı organla-

rının ve alt derece mahkemelerinin verdiği kararlara da, aşağıda örneği verildiği şekilde yansımıştır.

“Vefatından iki yıl önce, Atatürk'e düzenlenen bir suikast girişimi meydana çıkarılmıştı. Sanık tutuldu ve adalete teslim edildi. Haber, yurttta büyük şaşkınlık ve üzüntü yaratmıştı. Herkes bunu konuşuyor 'Nasıl olur? Nasıl olur?' diyordu. Bir türlü herhangi bir nedene bağlayamıyordu.

Atatürk, sanki bu olaydan haberi yokmuş gibi bu konuda ne düşündüğünü hiç açıklamadı ve karar verinceye dek konuşmadı. Atatürk'ün bu suskunluğu çeşitli yorumlara yol açmıştı. Kimi 'Bu üzüntülü olayı anımsamak istemiyor', kimi 'Bunun doğru olduğuna inanmıyor' diyor, kimi 'Çok kızgın olduğunu' düşünüyordu. Nihayet mahkeme kararını verdi; sanığa yükletilen suç kanıtlanmadığı gerekçesiyle, yargılanan kişi aklandı. Karar sonrasında, Atatürk bu konuda, ilk ve son kez

Yargıtay Binası / Ankara

konuştı: “Demek ki yargıç, suçun işlendiğine kanaat getirecek ölçüde kanıt bulamamıştır.” (1)

Halk, bu kararı veren hakim ve savcılara ne yapılacağını, nasıl, ne zaman ve ne şekilde cezalandırılacağını merakla beklerken, bu kararı veren hakim ve savcı, Atatürk’ün onayı ile üst derece yargı organlarına atanmışlardı.

Halk, bu kararı veren hakim ve savcılara ne yapılacağını, nasıl, ne zaman ve ne şekilde cezalandırılacağını merakla beklerken, bir süre sonra bu kararı veren hakim ve savcı, Atatürk’ün onayı ile üst derece yargı organlarına atanmışlardı.

Tarihi gelişimi ve örneklerinde görüldüğü üzere Atatürk’ün yargıya bakışı; bir üst yargı olarak Yargıtay’ın kuruluşundan, mahkemelerin verdiği kararlara değin uzanan, yargının bağımsızlığına ve verdiği kararlara duyulan saygı ve özeni yansıtan, işte böyle bir bakış açısidir. •

erdemakyuz@butundunya.com.tr

Atatürk’ün Adalet Hakkındaki Sözleri

Devlet halinde teşkilatlanmış bir insan toplumu anayasasında, adalet kuvvetinin bağımsızlığının önemini açıklamaya gerek yoktur. Milletlerin yargı hakkı bağımsızlığının birinci şartıdır.

* * *

Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin, devlet halinde varlığı kabul olunamaz. (1920)

72

Mustafa Kemal'in Ankara Hukuk Mektebi Açılışındaki Konuşması

Sayın Dinleyenler!

Cumhuriyetin idare merkezinde bir hukuk okulu açma nedeni, bugünkü toplantımızı hazırlamış bulunuyor. Bugün tanık olduğumuz olay, yüksek memur ve duyarlı ilim adamları yetiştirmek girişiminden daha büyük bir önem taşır. Yıllardan beri devam eden Türk İnkılâbı, varlığını ve düşüncelerini, sosyal hayatının kaynağı olan yeni hukuki kuralları belirlemek ve doğrulamak çaresine sarılmıştır.

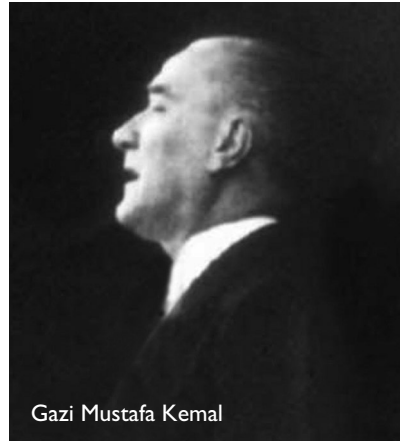
Türk İnkılâbı nedir?

Bu İnkılâp, kelimenin öncelikle taşıdığı ihtilal anlamından başka, ondan daha geniş bir değişmeyi anlatmaktadır. Bugünkü devletimizin şekli, yüzyıllardan beri gelen eski şekilleri yıkan en gelişmiş şekil olmuştur.

Milletin, varlığını devam ettirmek için birliği arasında düşündüğü ortak bağ, asırlardan beri gelen şekil içeriğini değiştirmiştir, yani millet dini ve mezhebi bağlantı yerine, Türk milliyeti bağıyla fertlerini toplamıştır.

Millet, milletlerarası genel mücadele sahasında hayat sebebi ve kuvvet sebebi olacak iklim ve aracın ancak çağdaş uygarlıkta bulunabileceğini, bir sabit gerçek ilke

“Bugünkü devletimizin şekli, yüzyıllardan beri gelen eski şekilleri yıkan en gelişmiş şekil olmuştur.”

Gazi Mustafa Kemal

olarak kabul etmiştir.

Efendiler,

Kıscacası, millet saydığım değişmelerin ve inkılâpların doğal ve zorunlu gereği olarak genel idaresinin ve bütün kanunlarının ancak dünya ile ilgili ihtiyaçlardan esin almasını gerekli görmüştür. İhtiyaçlarının gerekli görmüştür. İhtiyaçlarının değişme ve gelişmesiyle, devamlı değişme ve gelişmeyi temel alan dünya ile ilgili bir idare anlayışını yaşama nedeni saymıştır.

Eğer yalnız altı sene önceki anılarınızı yoklarsanız, devletin şeklinde, millet fertlerinin ortaklaşa bağında, kuvvet sebebi olacak uygarlık yolunun takibinde, kıscacısı bütün kuruluşlar ve ihtiyaçlarını dayandırdığı hükümler açısından büsbütün başka temeller üzerinde bulunduğumuzu hatırlarsınız. Altı sene süresince büyük milletimizin hayat akışında oluşturduğu bu değişmeler herhangi bir ihtilâlden çok fazla, çok yüksek olan en büyük inkılâplardandır.

Pek çok milletin kurtuluş ve yükselme mücadelesinde öfkeli oldukları görülmüştür. Fakat bu öfke Türk ulusunun bilinçli öfkesine benzemez.

Söz ettiğim bu büyük inkılâp yolunda, Türk ulusunun şimdiye kadar harcadığı çalışma ve dış düşmanlara karşı yorulmaz, yıpranmaz mücadeleler içinde ve millî iradenin, direnişi yok eden uygulamalarının sırasında ve hukuk adamlarının elinde bulunan kanunların ve eserlerin varlığını isteyerek,

bilmezlikten gelerek her şeyden önce Türk ulusu ve devletinin yeni varlık şeklini uygulamayla meydana çıkarmak uğrunda ciddi mücadeleler vermiştir. Şimdi ortaya çıkan bu büyük eserin düşünce yapısını ve ihtiyaçlarını doyuracak yeni hukuk kurallarını ve yeni hukuk bilginlerini meydana getirmek için girişim zamanı gelmiştir.

Sanırım ki, Ankara Hukuk Okulu, Cumhuriyet hukukunu yalnız görünen ve söylenen şekliyle değil, fakat anlaşılın ve kavranılan iç yüzü ile kanunlarıyla ve hukuk bilginleriyle açıklayacak ve koruyacak önleme başlamış oluyor.

Cumhuriyet Türkiye'sinde eski hayat kanunları, eski hukuk yerine yeni hayat kurallarının ve yeni hukukun geçmiş olması bugün tereddütsüz bir oldu-bittidir. Bu oldu-bitti emir, sizin kitaplarınızda ve uygulama sebebi olan kanunlarınızda anlatılacak ve açıklanacaktır.

Öğrenciler ve Hukukçu Efendiler!

Yeni hukuk kurallarından, yeni ihtiyaçlarımızın istediği kanunlardan söz ederken, "Her inkılâbın kendisine özel yaptırımını olması zorunludur" sebebine, yalnız bu sebebe işaret etmiyorum. Boş bir sistem taraftarlığından nefsimi sakındırarak, fakat Türk ulusunun çağdaş uygarlığın niteliklerinden ve verimlerinden faydalanmak için en az üç yüz yıldan beri harcadığı çabaların ne kadar acılı ve üzüntülü engeller karşısında yok olduğunu tam bir üzüntü ile göz önüne alarak

söylüyorum.

Milletimizi çökmeye mahkûm etmiş ve milletimizin bereketli bağrında zaman içinde eksik olmamış girişimcileri, çalışanları ve emek verenleri, en sonunda bezdirmiş olan olumsuz ve ezici kuvvet, şimdiye kadar elinizde bulunan hukuk ve onun içten uygulayıcıları olmuştur.

Belki ağır ve korkusuzca olan tarihte gördüklerimin seçkin heyetiniz içinde ve Cumhuriyet Hükûmeti'nde bugün hizmetlerinden yararlanmakta olduğumuz kıymetli memurlar ve hâkimlerimiz içinde, kimsenin hayretini gerektirmeyeceğine eminim.

Bununla beraber biraz daha maksadı açıklamak için izin vermenizi rica ederim. Milletlerarası genel tarih içinde Türklerin 1453 zaferini, yani İstanbul'un fethini göz önüne getiriniz. Bütün bir dünyaya karşı İstanbul'u sonsuza dek Türk toplumuna mal etmiş olan kuvvet ve kudretin yaklaşık aynı yıllarda icat edilmiş olan matbaayı Türkiye'ye kabul için hukuk bilginlerinin uğursuz kuvvetine karşı durmaya gücü yetmemiştir.

Eskimiş hukukun ve hukukçularının ve matbaanın memleketimize girmesine izin vermeleri için üçyüz yıl gözlemlene ve duraksama yanında ve karşısında pek çok kuvvet ve kudret harcamasına neden olmuştur.

Eski hukukun çok uzak, çok eski ve diriltme gücü olmayan bir devrini ve hukukçularını seçtiğime

aldanmayınız. Eski hukukun ve onun hukukçularının yeni inkılâp devrimizde bana çıkardıkları zorluklardan örnek getirmeye kalksam, sizi rahatsız etmek tehlikesine uğrarım.

Fakat bilirsiniz ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulduğu zamanda onun bugünkü iç yüzü ve durumunu hukuk kuralları ve ilim

“ İstanbul’u sonsuza dek Türk toplumuna mal etmiş olan kuvvet ve kudretin yaklaşık aynı yıllarda icat edilmiş olan **matbaayı Türkiye’ye kabul için hukuk bilginlerinin uğursuz kuvvetine karşı durmaya gücü yetmemiştir.**

kurallarına aykırı kabul edenlerin başında meşhur hukukçular bulunuyordu.

Büyük Millet Meclisi'nde hâkimiyetin kayıtsız şartsız millette olduğunu ifade eden kanunu teklif ettirdiğim zaman, bu kanunun

Osmanlı Anayasası'nı değiştirmesinden dolayı karşı gelenlerin başında yine eski ve ilmi bilgisi ile milleti aldatan tanınmış hukukçular bulunuyordu.

Saygıdeğer Efendiler!

Cumhuriyet ilân olunduktan sonra meydana gelen kötü bir olayı da uyanmış gözlerimiz önünde canlandırmak isterim. En büyük şehrimizin, bu memlekette belki Avrupa'da ilim öğrenmiş yüksek uzmanlardan oluşmuş baro heyeti, açıkça hilâfetçi olduğunu ilân eden ve ilân etmekle övünen birisini seçip kendisine başkan yapmıştır.

Bu olay eskimiş hukuk bilginlerinin, Cumhuriyet anlayışına karşı içten ve gerçek olan durum ve eğilimini anlatmaya yeterli değil midir?

Bütün bu olaylar inkılâpçıların en büyük fakat en sinsi can düşmanı, çürümüş hukuk ve onun dermansız taraftarları olduğunu gösterir. Milletın ateşli inkılâp hamleleri sırasında sinmeye zorunlu kalan eski kanun kurallarına, eski hukuk bilginleri, emekçilerin güç ve ateşi yavaşlamağa başlar başlamaz hemen canlanarak inkılâp kurallarını ve onun içtenlikli takipçilerini ve onların saygıdeğer ideallerini mahkûm etmek için fırsat beklerler.

Bu fırsat eski kanunların varlığı ve eski hukuk kurallarının yürürlükte olması ile ve eski anlayışını içten ve yürekten korumada dikbaşlı hâkimlerin ve avukatların varlığıyla sağlamdır.

Bugünkü hukukla ilgili faaliyetlerimizin nedenlerini açıklamış

oluyorum ümidindeyim.

Büsübütün yeni kanunlar meydana getirerek, eski hukuk kurallarını temelinden sökmeye girişimindeyiz. Ve yeni hukuk kuralları ile yeni alfabesinden öğrenime başlayacak bir yeni hukuk neslini yetiştirmek için bu kuruluşları açıyoruz. Bütün bu uygulamalarda dayanağımız milletin yeteneği ve kesin iradesidir. Bu girişimlerde arkadaşlarımız, yeni hukuku, bizimle beraber, söz ettiğim içerikte anlamış olan seçkin hukukçularımızdır.

Genel hayatımızın yeni hukuk kurallarına bakma ve uygulamasında ve gerçekleşinceye kadar geçecek zamanı sağlayan milletimiz ve onun inkılâbındaki yoluramaz ve yıpranmaz kuvvet olacaktır.

Öğrenci Efendiler!

Yeni Türk sosyal hayatının kurucusu ve kuvvetlendiricisi olmak iddiasıyla öğrenime başlayan sizler, Cumhuriyet devrinin gerçek hukuk bilginleri olacaksınız. Bir an önce yetişmenizi ve milletin isteğini uygulamalı olarak karşılamaya başlamanızı, millet sabırsızlıkla beklemektedir. Sizi yetiştirecek olan profesörlerin, görevlerini hakkıyla yerine getireceklerine eminim.

Cumhuriyetin kuvvetlendiricisi olacak bu büyük kurumun açılışında duyduğum mutluluğu hiçbir girişimde duymadım ve bunu açıklamakla ve anlatmakla memnunum. •

cengizonal@butundunya.com.tr

Hukuk Mektebi'nin Açılışı (Bugünkü Ank. Üniv. Hukuk Fak.) 5 Kasım 1925, Ankara

(Gelecek Ay: Adana'da Halkla Konuşması)

Hakimiyeti Milliye

Yabancı Gözüyle

Saltanat İdaresi, yaşam ve siyaset dünyasında kendileri ile mücadele edeceği unsurların çağdaş düzeyine ulaşmak için ülkede genel bir reform yapmak zorunluluğunu hissetmemiştir.

Onun reform işlerindeki amacı sadece şekli bir nitelikten oluşuyordu. Çünkü işbaşında olanların ülke ile olan ilgileri, vicdani değil, görünüşteydi. Onlara göre, dış dünyanın, “Türkiye artık reformlar yapıyor” demesi yeterliydi.

Yeni rejim, her işte olduğu gibi, reform hareketlerinde de köklü, sağlam bir yol üzerinde yürüyor. Cumhuriyet Yönetimi, eğer yenilik hareketlerine önem veriyorsa, onun gerekli olduğuna samimi olarak inandığındandır.

Ülke işlerinde ne kendilerini, ne de başkalarını aldatmak, devrimci neslin aklına bile gelmeyecek bir husustur.

Türk Adalet Sistemi'nin ve Türk Mahkemeleri'nin bugün ulaşılmış olduğu düzeyi ayrıntılı olarak

açıklamaya gerek yoktur. Her şey olduğu gibi açı, seçik ortadadır. Şimdi, yetkilerinin etkisiyle bilinen bir kısım yabancıların, aynı konuyla ilgili yazdıklarını ve söylediklerini aktaracağız. Durumu yabancı gözüyle de görmenin ayrı bir değeri vardır.

Türk Adalet Sistemi'nin işlemlerindeki hız, sadelik ve hâkimlerin durumu hakkındaki kanun, yeni Türk kanunları (...) Türk Cumhuriyeti için bir şereftir!

Bu yabancıların sözleri, Türk okurlarına yeni şeyler öğretecek değildir. Bu ifadeler olsa olsa, Lozan'da bizim reform işlerinde samimi olacağımıza inanmayan, hele şeriatın esinlenen adalet teşkilatımızın, yeni ve çağdaş esaslara göre değiştirileceğine bir türlü akılları

ermeyen adamlara bir cevap olabilir.

Lozan Barış Antlaşması'na göre, Türk memuru olarak beş sene süreyle bizde çalışacak olan tarafsız devletlere mensup (ki bu devletler İsviçre, İsveç, İspanya, Hollanda'dır) dört adli danışmanın, Cumhuriyet Adalet Sistemi'ne ilişkin verdikleri ortak raporlardan birkaç haberi nakledelim:

“Türk Adalet Sistemi’nin işlemlerindeki hız, sadelik ve hâkimlerin durumu hakkındaki kanun, yeni Türk kanunları ve bunların yeni edebiyatı, adalet sisteminin geniş teşkilatı vs gibi yenilikler, Türk Cumhuriyeti için bir şereftir!”

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından yayımlanan yeni kanunlar ki; Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu, Ceza Kanunu ve Usul Muhakemesi Kanunları’dır.

Bunlara ve İzmir, İstanbul çevrelerindeki deneyim ve gözlemlerimize ve aynı zamanda da Türkiye’nin başka yerlerinden tek bir şikâyet almadığımızı dayanarak söylemekle şeref duyuyoruz ki; yeni teşkilat, yeni kanunlar ve bunların uygulamasıyla Türk Adaleti, devlet hukukunun bütün çağdaş milletlere yüklediği görevi hakkıyla yerine getirmektedir.”

“Cumhuriyet’in üç-dört yıl içinde adalet alanında başardığı seri yeniliklere, örneğin teşkilat ve kanunlarına, hâkimlerin durumlarına, hazırlanmakta olan ceza usullerine, icra-iflas ve deniz

ticareti kanunları da katılırsa, Türk Cumhuriyeti Adalet Sistemi, bütün çağdaş devletlerin kendilerine amaç olarak dilemekte buldukları ideale kavuşmuş olacaktır.”

...yeni teşkilat, yeni kanunlar ve bunların uygulamasıyla Türk Adaleti, devlet hukukunun bütün çağdaş milletlere yüklediği görevi hakkıyla yerine getirmektedir.

Danışmanların bu ifadelerde bahsettikleri kanunlar, bu yıl Meclis tarafından kabul edilmiştir.

İspanya’lı danışmanın ayrıca verdiği özel bir raporda da şöyle bir ifade var:

“Türk Hâkimi şeref ve namuşça Batı’nın hiçbir çağdaş devlet

hâkiminin altında değildir. Bir gün görevim biter ve Türkiye’den ayrılırsam bu gerçeği her yerde haykıracağım!”

Bundan birkaç gün önce Avusturya Başbakanı, “Türkiye’de yapılan yenilikçi hareketler o kadar kesin, köklü ve sağlamdır ki; kaptülasyonlara hiçbir yabancı gerek görmüyor ve ihtiyaç duymuyor.” diyordu.

Yabancıların bu ifadelerine biz yeni bir husus ilave edecek değiliz. •

Hâkimiyeti Millîye Gazetesi
28 Temmuz 1929

Yılmaz Özdil

23 Nisan

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

Yılmaz Özdil, 15 Nisan 2016 tarihli Sözcü’de yayımlanan yazısında, “23 Nisan Çocuk Bayramı”nın gerçekte ne olduğunu ve anlamını, bir Atatürk Genci sorumluluğu ve dürüstlüğüyle anlatıyor, öğretiyor.

Kurtuluş Savaşı’nda sayısız şehit çocuğu öksüz ve yetim kalmıştı. Bu kutsal emanetlere sahip çıkabilmek için, bizzat Mustafa Kemal’in himayesinde 1921’de Ankara Himaye-i Etfal Cemiyeti kuruldu.

23 Nisan henüz “hakimiyeti milliye” bayramıydı. Çocuk bayramı değildi.

23 Nisan 1923’te TBMM’de yapılan Hakimiyeti Milliye Bayramı töreninde, Mustafa Kemal’in isteğiyle, Himaye-i Etfal Cemiyeti Başkanı’na protokolde yer verildi.

Bir sene sonra, 23 Nisan 1924 törenlerinde Himaye-i Etfal Cemiyeti’ni Mustafa Kemal’in eşi Latife hanım temsil etti.

23 Nisanlar cemiyetin tanıtımı

için fırsat olarak değerlendiriliyordu. Mesela... Gelir elde etmek için rozet satılıyordu, 23 Nisan törenlerine katılan herkes bu rozetleri takıyordu. gazeteler teşvik edici yayınlar yapıyordu, her rozet, bir şehit çocuğuna destek manasına geliyordu.

23 Nisanlar, Himaye-i Etfal’le özdeşleşmişti. 23 Nisan denilince şehit çocukları, şehit çocukları denilince 23 Nisan akla geliyordu.

Milliyet gazetesi 23 Nisan 1926’da “Çocuk Bayramı” manşeti attı. Alt başlığında “bugün istiklal günü, vatanın kimsesiz çocuklarına yardım edelim” deniliyordu. Bağış patlaması oldu. Cemiyet, yardım kutuları koydu, para atmak için kuy-

ruk oluştu. Ankara'nın lokantacı, kahveci, otomobilci esnafı 23 Nisan hasılatlarını Himaye-i Etfal'e verdi.

23 Nisan 1927... Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin yayınladığı bildiri gazetelerin manşetlerindeydi: "Büyük Gazimiz, çocuklarımızın 23 Nisan bayramını daha sevinçli geçirmele-
rine vesile olacak büyük bir jestte bulunmuşlardır. Mustafa Kemal Paşa, otomobillerinden birini, törenlerde çocuklara tahsis etmiş, Cumhurbaşkanlığı bandosunun çocuk bayramı için görev yapmasını sağlamıştır. Çocuklarımız ne kadar övünse ve sevinse yeridir."

Himaye-i Etfal aynı zamanda şu çağırıyor yapıyordu: "Yaşımızı, memuriyetinizi, işinizi bir tarafa bırakarak, bugün çocuklarınızı şevk ve muhabbetle eğlendiriniz, çocuk şenliklerine katılınız. Bu saadetli günü yavrunuzu bağrınıza basarak bahtiyarlıkla geçirirken, sizin müşfik yardımlarınızı bekleyen, memleketin anasız, babasız yavrularını unutmayınız."

Mustafa Kemal o sene Himaye-i Eftal balosuna katıldı. Ankara Evkaf Oteli'ndeki baloda, 10 bin lira yardım toplandı.

23 Nisan 1928, artık tamamen "Hakimiyeti Milliye ve Çocuk Bayramı" adıyla kutlanıyordu.

23 Nisan 1929, sadece bir günlük bayramla bırakılmadı, Mustafa Kemal'in talimatıyla yedi güne çıkarıldı, "çocuk haftası" ilan edildi. Etkinlikler çığ gibi büyümüş, tüm yurda yayılmıştı. Hima-

ye-i Etfal'in bu organizasyonu tek başına yapabilmesi artık mümkün değildi. Balolar, konferanslar, anne eğitimleri, müsamereler, yarışmalar, şenlikler içeren kapsamlı kutlamaların organizasyonu, dönemin en büyük sivil toplum kuruluşu Türk Ocakları'na verildi.

(Çocuk Haftası'nın ilk sürprizi şuydu... Türk Ocakları'nın yönetimi 23 Nisan'da çocuklara bırakılacaktı. Bugünkü kultuk geleneği böyle icat edildi.)

Himaye-i Etfal, sadece üç kuruluşluk rozet satarak başladığı macerada... Yedi sene gibi çok kısa sürede 300 binden fazla şehit çocuğuna ulaşmayı başarmıştı. 1929 itibariyle, 300 binden fazla yetime düzenli olarak kitap, elbise, çamaşır, oyuncak, süt, yemek ve şeker dağıtır hale gelmişti.

Himaye-i Etfal sayesinde herkes gücü ölçüsünde amca, teyze, dayı, hala olmuş, şehit çocuklarının elinden tutmuştu. Mustafa Kemal vizyonuyla "dünyanın en büyük ailesi" kurulmuştu.

23 Nisan Çocuk Bayramı'nın varlık sebebi, bizatihi şehit çocuklarıdır.

23 Nisan, kendi çocuğumuzu şefkatle bağrımıza basarken, şehit çocuklarını unutmayalım günüdür. 23 Nisan, bizim çocuklarımızın saçının teline zarar gelmesin diye, kendi canını hiçe sayan kahramanları unutmayalım günüdür.

23 Nisan, bu milletin şehitlerine ve çocuklarına borcudur. •

Fırçalayarak
Serdar Günbilen

Bir
eksiksiz
için
öteki
görmek

haberi
anlamak
o haberin
yüzünü de
gerekir.

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
İLETİŞİM FAKÜLTESİ

Sen yoksun.
Ve ben, bir Şey yaramayı boŐu boŐuna bekleyen boş posta kutusu
gibi tozlanıp duruyorum burada.

Şimdi: Üzünç.
Şimdi, geçmiş gitmiş bir trenin hiç de uzaklaşmak istemeyen
o doyulmaz kokusu güzel güzel girmiŐ olsun aramıza.
Evet ama, niçin bir tren?..
Akasya ile tren kokusuna benziyor çünkü yoksunluk.
Kalmış akasya.
Gitmiş tren kokusu...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Otopsi
Cengiz Özakıncı

Söylenti Tarihçiliği Üzerine

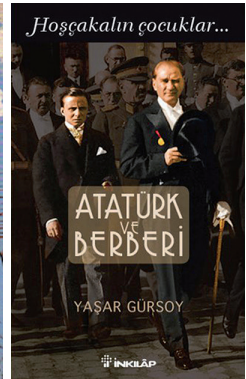
Yaşayan en büyük tarihçemiz Prof. Dr. Halil İnalçık, “eleştirel yayın” (edisyon kritik) ve “metin eleştirisi” (textkritik) üzerinde önemle durur.

[1] Tarih bilimi, tarihe ışık tutacağı ileri sürülen anıları, irdelemeksizin, gerçeğe uygunluğunu sorgulamadan, gerçek sayamaz. Yakın Tarihimizde, Atatürk’ün yakınında bulunmuş olup da onunla ilgili anılarını yayımlayanlar arasında, berberi, kütüphanecisi, uşağı dahil, pek çok insan vardır. Bu anılar, anlatan nasıl

anlatmışsa tıpkı öyle yaşamış gibi, hiç sorgulanmaksızın, irdelenmeksizin, gerçek sayılarak, bu kitaptan

Cemal Granda, Atatürk’ün Uşağının Gizli Defteri.

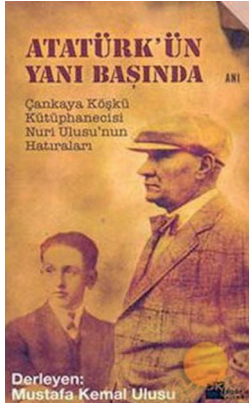
Atatürk’ün berberi Mehmet Tanırkut Mete’nin anıları.

şu kitaba aktarılarak ya da belgesel filmler aracılığıyla işlenerek toplumumuzun belleğine kazınmaktadır.

Mazhar Müfit Kansu'nun anılarında adı "Emirber Ali" olarak geçen, 3 Temmuz 1919'dan 18 Ağustos 1923'e dek Atatürk'ün hizmetinde bulunan Ali Rıza Mehtin'in (Ali Çavuş) anıları da işte böyle, gerçeğe uygunluğu irdelenmeksizin yazılıp yayımlanmıştır.^[ii]

1960'ta Ankara Garı'nda Yazı İşleri Müdürü olarak göreve başlayan Selim Kemal Keydul, Ali Çavuş'u orada Mektup Odası Şefi olarak tanıdığını; Atatürk'le ilgili anılarını dinlediğini, bunları 1961'de yazıp iznini alarak yayımlamak üzere Ulus gazetesi'ne götürdüğünü; Ulus yayımlamayınca, Yeni Gün gazetesine başvurduğunu anlatıyor.^[iii] Sonunda Ali Çavuş'un Selim Kemal Keydul'a anlatıp yazdırdığı anılarının 25 Şubat-22 Nisan 1962 arası Yeni Gün gazetesinde 52 bölüm olarak yayımlandığını görüyoruz.

1897 doğumlu Ali Çavuş, o yıl 65 yaşını doldurup emekli olduktan sonra, yine Ankara Garı'nda kalıp

Çankaya Köşkü'nün kütüphanecisi Nuri Ulusu'nun anıları.

Demiryolları Müzesi'ni hazırlıyor. Müzenin 24 Aralık 1964'te açılmasından sonra, 10 Kasım 1965 günlü Cumhuriyet'te, Ali Çavuş'un Atatürk'le bir kaç anısını içeren bir söyleşisi yayımlanıyor.

Ardından, Ali Çavuş'un anıları bu kez Adalet gazetesinde İlhan Bardakçı'nın sunumu ile Yüksel Erdem tarafından 1 Kasım-20 Aralık 1966 arası 50

bölüm olarak yayımlanıyor.

Ali Çavuş, Adalet gazetesinde; "Kazım (Karabekir) Paşa'nın (Atatürk'ü izlemekle görevli) Casusu Oldum", "Mustafa Kemal Paşa'nın İçtiği Bir Bardak Suyu Dahî Kolordu Kumandanına (Kazım Karabekir'e) Rapor Ediyordum" diyor.

Ali Çavuş'un anıları, kendisinin 70 yaşında olduğu 1967 yılında, Yüzbaşı Ziya Oranlı^[iv] tarafından "Atatürk'ün Şimdiye Kadar Yayımlanmamış Anıları" gibi yanıtıcı bir ad altında kitaplaştırılıyor.

Selim Kemal Keydul, 1962'de Yeni Gün gazetesinde 52 bölüm olarak yayımladığı anıları, Ali Çavuş'un Yeni Gün gazetesi, 18 Şubat 1962

Ticaret Bakanı
Roma'ya Gitti

İZİNDEYİZ

İTANAKULU, 17.000
Sıra Numarası: 10000, 10000, 10000
10000, 10000, 10000, 10000, 10000

Yeni Gün

HAK - HÜRİYET VE MİLLET YOLUNDA

YIL : 2 - SAYI : 1611 TELEFONLAR - YAZI İŞLERİ : 106675 İDARE : 114206 SAYISI : 25 KURUŞ

Faruk Bir Yazarı Davayı Etti

NEW YORK 17.000

18
ŞUBAT

1962

CHP ve AP LİDERLERİ BİR TOPLANTI YAPIYOR

Erzurum'dan Ankara'ya
Adım Adım Mustafa Kemal

İstikbal Harbini bilimsel yöntemle bu sayı serisinde bulacaksınız.

"Mustafa Kemal Paşa'nın içtiği bir bardak suyu dahi Kolordu Kumandanına (Kazım Karabekir'e) rapor ediyordum" Adalet gazetesi, 3 Kasım 1966.

"Meclisin açıldığı günün (23 Nisan 1920 gününün) akşamı yatış vaktinden evvel Yunus Nadi, Mazhar

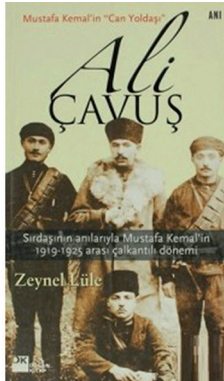

Anlatan: Ali Metin, Atatürk'ün Emir Çavuşu; Yazan: Ziya Oranlı, (1967).

Müfit, Ruşen Eşref, Fethi Beylerle Hoca Feyzullah Efendi ve ismini hatırlayamadığım bir kaç milletvekili direksiyon binasında^[v] toplanmışlar Atatürk ile sohbet ediyorlardı. Bu konuşmalar arasında bir milletvekili: "Paşam bu güzel günün adını henüz koymadık bir ad koyalım"

dedi. Bunun üzerine Atatürk yarı karanlık odada koltuğunda doğrularak: "İşgal kuvvetlerini nasıl atacağız. Fakat karşımızda 600 küsur senelik bir imparatorluğun dağılmış da olsa bir hükümeti duruyor. Onun karşısında meclisimiz çocuk sayılır. Onun için bu günün adına "Çocuk Bayramı" diyelim.

Büyüsün ve kendi zaferini kendi ilan etsin" buyurdular. Atatürk'ün bu sözleri oturanların alkışları ve tasvipleriyle karşılandı. Böylece 23 Nisan Meclisin açılma günü Çocuk Bayramı olarak kabul ve ilan edildi."^[vi]

Zeynel Lüle, "Ali Çavuş", Kasım 2008.

Buna göre Atatürk, 23 Nisan'ı, Ankara'da açılan Büyük Millet Meclisi Osmanlı Hükümeti'nin karşısında çocuk sayılır diyerek çocuk bayramı ilan etmiş oluyor.

Bu sözler Ali Çavuş'un ilk kez 1962'de Yeni Gün gazetesinde yayımlanan anılarında yoktur; 1966'dan başlayarak daha sonraki yayınlara

sokulmuştur. Bu sözler irdelendiğinde, pek çok bakımdan gerçeğe aykırı olduğu görülmüştür:

(1)- Ruşen Eşref (Ünaydın) Ankara'ya 1920 sonbaharında gelmiştir. 23 Nisan 1920 günü Ankara'da değildi. (ii)- Fethi Bey (Okyar) 1919-1921 arası Malta'da sürgündü;

o da 23 Nisan 1920 günü Ankara'da değildi. (iii)- **Mazhar Müfit Bey** (Kansu), Ankara'ya **30 Nisan 1920** günü Silifke üzerinden geldi; 23 Nisan günü o da Ankara'da değildi.

[vii] (iv)- **Hoca Feyzullah Efendi** yanlış bir adlamadır; doğrusu **Hocazade Şeyh Hacı Ahmet Fevzi Efendi**'dir; Erzincan milletvekilidir; **28 Nisan 1920** günü Ankara'ya ulaşmıştır; 23 Nisan 1920 günü o da Ankara'da değildi.[viii] (v)- **Yunus Nadi**, 23 Nisan 1920 gününü de içeren tanıklıklarını, Atatürk'le yaptıkları toplantıları ve görüşükleri konularını "**Ankara'nın İlk Günleri**" adlı kitabında yayımlamış olup, böyle bir konuşmadan söz etmemiştir. (vi)- 23 Nisan gününün bayram ilan edilmesi, meclisin açıldığı 1920'de değil, bir yıl sonra 1921'de gerçekleşmiştir; ancak adı "**Çocuk Bayramı**" değil, "**Millî Bayram**" olmuştur.[ix] (23 Nisan'ın Ulusal Egemenlik Bayramı yanısıra "Çocuk Bayramı" olarak da kutlanması ise 1927'de gerçekleşmiştir.[x])

Görüleceği üzere, Ali Çavuş'un Çocuk Bayramı'nı 23 Nisan 1920 akşamı ilan edilmiş gibi gösteren anlatısının gerçekte bağdaşır bir yanı yoktur. Ancak, Ali Çavuş, anılarında okuyucuları uyarılmış: "**Malum ya, serde artık ihtiyarlık başladı. Şimdi yaşıyor gibi o günleri gözlerimin önünden bir sinema şeridi gibi geçiriyorum. Fakat bir anlık, hadiselerin heyecanına kapılarak, vakaları atlamış oluyorum.**" [xi] "**Eğer hatırımda**

yanlış kalmadıysa..." [xii] "**Bugün 70'i aşkın yaşıma rağmen bu hatıraların kuvvetiyle yaşıyorum. (...) 47 senelik maziyi naklederken görülen noksanların bağışlanması dilerim.**" [xiii] demiştir.

Ali Çavuş'un bu sözleri, anıların gerçeğe uygunluk bakımından özenle irdelenmesini gerekli kıldığı halde, ondan ani aktaranlar, yanlış olasılığını yoksayarak, Ali Çavuş'un sözlerini gerçeğin ta kendisiymiş gibi alıntılıyıp yaymışlardır. Nerede kimin bir anısını bulursa irdelemek-sizin alıp kullanan tarihçiler var. Atatürk bu söylenti tarihçilerini şu sözlerle uyarıyor:

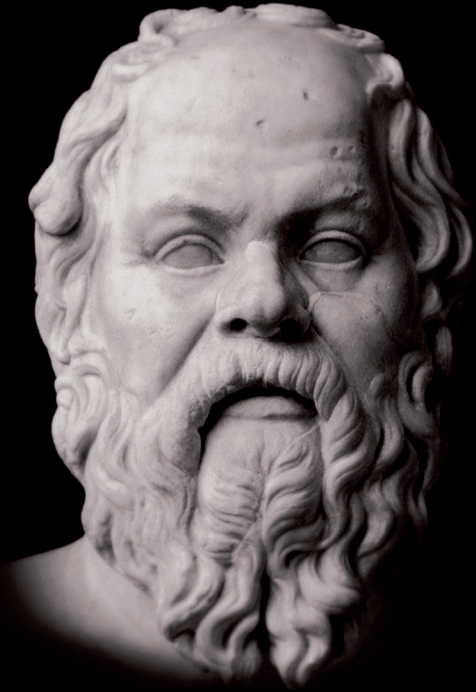
"Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşkırtacak bir hal alır." •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

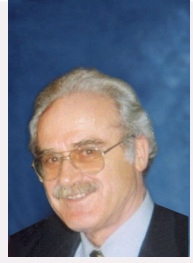
[i] Halil İnalcık ile Türk Hukuk Tarihi Üzerine, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 3, Sayı 5, 2005, 477-488 ve ayrıca, Halil İnalcık, "Hermetik, Oryantalizm, Turkooloji", Doğu Batı 2002. [ii] Mazhar Müfit Kansu, "Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber", Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Cilt, 1. basım, 1966. Bkz: Ali (Emirler), s.44, 45, 66, 107, 127, 130, 150, 232, 269, 317, 346, 348, 389, 390, 449. [iii] Selim Kemal Keşidül, Kurtuluş Savaşımızın Unutulmayan Anıları ve Unutulmuş Kahramanları", 2005, s. 59. [iv] Cumhuriyet e. Gazar eki, 04.01.2009, s. 4 "Çocuk, ben karanlıktı yatamam". Çimen Tuğç Baturalp'ın Zeynel Lüle ile söyleşi. [v] 23 Nisan 1920 akşamı Direksiyon binasında: Atatürk 27.12.1919 günü Ankara'ya geldiğinde Heyeti Temsiliye ile birlikte önce Ziraat Mektebi'nde yerleşmiş, daha sonra Direksiyon binası dedikleri Ankara Garındaki İstasyon binasına taşınmıştır. Söylev'de Atatürk'ün kararlarının Haziran 1920'de henüz Ziraat Mektebi'nde olduğunu öğreniyoruz. [vi] Ziya Oranlı, "Atatürk'ün Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Anıları, Anlatları: Ali Metin, Atatürk'ün Emir Çavuşu, Yazan: Ziya Oranlı", Alkan Matbaası, 1967 ve Zeynel Lüle, "Mustafa Kemal'in Can Yıldoşu Ali Çavuş" Doğan Kitap, Kasım 2008, s. 107. [Z. Lüle "İsmi hatırlayamadığım" ibaresi dışında, "Erzurum kitabından aynen aktarmış. [vii] Mazhar Müfit Kansu, "Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber", c.2, s.568: "Nisan'ın yirmi üçüncü cuma günü Büyük Millet Meclisi açıldı... resmi kışkıta ben Ankara'ya gelmek üzere Beyrut'tan hareket etmiş ve binaenaleyh Ankara'da bulunmamışım." Ayrıca, bkz: Utkan Kocacıtar, "Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Kronolojisi" > Kamil Erdeha, "Millî Mücadele'de Vilayetler ve Valiler", (1975) s. 168. [viii] TBMM albümü, TBMM ilk oturum, ad yoklaması, mazbataları. Ayrıca, bkz: Yücel Çil, "Erzurum Kongresi'ne Katılan Delegelerin Biyografileri", Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2003, s.145: "Erzincan'dan milletvekili seçilen Hocazade Fevzi Efendi, [ix] 1921'de çıkarılan "23 Nisan'ın Millî bayram addine dair karar" ile Türkiye'nin ilk millî bayram olmuştur. Kanun, "TBMM'nin ilk yem-i kışadı olan 23 Nisan günü millî bayramdır" hükmünü taşımaktadır.[x] Hakimiyetti Milliye gazetesi, 23.04.1927. [xi] Yeni Gün gazetesi, 31 Mart 1962.[xii] Adalet gazetesi, 9 Kasım 1966. [xiii] Ziya Oranlı, age, s.5.

“Sorgulanmayan
bir hayat
yaşanmaya
değmez”

Sokrates

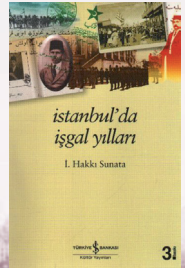

Kurtuluş Savaşından
Zeki Sarıhan

İstanbul'da Zafer Coşkusu

Kurtuluş Savaşı boyunca Müslüman Türk İstanbul halkının bir kulağı Anadolu'daydı. **İsmail Hakkı Sunata**'nın **İstanbul'da İşgal Yılları** adlı anı kitabından öğrendiğimize göre İstanbul'un Anadolu'dan aldığı haberlerin çoğu sağlıklı değildi. Ortalıkta pek çok tevatür dolaşıyordu.

1922 Ağustosunun son günlerinde Anadolu ile bağlantı birden kesilir. İstanbul gazetelerini bir telaş alır. Hiçbir telgraf gelmez. Mektup göndermek ve almak da mümkün değildir. Acaba bir ihtilal mı çıktı? Ankara hükümetini devirdiler mi? Halk arasında böyle konuşmalar olur. Herkes endişelidir.

Nihayet Ağustosun 29'unda bazı haberler sızar. Türkler Afyon'u almışlardır. Bu haber İstanbul limanındaki Yunan Kılık gemisinin telsizinden öğrenilmiştir.

Şimdi herkes heyecanla beklemektedir.

Anadolu Ajansı'nın 2 Eylül 1922 tarihli resmi tebliği İstanbul'a ulaşır. Düşman ordusu 30 Ağustos'ta tamamen yenilmiş, Türk ordusunun karşısında karşı koyacak düşman kuvveti kalmamıştır.

Anadolu Büyük Taarruz'un başladığı 26 Ağustos'tan beri sevinç içinde çalkalanmaktadır. Buna 7 gün sonra İstanbul halkı da katılır.

İsmail Hakkı Sunata, Eylülün yedisinde İstanbul'un durumunu şöyle anlatıyor:

"Eylülün yedisi oldu. Bir haftadır sonsuz bir sevincin mutluluğu içindeyiz. Coşkun bir hayat içinde yaşıyoruz. Bütün endişe ve sıkıntıyı unuttuk. Hastalık, parasızlık, ızdırap. Düşmanlık, gelecek endişesi, her şey, her şey unutuldu. Yalnız Anadolu zaferi ve Yunan yenilgisi.

Bundan başka hiçbir şey yok kafamızda. Kahvehaneler, meclisler ve hatta meyhaneler bu havadislerin neşesiyle çılginca sevinen halkla dolu. Hamal, boyacı, hademe, bakkal, kapıcı, manav, memur, paşa, nazır, doktor, avukat, muallim her kim olursa olsun, sanki bunun için yaşıyor.

Sabah ilk iş gazete almak oluyor. Akşama kadar yine herkes havadis sabırsızlığı ile çırpınıyor. Bu sevincin gösterisi olarak her taraf bayraklarla donanıyor. Evlerde, dükkânda, pencerelerde bayraklar asılı. Yeni bir zafer haberi sonsuz sevince boğuyor. Yükünü götüren küfeci bir

bayrak alıyor, küfesine takıyor. Müşteri götüren arabalar, beygirlerin başlarına bayraklar yerleştiriyor. Bazen bu bayraklı arabalara binip giden şapkallı Hıristiyanların durumu pek gülünç oluyor. (...)

9 Eylül'de İzmir'in geri alınması herkesi çılgin bir sevinç sarhoşluğuna boğdu. Yine sevinçten ağlayanlar hesapsızdı. Her taraf taşkın gösteriler içinde."

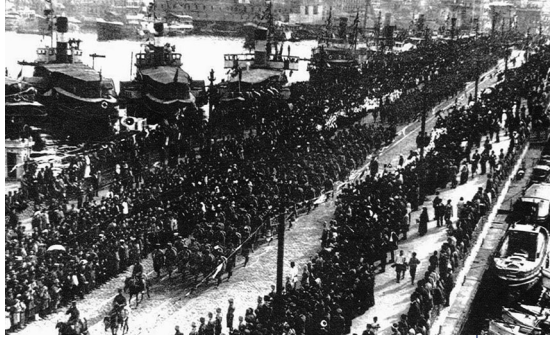
Türkiye halkı 26 Ağustos'tan başlayarak belki tarihinde hiç

Coşkun bir hayat içinde yaşıyoruz. Bütün endişe ve sıkıntıyı unuttuk. Hastalık, parasızlık, ızdırap...

görülmemiş bir sevinç dalgasıyla dalgalandı. Osmanlı İmparatorluğu zamanında hangi fetih, hangi şehzade düğünü halkı bu kadar coşturabilirdi? Uzun süren düğünler için “Kırk gün Kırk gece” ifadesi kullanılır. Fakat Türkiye'nin Büyük Zafer üzerine yaptığı bayram daha da uzun sürdü. İstanbul bunu 70 gün yaşadı. Batı Trakya'yı teslim almak üzere Büyük Millet Meclisi'nin küçük bir birliği 20 Ekim'de İstanbul'a çıkınca İstanbul halkı yeniden coştı. Ardından 1 Kasım'da padişahlığın kaldırılması, özellikle gençleri sevince boğdu. Bu coşkunun derecesini o günün İstanbul gazetelerinden izlemek mümkündür.

İstanbul'un
Kurtuluş Günleri

İstanbul artık dünkü İstanbul değildir.

Millet nasıl sevinmesin ki, şimdiye kadar fark edemediği kuvvet ve kudreti ortaya çıkmıştır. Demek ki bir millet inandığı bir davada el ele verir, gücünü ortaya koyar, kaynaklarını harekete geçirirse, hele bir de yetkin yol göstericileri varsa onun başaramayacağı hiç bir şey yoktur. Millî bağımsızlık gibi, herkesin ortak olduğu bir duygu harekete geçerse o millet neler yapmaz?

Savaş boyunca Anadolu'ya geçmekte isteksiz davranan memur ve Hukuk Fakültesi mezunu İsmail Hakkı, millî amacı ancak Refet Paşa'nın 21 Ekim günü üniversitedeki coşkun konuşmasıyla kavrayabilmiştir. Burada İstiklal Marşı ve sevinç gösterileri ile geçlerin kucaklarında taşıdığı Paşa, özellikle hâkimiyet düşüncesi üzerinde durmuş, meşrutiyete geri dönmeyeceğini belirterek kişisel ve hanedan egemenliğinin milleti felakete sürüklediğini, artık hâkimiye-

tin kayıtsız şartsız millette olduğunu, bu zaferi de milletin milliyet ülküsüyle kazandığını söylemiştir.

Sunata diyor ki kitabında:

“Eskiden beri hissedebildiklerimizi, düşündüklerimizi onun lisanından dinledim. Ben yalnız kendi başıma onu sakın ve sessiz düşünürken, bu büyük adamlar o düşünceleri tatbik kalkarak canlandırmış ve başarı yolunda başarılar almışlar. Bize yalnız ona iltihakla o yolda yürümek düşünüyor.”

Türkiye'nin elinde İstanbul önlerindeki İtilaf savaş gemileri gibi gemileri yoktur ama onları elde etme azmi büyüktür

O konuşmayı dinledikten sonra İsmail Hakkı'nın kendine güveni artar. Ayakları daha kuvvetle yere basar. Nefes alması bile daha serbestleşir. İçindeki korkular silinir. Korkusuz, tereddütsüz ve endişesiz sevinmeye başlar. Türkiye'nin elinde İstanbul önlerindeki İtilaf savaş gemileri gibi gemileri yoktur ama onları elde etme azmi büyüktür.

Bir savaşta silahla insan arasındaki ilişkide önde gelen insandır.

Mehmet Akif, İstiklal Marşı'nda ne diyordu:

***“Garbın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var”***

Kaynak:

İ.Hakkı Sunata, İstanbul'da İşgal Yılları, 2. baskı, İstanbul, 2006, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., s. 165-171

İngilizlerle Birlikte Padişah da Kaçtı

Lozan Antlaşması'ndan sonra 5 Ağustos 1923 tarihinde İstanbul'un boşaltılması ile ilgili ilk görüşmeler başlar. Meclisin İstanbul'da yetkili kıldığı komutan Selahaddin Adil Paşa 13 Ağustos 1923 tarihinde Müttetik Generallerini ziyaret ederek tahliye ve teslim emrinin ayrıntıları hakkında görüşür. Tahliye ve teslim işleri bu tarihten itibaren 6 hafta içinde tamamen sonuçlandırılacaktır.

23 Ağustos 1923'ten itibaren düşman kuvvetleri İstanbul'dan ayrılmaya başladılar. İzmir'in Kurtuluşu'ndan sonra Damat Ferit Paşa 22 Eylül 1922'de padişah Vahdettin ise 17 Kasım 1922'de ülkeden kaçtı. Son düşman birliği ise 2 Ekim 1923 günü Dolmabahçe Sarayı önünde düzenlenen bir törenle Türk Sancağı'nı selamlayarak şehri terk etti. Bu sırada işgal kumandanı İngiliz general Harrington'du.

5 Ekim 1923'te şehrin Anadolu yakasına gelen Şükrü Naili Paşa'nın komutasındaki Türk Ordusu, 6 Ekim'de halkın coşkun sevgi gösterileri arasında şehre girer. 4 yıl 10 ay 23 gün süren işgal sona erer. 6 Ekim tarihi "İstanbul'un Kurtuluş Günü" olarak kutlanmaya başlanır.

Türk Süvarileri İzmir'e Nasıl Girdi?

Yazan: KEMAL ARI

(Timur'un Kurtuluş Savaşı'ndaki Kılıcı)

9 Eylül günü İzmir yeni bir güne uyanıyordu. Günler boyu gözler doğudan her an gelecek süvarileri beklemekteydi. Gelen Yunan ordusuna ait yaralı konvoylarından ve kaçkın askerlerden cephenin çözüldüğü, Türk süvarilerinin yıldırım gibi İzmir'e doğru aktığı biliniyordu.

Bir gün önce öğleden sonra bir Türk uçağı Kadifekale'den ağarak İzmir semalarında uçmuş, onu gören Türkler'in sanki yürekleri ağzına gelir gibi olmuştu.

Ancak süvariler... Ah onlar, onlar neredeydi?

İzmir'de yalnız bekleyiş, sevinç ve coşku yoktu. Kent günlerdir bir teröre de teslim olmuştu. Yunan yönetimi 7 Eylül günü çekip gitmişti. Kentte güvenliği sağlayacak herhangi bir kolluk gücü yoktu. Türk mahallelerine saldırılar; namusa, ırza tecavüzler, soygunlar, adam yaralamalar oluyordu. Bu saldırılara karşı Türk mahalle ve sokaklarında,

sivil gönüllülerden güvenlik timleri oluşturulmuştu. Buna karşın, her an her hangi bir yerden yağma, soygun ve katliam haberleri geliyordu. Rumlar ve Ermeniler'den oluşan çeteler Türk mahalle ve evlerini hedef almış, Türkler'e göz açtırmıyorlardı.

Yunan katliamı sonrasında Türk Sıhhiyeciler yaralıları taşıyor

Örneğin Torkum...

Hiçbir acıması olmayan bu adam kimi serserileri yanına alarak bir çete oluşturmuş; Türkler'i öldürüyor, soygunlar yapıyor, kişileri haraca bağlıyordu. İşte böyle bir ortamda İzmir, koyu bir karanlığın içinde çırpınıyordu. İşgal döneminde Yunan yönetimi kentte hemen hiç Türk bayrağı bırakmamış, yakmıştı. 8 Eylül'ü 9 Eylül'e bağlayan gece Türk süvarilerinin kente girmek üzere olduğunu öğrendikleri için ellerinde kırmızı beyaz bezlerden Türk bayrağı dikiyorlardı.

8 Eylül günü Manisa kurtarılmıştı. Artık İzmir'e girilecekti. Gece yürüyüşün riskleri olabilirdi. Bu nedenle sabahın ilk ışıklarıyla girme kararı alındı. Sabah erken saatlerde Türk süvarileri tarafından atılan topun gürlmesi kulakları yırtarcasına İzmir ufuklarını

sardı. Kente en önde yürüyen ve üç bölükten oluşturulan müfrezenin başında Yüzbaşı Şerafettin Bey vardı. Bornova'ya doğru inen yollar, makilik bir araziden geçiyordu. Bu nedenle O süvarilerine atlarını tırısı kaldırarak ilerleme emri verdi.

Yamaçlardan inip Bornova'nın kıyısındaki sokaklardan içeri doğru süzülürken süvarilerin üzerine ateş edildi. Ara ara sıhahlı çatışmalar oldu. Ve saat tam 9.30'da

Bornova Hükümet Konağı'na bayrak çekildi. Aynı anda Bornova Büyük Cami'den bir sala sesi yükseldi. Bu sala, Bornova'nın kurtulduğunu müstuluyordu.

Süvariler hiç oyalanmadı. Artık hedef Halkapınar üzerinden İzmir'di. Artık Bornova'dan İzmir'e doğru doludizgin at koşturuyorlardı. Sanki her biri tarih sayfalarından çıkmış ve bin yıl önce Malazgirt ovasında at koşturan alperen ve gazi akıncılar gibilerdi. Halkapınar'a gelindi. Şerafettin Bey burada bir tuzak kurulmuş olabileceğini tahmin etti. Sekiz süvarisini atından indirip, ellerinde tüfekleriyle ileri sürdü. Ancak bir anda sinsi namullar ateş kustu ve dört süvari cansız yere yığıldı. Ölen askerlerinin kapanmamış gözlerini gören ve sanki "Bir an önce İzmir'e girin" der gibi

duran cansız askerlerinden Şerafettin Bey son derece etkilenmişti. Derhal süvarilerine “Kılıç Çek” emri verdi. Tuzağı kuranlar, sazlık alandan yararlanarak kaçmışlardı. Artık süvariler yıldırım gibi Al-sancak sokaklarına daldılar. Bütün sokaklar kaçkın Rumlarla ve onların yanlarına aldığı denklelerle doluydu. Süvariler bir çırpıda Kordonboyu’na çıktılar. Körfeze öbekleşmiş yabancı gemilerin güvertelerinde askerler Türk süvarilerinin ilerleyişini izliyorlardı. Türk süvarilerinin her birinin yağız çehreleri körfezin mavi sularına vurmuştu. Artık Kordon’da nal sesleri çınılıyordu. Bağırış, çağırış; sağa sola koşuşturma; sevinç, heyecan, korku, hınç, öfke; bütün duygular iç içeydi.

Derken süvariler Pasaport Karakolu’na yaklaştılar. Birden bir çete üyesi kalabalığın içinden atılarak, elinde pimi çekilmiş bombayı Yüzbaşı Şerafettin Bey’in atının ayaklarının altına attı. Bomba bir anda infilak etti. At bağırtilar ve kişnemeler arasında yere yığıldı. Yere yuvarlanan genç yüzbaşı kanlar içindeydi. Boynundan oldukça derin bir yara almıştı. Göğsüne de

Türk Birliklerinin İzmir’e girişi şarapnel parçaları isabet etmişti. Atı ise; karnı parçalanmış, bağırsakları dışarı fırlamış, ağzı köptükler içinde can çekişiyordu. Hemen arkadaşları yardımına koştular. Buldukları bez parçasıyla hemen boynunu ve alnını sardılar.

Kendine gelen Yüzbaşı Şerafettin Bey yedekteki atlardan birine bindi. Müfrezesinin başında yıldırım gibi Borsa’ya doğru uzanan sokaklara daldılar. Nefes nefese bir koşturma, at kişnemeleri, nal sesleri,

Yüzbaşı
Şerafettin Bey

kılıç şakırtıları...

Bir ara yolu kaybettiler. Ağlayarak bir İzmirli genç karşılarına çıktı. Genç, sevinç tufanı içinde süvarilerin atlarına sarılıyor, gözyaşlarına boğulmuş halde süvarilerin çizmelerini öpmeye çalışıyordu. Onun rehberliğinde süvariler bir çırpıda Konak Meydanına çıktılar. Saat 10.20 idi. Artık sağ taraflarında 15 Mayıs 1919'daki kanlı işgalin hâlâ izlerini üzerinde taşıyan Sarıklı, sol taraflarında Hükümet Konağı bulunuyordu. Dağlardan efeler inmiş, süvarilere katılmışlardı. Hükümet konağının balkonunda hâlâ Yunan bayrağı dalgalanıyordu. Kalabalık arasından koşarak biri geldi; yanında getirdiği, elde dikilmiş bir bayrağı Şerafettin Bey'e verdi. Yaralı Yüzbaşı katlanmış bayrağı bir çırpıda yaralı göğsünün içine soktu. Derken, Hükümet Konağı'nın yan kapıları kırıldı; sonra da ön kapısı arkadan açıldı.

Şerafettin Bey, yanında iki teğmeni ile birlikte atından atladı: Mülazım Ali Rıza (Akıncı) ve Hamdi (Yurteri)... Yüzbaşı Şerafettin Bey en önde koşar adım bir elinde kılıcı, ötekinde mavzeriyle merdivenleri çıktı. Artık Hükümet Konağının balkonundaydılar. Yüzbaşı Şerafettin Bey, arkadaşlarının yardımıyla; gönderdeki Yunan bayrağını indirdi. Göğsünden al bayrağı çıkardı. Bir an gözleri bayrağa kaydı; kanının bulaştığını fark etti... O an şunları düşünüyordu:

"Kanımın bulaştığı bayrağıma,

İzmir'de Türk Bayrağı göndere çekiliyor

*şimdi de gözyaşlarım bulaşıyor.
Kanlı bayrağımlı öpüyor, öpüyor,
öpüyorum... Artık ölsek ne gam!
İzmir'e ilk ulaşanlar biz olmuştuk
ya!"* .

O artık İzmir Fatih'iydi.

Bu unvan nereden geliyordu?

Buhara Hükümeti, İzmir'i Türk yurdu yapan Emir Timur'un o zamanki kılıcını bir kurulla Ankara'ya göndermiş ve bu kılıcın İzmir'e girecek ilk fatihe verilmesini istemişti. Gazi Mustafa Kemal Paşa da Mecliste bir konuşma yaparak, İzmir'e ilk girecek Fatih'e bu kılıcı vermekten "şerefyab" olacağını söylemişti. 15 Eylül günü düzenlenen bir törenle, üzerinde son derece değerli taşlar olan bu kılıç, Atatürk tarafından Yüzbaşı Şerafettin'e kuşatıldı ve Gazi ona "İzmir" adını verdi. Onun adı artık İzmir Fatih'i Yüzbaşı Şerafettin İzmir'di.

Bu değerli kılıç, 1940 lı yılların sonlarında İzmir'de kurulan bir müzeye gönderilmek üzere Şerafettin Bey tarafından İstanbul Valiliği'ne teslim edildi.

Ne yazık ki o günden sonra kılıçtan hiç haber alınamadı. •

“Mimar Sinan’ın Kafatası” ve Unutulan Gerçekler

Geçtiğimiz günlerde Mimar Sinan’ın kafatasının 1935 yılında mezarından çıkarıldıktan sonra kaybolduğu iddiası tekrar gündeme getirilmiş ve bu kafatasının bulunması için çalışma başlatıldığı haberi yayın organlarında yer almıştır. Kafatasında ırkçı bir yaklaşımla ölçüm yapıldığı yönündeki bu asılsız iddia hakkındaki gerçeği aydınlatan yazımız Şubat 2015 tarihli dergimizde yayımlanmıştı. Aslı olmayan bu iddiayı belgelerle aydınlatan yazımızı okurlarımız için bir kez daha yayımlıyoruz.

Yazan: CENGİZ ÖZAKINCI

Cumhuriyet gazetesinin 05.08.1935 günlü sayısında, birinci sayfadan verilen haber şöyleydi: “Dahi San’atkar Mimar Sinan’ın Kafası Mezarından Çıkarıldı. Süleymaniye’de büyük Türk mimarı Sinan’ın mezarında araştırmalar yapılmış, Mimar Sinan’ın kafatası çıkarılmıştır. Koca Mimar’ın kafatası sağlam ve bozulmamış olarak bulunmuştur. Koca dâhinin kafatası üzerinde yapılan tetkikat, büyük Mimar’ın yalnız kültür itibarıyla değil, ırk noktasından da Türk olduğunu göstermiştir. Türkler ırk itibarıyla Brakisefal, yani yassı yuvarlak kafalıdır. Mimar Sinan’ın kafatasının muayenesinde bu büyük başın da

| Cumhuriyet gazetesi, 05.08.1935

Mimar Sinan

Dâhi san’atkârın kafası mezarından çıkarıldı

Süleymaniye’de büyük Türk mimarı Sinan’ın mezarında araştırmalar yapılmış, Mimar Sinan’ın kafa tası çıkarılmıştır. Koca Mimar’ın kafatası sağlam ve bozulmamış olarak bulunmuştur.

Koca dâhinin kafatası üzerinde yapılan tetkikat, büyük Mimar’ın yalnız kültür itibarıyla değil, ırk noktasından da Türk olduğunu göstermiştir.

Türkler ırk itibarıyla Brakisefal, yani yassı yuvarlak kafalıdır. Mimar Sinan’ın kafatasının muayenesinde bu büyük başın da Brakisefal olduğu meydana çıkmıştır.

Mimar Sinan’ın kafatası Antropoloji Müzesinde muhafaza edilecektir.

Ressam Melchior Lorichs'in 1559'da yaptığı resimde, sağdaki beyaz giysilinin Mimar Sinan olduğuna ilişkin (Bkz: Mehmet Arman Güran & Ayşe Zekiye Abalı, TTK, Belleten, Ağustos 2011.)

bir köşe yazısına konu olacak; "*Mimar Sinan'ımızın kafatasının mezarından çıkartıldığını, dahası bugün kayıp olduğunu biliyor muydunuz?*" sorusuyla başlayan yazar, 1935'te çıkarılıp ölçülen kafatasının yeniden mezara konmadığını; hiç bir kurumda bulunmadığını, "sırta kadem bastığı"nı duyuracaktı.[i]

Brakisefal olduğu meydana çıkmıştır. Mimar Sinan'ın kafatası Antropoloji Müzesi'nde muhafaza edilecektir."

Bu haber, üzerinden 63 yıl geçtikten sonra ilk kez 1998'de "*Mimar Sinan'ın Kafatası Nerede?*" başlığıyla

Bu iddia kısa sürede gazete köşelerinden dergi sayfalarına, televizyon programlarına, sanal ortama sıçrayarak alabildiğine yayılmıştı. "*Kafatası ölçümü*" toplumun belleğinde Hitler

Almanya'sı, Kafatasçı Irkçılık, Soykırımçılık, Faşizm olgularını çağrıştırdığından, 1998'de ortaya atılan bu iddia, Atatürk'ü ve kurucusu olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni Kafatasçı, Irkçı, Soykırımçı, Faşist olarak damgalayan kesimlerce kanıt olarak

kullanılacaktı. Bir parti 'Eş Genel Başkanı', 29.01.2013 günü yayımlanan demecinde; "*Mimar Sinan mezarında kafatası olmadan yatıyor. Çünkü kafatasını alıp bilim adına ölçmeye çalıştılar. İşte bu ırkçılığın en hayasız halidir.*" [ii] diyecekti.

Koca Sinan Hakkında bir eser hazırlanıyor

Istanbul, 5 (A.A.) — Türk tarihi araştırma kurumu başkanlığından bildirilmiştir:

Türk tarihi araştırma kurumunun verdiği karar üzerine türk sanatının evrensel ustası Koca Sinan'ın hayatı, şahsiyet ve eserleri üzerine toplu bir eser hazırlanacaktır.

Bu iş için türk tarihi araştırma kurumu şimdiden çalışmaktadır. Bu yönden aynı zamanda bu büyük dâhi türk mimarının biolojik ve morfolojik şahsiyeti de incelenmek ve bu dâhi adamın büyük hususiyetleri iskeletinde de aranmak istenilmiştir.

Türk tarihi araştırma kurumunun verdiği bu karar üzerine Koca Sinan'ın mezarının ufak bir kısmı türk tarihi araştırma kurumunun seçtiği bir heyet önünde büyük bir dikkatle 1. 8. 935 tarihinde açılmıştır. Ve ne yazık ki, iskeletin pek büyük bir kısmının çok bozulmuş bir hale geldiği görülmüştür. Zamanın ve tahrip âmillerinin tesirinden kurtularak bugüne kadar kalabilmiş iskelet kısımlarından bazıları üzerinde tetkik yapılmış ve yine aynı heyet önünde mezar kapanmıştır. Aynı zamanda mezarın toprak üstünde ve altındaki yapılaş tarzı, mimari noktasından anlaşılacak üzere ölçüleri alınmıştır.

ysa, bu suçlamalar için kanıt gösterilen 05.08.1935 günlü gazete haberi gerçeğe aykırıydı ve Atatürk'ün Koruyucu Başkan ve manevi kızı Afet İnan'ın Başkan Yardımcısı olduğu Türk Tarihi Araştırma Kurumu Başkanlığı'nca yapılan bir resmi açıklama ile derhal yalanlanmıştı.[iii]

06.08.1935 günlü gazetelerde yayımlanan açıklamada: *Mimar Sinan'ın mezarının küçük bir bölümününün 01.08.1935 günü Türk Tarihi Araştırma Kurumu'nun seçtiği bir kurul önünde, büyük bir özenle açıldığı; yapılan incelemede iskeletin pek büyük bir bölümününün çok bozulmuş durumda bulunduğu ve mezarın yine aynı kurul önünde kapandığı, yapının toprak altında ve üstünde kalan bölümlerinin mimari açıdan incelenmek üzere ölçülerinin alındığı* duyuruldu. "*Mimar Sinan'ın kafatası ölçülerek Türk ırkından (Brakisefal) olduğunun saptandığı*"na ilişkin haberler, bu duyuruyla resmen yalanlanmıştı.

Mimar Sinan'ın mezarını açan kuruldaki görevlilerden Mimar Sedat Çetintaş da, yıllar sonra yaptığı açıklamada: "*Tamamıyla kesme taştan yapılmış olan lâhdin yan tarafından toprağa girerek bir tekini çürütüp açtırdım. Buradan bir tek omzumla*

Ulus gazetesi, 06.08.1935.

beraber başımı sokabildim. Ceset tamamıyla çürümüş, kafa örneğinde bir toz hâlinde toprak üstüne çökmüştü. Hava ve rutubetten çürüyor galiba ki, Bursa'da Yeşitepe'nin kav kısmında da böyle böyle o kadar cesetten bugün hiçbir şey kalmamıştır. Burada Sinan'ın adut denilen, omuzlardan inen kol kemiklerinin onar santim boyunda birer parça ile kafatasından üç dört santim çapında bir parça bulabilmiş ve bunları idare heyeti huzurunda antropolog dostum Şevket Aziz Kansu'ya vermiştim. (...) Fakat bu hadisede benim en büyük kârım, bu vesile ve fırsattan istifade ile üstadımın mezar ve lahdini içli ve dışı rölöve ederek levhalarını Resim ve Heykel Müzesi'ndeki eserlerim arasında dünyaya ve milletime hediye edebilmek imkânını elde edişim olmuştur." [iv] diyordu.

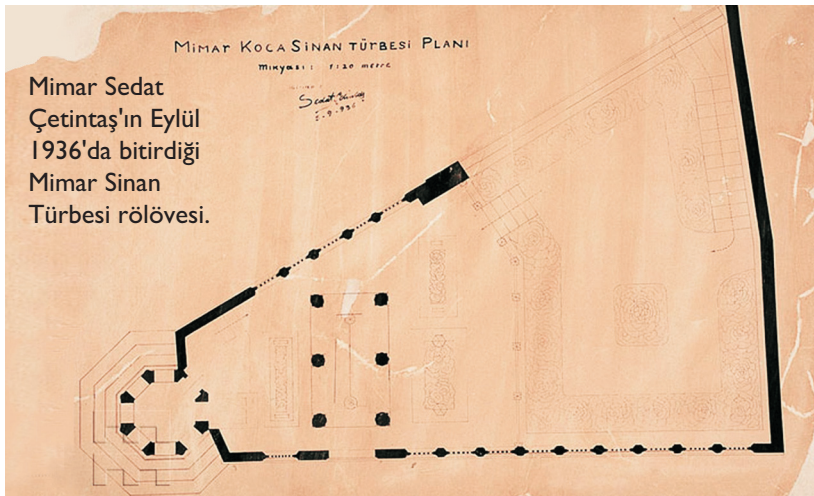
Mimar Sedat Çetintaş'ın 1963'te yayımlanan bu açıklamaları da Mimar Sinan'ın kafatası ölçülmüştür, Türk

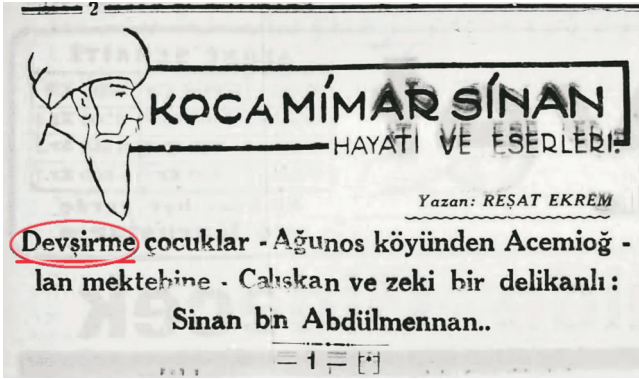
Mimar Sedat Çetintaş'ın imzalı fotoğrafı.

ırkındandır (Brakisefal'dir) diyen gazete haberlerini yalanlıyordu.

Atatürk dönemi, Türk tarihinde

Mimar Sedat Çetintaş'ın Eylül 1936'da bitirdiği Mimar Sinan Türbesi rölövesi.

Cumhuriyet gazetesi, 14.09.1931

Mimar Sinan'la ilgili en çok yayının yapıldığı, en çok kültürel etkinliğin gerçekleştirildiği, tüm yapıtlarının rölevoellerinin çizilmeye ve onarılmaya girişildiği bir dönemdir. Bu etkinliklerde onu "ırk bakımından Türk" göstermeye yönelik bir çaba yoktur. Örneğin, Reşat Ekrem Koçu, Ahmet Refik (Altınar) gibi tarihçiler, Mimar Sinan'ın Kayseri'de *Gayrimüslim* bir ailenin çocuğu iken, *devşirme* olarak alınıp Müslüman olarak yetiştirildiğini, 1931'de, Osmanlı Arşiv Belgeleri'ne dayanarak yazmışlardır.

Tarihte büyük adam'lar

Mimar Sinan

Geçen hafta doğuşunun 442 inci senesi tes'it edilen büyük Türk san'atkarı Mimar Sinan 1491 senesinde dünyaya geldi.

Sinan Yeniçeri Ocağı için toplanan devsirmelerdendir.

Istanbul'a geldiği zaman vaktile

Cumhuriyet gazetesi, 06.04.1930

Her yıl yinelenen "Mimar Sinan'ın Anma Törenleri" nde, özgeçmiş anlatılırken, onun Gayrimüslim *devşirme* kökenli bir Müslüman olduğu hiç bir zaman gizlenmemiştir.

Örneğin, 1932'de, İstanbul'da Mimar

Sinan'ın türbesinde devlet ileri gelenleri öncülüğünde gerçekleştirilen anma töreninde öğretim üyesi bir konuşmacı, halka şöyle seslenmişti: "*Bazıları Mimar Sinan'ın Türk olmadığını iddia ederler. Mimar Sinan Türk ırkına mensup olmasa da onu Türk muhiti yetiştirmiştir. Sinan'ın eserlerinden kendi şahsına olduğu kadar Türk milletine de bir iftihar hissesi çıkarmak tabiidir.*"

Sonuç olarak, Atatürk döneminde Mimar Sinan, *Gayrimüslim devşirme kökenli bir Müslüman* olarak tanıtılmış; "*kültürel bakımdan Türk*" sayılmış; hak ettiği saygıyı göstermek için "*ırk olarak Türk*" sayılması gerekmemiştir.

Gerçek bu iken, 1998'den bu yana: *Atatürk Mimar Sinan'ın kafatasını ölçtürdü, Türk ırkından (Brakisefal) dediler, kafatasını Antropoloji Müzesi'ne kaldırdık deyip yok ettiler, Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ideolojisi Kafatasçı Irkçılıktır*, propagandası yürütülmekte ve yazımızın başında aktardığımız 05.08.1935 tarihli

Sinan ihtifali parlak bir şekilde yapıldı!

Başvekil İsmet Paşa'dan bir telgraf geldi

«İlan ediniz ki Türkiye Cumhuriyeti büyük ölününün mezarını bu halde bırakamaz. Onu layık olduğu hale ifrağ edeceğiz»

Dün binlerce halk ihtifale iştirak etti

Mimar Sinan İhtifalinden İhtifa: Kaleselik ve şehir namına Asım Bey müstakirat ederken

Büyük san'atkar Mimar Sinan'ın 344 üçüncü ölüm yılı münasebetiyle dün, Süleymaniye camii avlusunda muhteşem bir ihtifal yapıldı. İhtifale saat üçte başlanacaktı. Fakat saat birden itibaren muazzam mabedin dört tarafındaki taş kapılardan akın eden halk büyük meydanlığı doldurmağa başladı. Saat üç

çe kedar caminin geniş avlusuna, bey bin kişiden fazla bir kalabalık doldurmuştu. Süleymaniye'nin minarelerine Türk bayrakları asılmıştı. Caminin yanındaki taş avluya, ihtifale davetli olan zevat işgal ediyordu. Bunlar arasında Vali Muhiittin, H. Fırkası İstanbul dairesi duldurmağa başladı. Saat üç

(İhtifal 3 İnce sahifeler)

"Diyarbakirli, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakiyalı ve Makidonyalı Hep Bir Irkın Evlatları, Hep Aynı Cevherin Damarlarıdır"

sının doğal olduğunu savunmuş; ve onun bu görüşü, 1931'den başlayarak okullarda ders kitabı olarak okutulan Vatandaş İçin Medeni Bilgiler'de yer almıştır. 05.10.1932 günlü Cumhuriyet ve 26.10.1932 günlü Diyarbakir gazetelerinde yayımlanan demecinde: "Diyarbakirli, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakiyalı ve Makidonyalı Hep Bir Irkın Evlatları, Hep Aynı Cevherin Damarlarıdır" diyen Atatürk'e ve ilkelerine, Kafatasçı Irkçılık damgası yapıştırmanın doğrulukla, dürüstlikle bağdaşır bir yanı yoktur. •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Kaynakça:

[i] Mustafa Armağan, 5i)

Mimar Sinan'ın Kafatası Nerede?" Zaman g., 13.11.1998.

[ii] Gülten Kışanak (BDP Eş Genel Başkanı) "Mimar Sinan Kafası Olmadan Yatıyor", Radikal g., 29.01.2013.

[iii] Ulus g. 06.08.1935.

[iv] Yeni İstanbul g., 25.04.1963'den aktaran; Beşir Ayvazoğlu, "Mimar Sinan'ın Kafatası", Zaman g. 10.06.2010

Cumhuriyet gazetesi, 01.04.1932

gazete haberi, bu propagandada kanıt olarak kullanılmaktadır. Oysa, kanıt olarak gösterilen o haber, Atatürk'ün Koruyucu Başkan ve manevi kızı Afet İnan'ın Başkan Yardımcısı olduğu Türk Tarihi Araştırma Kurumu Başkanlığı'nca yalanlanmış; Mimar Sedat Çetintaş'ın açıklamaları da haberin doğru olmadığını göstermiştir.

Atatürk, Batı'nın kafatası ölçümüne dayalı ırk saptama yöntemine karşı; bütün Türkler'in tornadan çıkmış gibi aynı gövdesel yapıda olmadığını, binlerce yıl dünyaya yayılmış, başka toplumlarla kaynaşmış olan Türkler'in, dış görünüşlerinin de başka başka olma-

Büyük Yapıtlarımız
Konur Ertop

Hitit Kraliçesi

1914 doğumlu Muazzez İlmiye Çığ, yaşayan yazarlarımızın en kıdemlisi. “Bütün Dünya”nın geçen sayısında onun en yeni yazısını okurken bütün yazdıklarını nasıl derin bilgi birikiminin, duyarlığın, sağduyunun beslediğini bir daha hayranlıkla gördük. Sevenlerinin o hoş tanımlamasıyla ben de, “Çok yaşasın, günümüzdeki Hitit Kraliçesi!” diyorum. (K.E.)

Muazzez İlmiye Çığ, Anadolu'nun zengin uygarlık tarihini ortaya çıkarmayı amaçlayan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sümeroloji bölümünün ilk mezunlarından.

Meslek yaşamını 1973'te emekli oluncaya değin İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çiviyazılı Belgeler Arşivi'nde sürdürdü.

Burada kendini üç ayrı dilde yazılmış, sayıları yetmiş beş bini bulan tabletlerin düzenlenmesine adanmıştı. Fakülteden sıra arkadaşı Hatice Kızılyay'la birlikte Hitit tabletlerinin yanı sıra Sümer hukuk, iktisat, eğitim-kültür belgelerini kapsayan 8 kitabı imzaladı. Bilimsel makaleler yayınladı. **S. N. Kramer**'in "**Tarih Sümer'de başlar**" kitabını Türkçeye çevirdi.

Kamuoyu ise onu bütün bu bilimsel çalışmalarından yıllarca sonra birbirini izlemeye başlayan yayınlarıyla tanıdı:

Kitapları, yazıları Sümer,

Hitit tarihlerini, onların uygarlık ve kültür değerlerini geniş okur topluluğunun kavrayıp seveceği bir anlatımla dile getiriyordu. Ancak bu zengin alanı yalnızca meraklı bir tarih yolculuğu olarak göstermiyordu. Atatürk'ün tarih anlayışına uygun biçimde Anadolu'nun tarihsel değerleriyle çağdaş Türkiye arasında çözülmez bağlar üzerinde duruyordu.

Kitaplarının yanı sıra yazıları, konuşmaları, -TEMA Vakfı başkanı **Hayrettin Karaca** ile sürdürdükleri- TV programları, bu bilim insanının pek önemli başka nitelikler de taşıdığına tanıklık ediyor.

O, Cumhuriyet aydınlanmasının bir savunucusu, günümüzün bütün sorunlarına tanıklık eden bilinçli bir yurttaş, çağdaş bir aydındır.

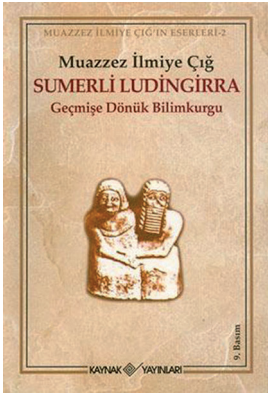
O, 4 bin yıl önceki kültürü konu edinirken bir Sümer atasözünü göz önünde tutmuştur:
“Biliyorsun, neden öğretmiyorsun?”

4 bin yıl önceki kültürü konu edinirken bir Sümer atasözünü göz önünde tutmuştur: **“Biliyorsun, neden öğretmiyorsun?”**

Böylece emekli Sümerolog, satır satır incelediği tabletlerden öğrendiklerini, günümüz okurlarına yepyeni bir biçimde anlatmaya koyulmuştur.

Onun çok sevilen yapıtlarından **“Sümerli Ludingirra”** kitabı, adıyla sanıyla tanınan çok eski bir

ozanın gerçek yaşam öyküsünü konu edinir.

Adı **“Tanrının adamı”** anlamına gelen **Ludingirra**'nın özyaşam öyküsünü anlatan 23 tablet, Me-

zopotamya'daki birbirinden ayrı kazılarda ortaya çıkmıştır. Bugün bunlar, dünyanın farklı müzelerine dağılmıştır. Tabletlerde anlatılanlar, Muazzez İlmiye Çığ'ın kitabının önsözünde özetlenmektedir:

“Bu öykülerde, o, küçücük bir çocuk iken gittiği Yeni Yıl bayramını, öğrenci ve öğretmen olarak okulda geçirdiği günleri, yaşadığı olayları, ilk aşkını, annesine olan sevgisini, babası ve karısının ölüm-lerini, onlar için duyduğu acıları; yaşadığı şehrin, mahallenin, içinde ömür sürdüğü evinin özelliklerini; arkadaşının seks sorununu nasıl

çözümlediğini, ulusunun öykülerini, krallarına ve Tanrılarına ilişkin hikâyeleri, dinlediği iki davalı bir mahkemeyi, fakir bir adamın belediye başkanından aldığı öcü, tapınağa nasıl seks için gittiğini, savaş anılarını yalın bir dille yazmış. Ayrıca, bu öykülere kendi şiirlerini, başka şairlerin şiirlerini eklemeyi ihmal etmemiş. Onları okurken binlerce yıl önceyi değil de, bugünü yaşıyor-muş gibi oluyor insan.”

Muazzez İlmiye Çığ, Sümer ozanının anlattıklarını dağınık, kırk dökük tabletlerden sabırla ve ustalıkla derleyerek geçmiş 4 bin yılın tozu toprağı arasından çıkarıp önümüze getirmiştir.

Sabırlı çalışmalarının başka bir adımı da **“Hititler ve Hattuşa”** kitabıdır.

Bu yapıtın konusu da, Anadolu toprağında 3500 yıl önce yaşamış olan yurttaşlarımızdır.

Yazarın çalışma arkadaşı **Hatice Kızılay** 1958 yı-

lında Hititlerin başkenti Hattuşaş'ta (Boğazköy'de) yapılan kazılara görevli olarak katılmıştır. Ortaokul öğrencisi kızı İştâr da yanındadır. Kitapta küçük kızın orada yaz tatili boyunca görüp öğrendikleri aktarılırken Hitit tarihi, uygarlığı, bu birikimin günümüzdeki önemi konu edilir.

Anlatılanların özeti yine önsözdedir:

“Bu çalışmada, şehir surları ve kapıları, mabet ve saray kalıntıları, Yazılıkaya Tapınağı gibi yerleri ile Hattuşa, çocuk gözüyle, fakat arkeologların yorumlarına göre tanıtılıyor. Bunlardan başka, tabletlerde yazılmış Hitit halkının sosyal yaşamları, yasaları, kitaplıkları, saray entrikaları ve cinayetleri, ekonomileri, efsaneleri, falları, büyüleri, tarihsel olayları gibi çeşitli konulara kuşbakışı bakılıyor. Bu arada o günlerdeki gelenekler, inançlar, sosyal ve siyasal yaşam, bugünle karşılaştırılıyor.”

Kitapta bize aktarılanlar, İştâr’ın Boğazköy kazısı sırasında yaşadıkları ve anı defterine yazdıklarıdır. Küçük kıza, anne **Hatice Kızılyay**, Hititlerin aşk, sevgi, bereket ve savaş Tanrıçası **İştâr**’ın adını vermişti.

İştâr, bu eski uygarlığın yazılı kalıntılarıyla ilgili olarak öğrendiklerine defterinde yer veriyor. Hititlerin kitaplıklarında tabletlerle birlikte onların düzenli katalogları da bulunuyormuş:

“Dinsel törenler; bayramlar, kral yıllıkları, krallıklar arası antlaşmalar, mektuplaşmalar, sihir metinleri gibi konulara göre ayrı ayrı gruplandırılmış bu belgeler. Bunlar arasında efsaneler; hikâyeler gibi edebi olanlar da bulunmuş. Hatta daha önemlisi Mezopotamya’ dan Gilgames Destanı, Anneye Mektup gibi Akadca, Sümerce yazılmış tab-

letler bile varmış. Bunlar o çağda kültür alışverişinin tam bir kanıtı.”

Hitit tarihiyle ilgi araştırmalar, onlardan kalan buluntular ve yazılı belgeler üzerindeki çalışmaların tarihçesi de **İştâr**’ın defterindedir:

*“Atatürk Hititolojiye çok önem veriyormuş. Çünkü yaşadığımız toprakların içinde ilk tarihsel belgeleri onlar bırakmış. Daha önce Kayseri yakınındaki Kültepe’ ye, Asur tüccarları gelerek birçok yazılı belge bırakmışlar, ama onlar daha çok o zamanki Anadolu’ nun ticaret, ekonomi ve sosyal yaşamı hakkında bilgi veriyorlarmış. Halbuki Hititler koca bir imparatorluk kurmuş ve o günlerdeki siyasal olayları hep yazıya geçirmişler. Büyük Atatürk, Osmanlı çağında hiç önem verilmeyen Anadolu tarihi ile Türklerin tarihinin araştırılmasını ve tarafsız olarak yazılmasını istemiş. Bunun için araştırmaları planlamak ve yönetmek üzere **Türk Tarih ve Dil Kurumlarını**, araştırma uzmanı yetiştirilmesi için de **Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’ni** kurdurmuş.”*

Kuruluş ayarından sapmamış Cumhuriyet dönemi, Muazzez İlmiye Çığ’ın altın çağıdır. Yaşadığı toprakların çok uzak geçmişini anlatan İştâr’ın defterindeki karşılaştırmalar bu bakış açısını yansıtmaktadır:

“Annem, (...) ‘Herhalde onların ülkesi de, bizim ülkenin Atatürk çağı gibiydi,’ dedi. O zamanlar fiyatlar hiç değişmiyormuş. Nedeni de, hiç borç almamışız dışarıdan. Annem o günlerde borçlanmadan bir taraftan

Hitit tabletlerinden hukukun sıkı kurallara bağlı olduğu öğreniliyor. Kral ailesini denetim altında tutan **bir yargı kurulu varmış.**

Osmanlı Devleti'nin, diğer taraftan yenildik sayıldığımızdan Birinci Dünya Savaşı'nın borçları ödenirken, tren yolları, şeker, çimento, dokuma fabrikaları, köy olan Ankara'da başkente yakışır şekilde yeni binaların yapıldığını anlattı. Bu arada paramızın değeri de hiç düşmemiş."

Hitit tabletlerinden hukukun sıkı kurallara bağlı olduğu öğreniliyor. Kral ailesini denetim altında tutan bir yargı kurulu varmış. Kralları bile sorgulayıp ölüm cezasına çarptırabiliyor. Hattuşa dışında garnizon komutanları yargının başıymış. Komutanın karar verirken kadın, erkek, köle hizmetçi demeden herkesin hakkına göre davranması öneriliyormuş bir metinde. **"İyiye kötü, kötüyü iyi gösterme!"** deniyormuş.

Kitapta Hitit dünyası, toplum, tarih olayları, kültür-sanat varlıkları gösterilirken insan yaşamıyla ilgili değerlendirmeler de eksik değil. Büyük Kraliçe **Putuhepa**, güçlü bir devlet yöneticisi. Belgelere insan ve kadın olarak derin kişilik çizgileri de yansımış. Kocasını ölüp yaşlı illerle birlikte sonraki günleri ise yakınlıklarıyla dolu. İhtar onu anlatırken şöyle yazmış defterine:

"Bundan 3500 yıl önce, ülkenin toprağında yaşamış olan bu kadın ne kadar özgür, ne kadar becerikli imiş. Bugünkü sarılıp sarmalanıp boş kafa ile dolaşan kadınlarımız duysun bunu."

Muazzez İlmiye Çığ, Hatice Kızılay ile

Küçük kızın defterinde Kadeş Savaşı'nın kahramanı **III. Hattuşili**'nin günlüğü de tanıtılmakta. İhtar'ın yazdıkları şunlar:

"O zamandan beri insanların karakterlerinin değişmediğini görüyoruz. Yükselme ve şöhret hursu. Yalnız o zaman yükselme yeri tahtmış, şimdi ise koltuk.."

Muazzez İlmiye Çığ'ın Sümer ve Hitit'le ilgili yapıtlarını, **"Atatürk Böyle mi Düşünmüştü?"** kitabının ışığında okumalı. •

konurertop@butundunya.com.tr

Eğitimdir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder.

M. Kemal Atatürk

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-XIX.Yüzyılda gelişme faaliyetleri tüm dünyada hızla başlamıştır. Bunlardan birisi de demir-çelik sanayiinde olmuştur. Buna göre demir-çelik faaliyetlerinin gelişmesinde aşağıdaki doğal kaynakların hangisi etken olmuştur?

a-Linyit b-Petrol
c-Ormanlar d-Taş kömürü

2-Efes'den başlayıp Mezopotamya'daki Ninovaya kadar uzanan ünlü tarihi ticaret yolu aşağıdakilerden hangisidir?

a-Kral yolu
b-İpek yolu
c-Kürk yolu
d-Baharat yolu

3-Orta Asya'da kurulan ve tarihi bilinen ilk Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

a-Avrupa Hun devleti
b-Büyük Hun devleti
c-Kök Türk devleti
d-Uygur devleti

4-Kavimler göçü ile başlayıp, İstanbul'un fethiyle sona eren çağ aşağıdakilerden hangisidir?

a-İlk Çağ
b-Yeni Çağ
c-Orta Çağ
d-Yakın Çağ

5-"Siyasetname" adlı eser aşağıdakilerden hangisine aittir?

a-Nizamülmülk
b-Kaşgarlı Mahmut
c-Gazneli Mahmut
d-Yusuf Has Hacip

6-XIX. Yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'a gelen Florence Nightingale aşağıdakilerin hangisinde yaralananlar için Selimiye Kışlası'nda düzenli ve temiz bir hastane ortamı meydana getirmiştir?

a-1877-78 Osmanlı Rus savaşı
b-Trablusgarp savaşı
c-Yunan isyanı
d-Kırım savaşı

7-Sadece belirli bir grubun bir ülkeyi yönetmesiyle ortaya çıkan yönetim biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

a-Monarşi b-Teokrazi
c-Oligarşi d-Demokrasi

8-Dünyanın ilk Türk kadın savaş pilotu aşağıdakilerden hangisidir?

a-Sabiha Gökçen
b-Müfide İlhan
c-Lale Aytaman
d-Süreyya Ağaoğlu

9-Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı döneminde Türkler tarafından çıkarılan Şinasi'nin başyazar olarak çalıştığı ilk özel gazetedir?

a-Takvim-i Vekayi
b-Mecmua-i Fünun
c-Tercüman-ı Ahval
d-Tasvir-i Efkâr

10-Türkiye'de gösterime giren ilk renkli Türk filmi aşağıdakilerden hangisidir?

a-Yaprak Dökümü
b-Vurun Kahpeye
c-Halıcı Kız
d-Susuz Yaz

Yanıtlar:
151.
sayfada

Muazzez İlmiye Çığ'dan *Mektup Var*

Mezitli-İçel Anadolu Lisesi'nde Paylaştığım Mutluluk

Araştırmaları, eserleri ve yetiştirdiği öğrencileriyle ülkemizin sayılı uluslararası bilim insanlarından biri olan Muazzez İlmiye Çığ, geçtiğimiz günlerde davetlisi olduğu Mezitli-İçel Anadolu Lisesi'nde öğretmen ve öğrencilerle buluştu ve bir konuşma yaptı. Muazzez İlmiye Çığ'ın Bütün Dünya okurları için özetleyerek kaleme aldığı konuşmasını aşağıda yayımlıyoruz.

Geçen yıl yazlık olarak geldiğimiz Mersin'den ayrılmadık ve kışı da burada geçirdik, hem de çok mutlu olarak. Burada da sosyal uğraşlar başladı. Özellikle Sayın Yüksek mühendis Nihat Taner'in aracılığı ile Tarsus Amerikan Koleji'nde, Doğa Koleji'nde, İçel Sanat Kulübü ve TEMA toplantılarında birer konuşma yaptım.

Bu gün 8 Nisan. Yine Sayın Nihat Taner arabası ile gelerek Mezitli'de bulunan İçel Anadolu

Lisesi'ne, kızım Esin ile beni götürdü. Öğretmenler bahçe kapısında karşıladılar bizi. Okulun dışarıdan görünüşü çok güzeldi. İçeri adımızı attığımızda dışından farklı olmadığını anlayıverdik. Konuşma salonuna girdiğimizde büyük bir alkış koptu. Çocuklar tarafından böyle karşılanmak beni çok heyecanlandırıyor. Yerime oturup söze başlayacağım zamana kadar o heyecanım sürdü desem yalan olmaz.

Sözlerime "*Benim gençliğimde*

Muazzez İlmiye Çığ, İçel Anadolu Lisesi'nde konuşma yaparken

sizlerin bugün sahip olduklarınızın hiç biri yoktu,” diye başlayarak “ne göklere yükselen apartmanlar, ne araba, ne buz dolabı, çamaşır makinesi, ne TV, ne radyo, ne cep telefonu, ne de ev telefonu vardı.” diyerek sözlerimi sürdürdüm.

“Bunları hayal bile edemedik. O zamanlar bizlerin de ne sanattan, ne bilimden haberimiz vardı. Müzik, resim, heykel, tiyatro günahtı. Devlet memurları dışında okuma yazma bilen de yoktu” dedim.

Bundan sonra Cumhuriyet’in ilanından itibaren yapılan reformları sıralamaya başladım. Ama bunları bir konferans şeklinde değil, çocukların anlayacağı tarzda açıklamaya çalıştım. Yoksa çocuklar hemen ya konuşur ya uyur. Devrimimizin bence ana direği olan sanat ve eğitim alanında yapılanlara önem verdim. Çocukların can kulağı dinlediklerini fark ettikçe daha çok anlatmaya gayret ediyordum. Sözlerimi bitirirken, o onbeş

“Batı’nın 400 yılda yapabildiği aydınlanmayı biz Cumhuriyet Devrimleriyle 80 yılda başardık”

yıl içinde yapılan reformlar sonucunda, bugün dünyada ödüller alan bilim insanlarımız, eserleri dünyada çalınan kompozitörlerimiz, kadın erkek her türlü Batı müziğini çalıp ödüller alan müzisyenlerimiz, eserleri dünya müzelerine kabul edilen sanatçılarımız oldu. Batı’nın 400 yılda yapabildiği aydınlanmayı biz Cumhuriyet Devrimleriyle 80 yılda başardık, diye sözlerimi bitirdim. Arkadan çocuklardan çok mantıklı sorular geldi. Bundan sonra kitaplarımın imzası başladı. Meğer Sayın Nihat Taner gittiğim yerlere kitaplarımı da getirtiyormuş.

İmzadan sonra öğretmenler oda-

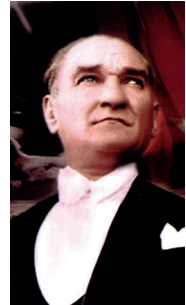
Muazzez İlmiye Çığ,
İçel Anadolu Lisesi'nde
öğretmenlerle

sına kahve içmeye gittik. Okulun hemen hemen bütün öğretmenleri orada idi. Hepsi Atatürkçü aydın öğretmenler. Onların yetiştirdiği çocuklar da kuşkusuz aydın olacaktı. Bu karanlık günlerde böyle apaydın bir ortamda bulunmaktan büyük bir mutluluk içinde

öğretmenlerin kapıya kadar geçirmeleriyle oradan ayrıldık. Sayın Nihat Taner bize yine evimiz kadar eşlik etti. Bana burada da çok mutlu olduğum öğrencilerle buluşturma ve çocuklara kitaplarımı tanıtmaya olanağı sağladığı için kendisine binlerce teşekkür... •

Atatürk'ün Cumhuriyet Hakkındaki Sözleri

- Demokrasi ilkesinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını sağlayan hükümet şekli, cumhuriyettir.
- Türk milletinin karakterine ve âdetlerine en uygun olan yönetim, cumhuriyet yönetimidir.
- Cumhuriyet, imkân demektir. Cumhuriyet, yalnızca adıyla bile birey özgürlüğünü aşıl原因an sihirli bir aşıdır. Görülecektir ki, cumhuriyet imkânları olan her memleket, özgürlük davasında er geç başarılı olacaktır. Cumhuriyet, kendisine bağlı olanları en ileri aşamalara götüren imkânları verir. Bağımsızlık ve özgürlüğüne sahip olan milletler, ilerleme yolunda imkânlara sahip demektirler. O halde cumhuriyet, her alanda ilerlemenin de en belirgin teminatıdır. Cumhuriyeti bu anlamıyla ve bu kapsamıyla anlamak gerekir.
- Çağdaş bir cumhuriyet kurmak demek, milletin insanca yaşamasını bilmesi, insanca yaşamanın neye bağlı olduğunu öğrenmesi demektir.

Bu kitap, uzun volta seanslarında, sarı duvar manzarasında, üst katın demir karyolasında, alt katta kaloriferin yanı başında tasarlandı. (...) En güzel kitapların en muhteşem manzaralara karşı yazıldığını zannetmeyin. Tersine... Bazen güzel manzaralar karşısında uyuşup tembelleşen hayal gücü, duvarla karşılaştı mı, ardını görmek hevesiyle havalanıyor. Duvara tırmanıyor. Bu da ona yetişmeye çalışan kalemi kamçılıyor.

Zindan zemini kindarlık üretmeye müsait... Onu sabırla derine gömmek, onun yerine tevekkülün çelebiliğini koymak, masumiyetten güç almak gerekiyor. Masumiyetin sessiz bir gücü var. Karanlıktan korkmayan, sözünü sakınmayan, hiçbir kudretliye yaslanmayan, tehdit edilse de uslanmayan bir gücü var masumiyetin... (...) Ona güveniyorum.

Bugüne dek defalarca yakın tarihimize ışık tutmuş olan Can Dündar, 2015 Kasım'ında hapse atıldığında basın özgürlüğü mücadelesinin ve tarihin bir öznesi haline geldi.

Tutuklandık, sadece edebiyatın usta mahkûmlarına selam gönderen bir hapishane kitabı değil, yaşamakta olduğumuz döneme dair de "içeriden" bir tanıklık...

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Korsanları sadece İngiltere Fransa değil **Osmanlı da** **kullandı**

Bütün Dünya'da, Osmanlı Donanması ve denizciliğini konu eden yazılar yayınlamıştık. Ayrıca Osmanlı Donanması'nın diğer büyük devletlerin savaş gemileri alanındaki gelişmesine ve artan üstünlüğüne karşı koymakta zorlandığını anlatmıştık. Konuya, biraz daha geriye giderek, Osmanlı İmparatorluğu'nun Deniz Kuvvetleri'nin önemini anlama aşamasındaki gelişmelerle devam edelim.

İmparatorluğun deniz sınırları, İstanbul ve Trabzon'un fethi ile bir anda kontrol edilemez uzunluğa ulaştı, denizcilik alanında hızlı adımlar atılması gerçeği de ortaya çıktı. Donanmada sorun, savaş gemisi üretimi değil, gerçek anlamda denizcilik yapacak askeri personeli bulmaktı. Öyle ki, Padişah 2. Bayezid'in 1481'de tahta geçişine kadar savaş gemisi personeli bulma konusunda, bir dönem İngiltere ve Fransa'nın özellikle de Karayipler Denizi'nde başvurduğu yöntem olan korsanları kullanma politikasından

istifade ediliyordu. İkinci Bayezid ise bu yöntemi daha da geliştirdi. Akdeniz ve Ege’de, ticaret gemilerini ve kıyılardaki yerleşimleri saldıran korsanlar, yapılan anlaşmaların ardından Osmanlı’nın hizmetine alındı. Bu yola daha çok başvurulmasının faydası, 1500 yılının ilkbahar aylarında Midilli’ye saldıran ve çoğunluğu Fransız gemilerinden oluşan, Venedikliler ile İspanyolların da katıldığı Haçlı donanmasının geriletilmesi, şövalyelerin bozguna uğratılması ile görülmüştür. Ayrıca Venediklilerle yapılan deniz savaşının kazanılması, Endülüs’teki son Müslüman Devleti Gırnata Sultanlığının çağrısı üzerine Padişahın 1492 yılında Kemal Reis’in komutasında gönderdiği gemilerin İspanya kıyılarında Müslümanları alarak Kuzey Afrika’ya taşınması, korsanların kullanılması stratejisindeki başarılar olarak görülür.

Osmanlı İmparatorluğu’nun

korsanları kullanma tercihini değerlendiren isimlerden biri de, Fransız Amiral Edmond Jurien de la Gravière olmuştur.

Amiral Gravière, 1860 yılında, Paris’te yayınlanan, “Bir Amiralin Hatıraları” adlı kitabında, “Akdeniz, ilkbaharın başlamasıyla Hıristiyan gemi-

Amiral
Gravière

leriyle doluyordu. Bu korsanların uzun süredir bekledikleri dönemdi. Ceneviz, Venedik, Napoli ve İspanyol bayraklı gemiler öncelikli hedeflerdi. Ancak Müslüman olmayan her gemiye saldıran korsanların ise önemli bir sıkıntısı vardı. O da, ele geçirdikleri ganimetleri saklayabilecekleri güvenli yerleşim birimleri ve kölelerini satabilecekleri pazarlardı” demektedir.

Bu durumun farkına varan Osmanlı yöneticilerinin, donanmada ihtiyaç duydukları yetişmiş denizci açığını kapatmak için korsanlardan yararlanma yoluna yöneldiklerine dikkat çeken Amiral Gravière, “İki taraf için de en uygun çözüme ulaşıldı. Korsanlar Osmanlıya hizmetleri karşılığında Hıristiyan gemilerini yağmalamaya devam edecek ve ganimetlerini, kölelerini elden çıkarmak için de, kıyılardaki pazarları kullanabileceklerdi” değerlendirmesini yapmaktadır.

Osmanlı yöneticilerinin izni ile 15 ve 16. Yüzyıllarda korsanlar, özellikle Didim, Foça, Sığacık ve

Fethiye gibi bölgelerde üslenmişti. Osmanlı’nın hizmetine giren dönemin ünlü korsanları arasında Kara Hasan, Kara Mahmut, Hayri Bey, Kara Durmuş, Piri Reis’in amcası Kemal Reis, Kurtoğlu Muslihiddin gibi isimler de vardı. Bu korsanlar, Doğu Akdeniz’de etkin ve acımasız olarak bilinenlerdi.

Batı Akdeniz’deki Türk korsanların üssü ise Cezayir’di. Buradaki korsanlar sadece Ak-

deniz’de değil Atlas Okyanusu’nda da faaliyet gösterirdi.

Amiral Gravière, daha sonra Fransa’nın sömürgesi olacak Ceza-yir’deki korsanlık faaliyetlerini ayrı bir önem vererek değerlendirmiştir. *“Bu korsanlar, Akdeniz’de, Türk ticaret yollarını ve gemilerini korumakla görevliydi. Padişah’ın Akdeniz’de seyrine izin verdiği Hıristiyan gemilerine ve diğer Müslüman ülkelerin gemilerine de kesinlikle dokunmazlardı. Sefer ilan edildiğinde ise Osmanlı Deniz Kuvvetlerine kalıcı bir şekilde katılan bu korsanların bir kısmı ‘Deniz Akıncıları’ olarak adlandırılırdı”* ifadelerini kullanan Amiral Gravière’e göre, kimi zaman bu güçler kontrol dışına çıkarak kıyıları da yağmalamıştır.

Bu durumun en somut örneği, 1517 yılında Kurdoğlu adlı korsan reisinin Midilli adasını yağmalamasıdır.

Bardağı taşırın bu olayın ardından yasa dışı ilan edilen korsanlara karşı harekete geçen Osmanlı Donanması, 1518 yılında Sakız Adası civarında yaklaşık 200 korsanı yakalayıp, kafalarını kesecektir. Korsanların kesik başları uzun süre bölgedeki diğer korsanlara uyarı olması için de savaş gemilerinde gezdirilecektir.

Bu olayın ardından, yaklaşık 4 yıl boyunca bölgedeki korsanlar, donanmanın dışında ve kontrol altında tutulur. Ancak 1522 yılına

Kanuni Sultan Süleyman

gelindiğinde, Rodos Seferi’ne çıkan Kanuni Sultan Süleyman, korsanları yeniden göreve çağırarak, Fethiye koylarında toplanmalarını isteyecektir.

İngiliz korsanların Akdeniz’de faaliyet göstermesi, Osmanlı’nın izni ile olmuştur.

Fransız Amiral Gravière, Osmanlı Donanması’nın denizde kimi zaman önemli başarılar elde edip kimi zaman ise zor duruma düşmesini, korsanlarla olan ilişkilerin seyrine bağlayarak, *“Kontrol dışına çıkıp, başı buyruk davrandıklarında Osmanlı, Venedik ve İspanya karşısında zorlanmaktadır. Korsanlar Sultan’a biat ettiklerinde ise durum Türklerin lehine hızla değişmektedir”* yorumunu yapmaktadır.

İngiliz korsanların Akdeniz’de faaliyet göstermesi de, Osmanlı’nın izni ile olmuştur. Özellikle 1580’den sonra Akdeniz’de dolaş-

maya başlayan İngiliz korsanlar, Hıristiyan ticaret gemilerini yağmalayarak batırmıştır. Bu yıllarda Türk korsanlar ile İngiliz korsanlar arasında da, sık sık çatışmalar yaşanmıştır.

İngiliz gemilerinin korsanlık faaliyetlerini, Kasım 1600'de kaleme aldığı raporda anlatan Venedik'in İstanbul temsilcisi Victor Benetti, "Önceleri Sultan'ın izni ile Akdeniz'de ticaret amaçlı yelken açacakları söylenen İngilizler, silah deposuna dönüştürdükleri gemilerini korsanlık için kullanmaya başlamıştır. Ticaret

Kaptan
Francis Drake

yöntemi birçok devletin politikası haline gelince yeni tanımlamalar da ortaya çıktı. Gemilerdeki ganimetle-

re el koyulması karşılığında düşmana karşı savaşmayı kabul ederek donanmaya katılan korsanlara "Resmi Korsan" adı verilirken, denetim altına girmeyi kabul etmeyenler ise 'Adi Korsan' olarak isimlendirildi.

Akdeniz dışında da çok yaygın olarak uygulanan bu yöntemde bir başka önemli ayrıntı ise bazı devletlerin, kendi ticaret gemilerine zarar veren korsanlara karşı resmi korsanları kullanmasıydı. Resmi korsanlar

Akdeniz'de, Hıristiyan kaptanların Müslüman korsanlarla birlikte çalıştığı dönemler de olmuştur.

sadece “Adi Korsan”ları engellemek için değil, diğer devletlerin ticaret gemilerine saldırmaları için de kullanılıyordu. Bir diğer ayrıntı ise devletlerin kendi hesaplarına korsanlık yaptıracakları korsanlardan depozito almasıydı.

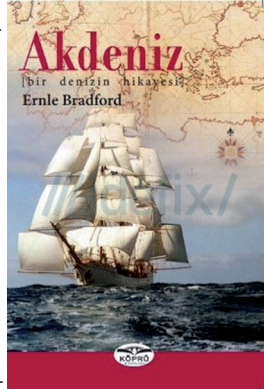
Köle ticaretindeki rolü ve İspanyollara karşı katıldığı savaşlardaki başarıları ile bilinen, ama özellikle de korsanları kullanmasıyla tanınan İngiliz Kaptan Sir Francis Drake, 1583 yılında, Kraliçe 1.

Elizabeth’e gönderdiği mektupta, “Amerika kıyılarında, özellikle de Karayipler Denizi’nde, İspanyollara karşı elde ettiğimiz üstünlüğü, bölgedeki korsanlarla yaptığımız anlaşmaya borçluyuz. Korsanlar, İspanyol ticaret gemilerine saldırıp yağmalıyor, karşılığında bize hem bir miktar ganimet veriyor, hem de İspanyol donanmasına karşı yanımızda savaşıyorlar. İspanyolların korsanları yanlarına çekmelerini önlemek için, aldığımız payı azalttığımız olduğu gibi bazı bölgelerde köle ticaretine girmelerine de izin veriyoruz” demektedir.

Korsanlık yaptığı yıllar ve olaylar İspanyol arşivlerinde de kayıtlı olduğu için adı ‘Korsan’a da çıkan Kaptan Francis Drake’e Sir unvanını, bizzat Kraliçe 1. Elizabeth, hem de gemisine binerek vermiştir.

Akdeniz’de, Hıristiyan kap-

tanların Müslüman korsanlarla birlikte çalıştığı dönemler de olmuştur. Özellikle Cezayir, Tunus ve Trablusgarp’da üslenen Kuzey Afrika korsanlarına, 1600’lü yılların başlarında, çoğu Hollanda ve İngiltere’den gelen kaptanlar da katılmıştır. Bu kaptanların gerçek kimliklerini saklamak için Müslüman isimleri alarak, gemilerin başına geçip korsanlık faaliyetlerinde bulunmaları, Osmanlı Devleti’nin Akdeniz’deki çıkarlarına zarar vermeye başlamıştır.

Ernie Bradford’un Akdeniz adlı kitabı

Konuyu ‘Akdeniz’ adlı kitabında değerlendiren İngiliz tarihçi Ernie Bradford, “Türkler, Vandal-ların yöntemlerini izleyen fatihlerdir. Bir ülkeyi talan ettikten sonra bırakıp giderlerdi. Egemenlikleri al-

tındaki ülkelerden de, sadece vergi adı altında haraç almakla yetinirlerdi. Kuzey Afrika korsanlarına da böyle bakmış, onlardan vergi almış, ayrıca düşmanlarına karşı da kullanmışlardır” demektedir.

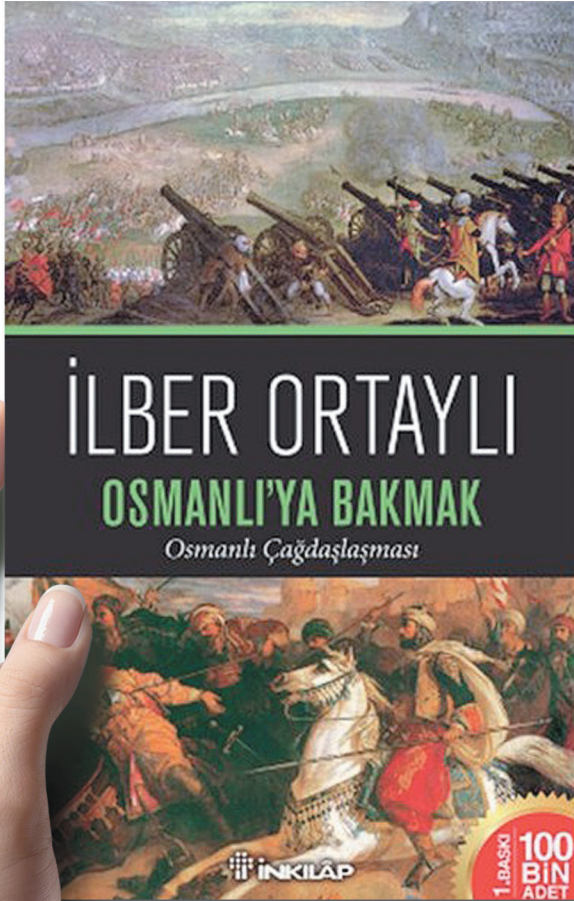
Osmanlı’nın hizmetine giren Hristiyan korsanları ve 1815 yılındaki Viyana Kongresi’nde yasaklanıncaya kadar korsanlığın Akdeniz’deki durumunu ayrıca yazacağız. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

“Osmanlı İmparatorluğu modern dünya ve milliyetçilik karşısında yıkılan son Roma’dır. Bu tip bir imparatorluk bundan sonra olamaz.”

Osmanlı’ya Bakmak kitabında Haçlı birliğini diriltten Fetih’ten, Osmanlı tarihinin tartışmalı pek çok olay, kavram ve kurumu ele alınıyor. Mohaç’tan Kırım Savaşı’na, Osmanlı tarihi boyunca hep bir muamma olarak kalan Ortadoğu’dan Mısır ile olan ilişkilere, Kavalalı Mehmet Ali Paşa sorunundan sürgündeki Şehzade Cem Sultan’a, kadınlar saltanatının en güçlü ve simge ismi Kösem Sultan’dan II. Abdülhamid’e,

Osmanlı’daki milletler ve dinler mozağinden Balkanlar’daki milliyetçilik hareketlerine... Osmanlı Batılılaşması, diplomasi, dışişleri, Tanzimat ve Meşrutiyet dönemine kadar pek çok konu İlber Ortaylı’nın akıcı kalemiyle bu kitapta.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

“...adına”

Bazı konuşmacılar/yazarlar, birilerinin ya da herhangi bir şeyin adına, kendilerine göre bir yargıya varıp ‘ahkâm kesiyorlar’.

Gerek konuşmalarda, gerek gazete yazılarında tümce arasında yersiz kullanılan “adına” sözcüğünü her duyuşumda, okuyuşumda yadırgıyorum.

Bazı konuşmacılar/yazarlar, birilerinin ya da herhangi bir şeyin adına, kendilerine göre bir yargıya varıp ‘ahkâm kesiyorlar’.

Bazı ünlü yazar ve bilim adamımızın gazete yazılarından alıntıladığım şu bir kaç örneğe göz atalım:

“Unvanını korumak **adına...**”

“Futbolu güzelleştirmek **adına...**”

“Kariyerimizi şekillendirmek **adına...**”

“Popülerlik **adına** iyyinin kovulması...”

“Siyasi denge sağlamak **adına** üye sayısını artırdık.”

“Zarar vermemek **adına** kenarda durmak gerekiyor.”

“İşe geç kalmamak **adına** evimizden metroya taksiyle gidiyoruz...”

“Emek’in korunması **adına** yürüttüğümüz girişimlerde bize yalan söylendi.”

“Olağanüstü genel kurulda,

yönetimi ele geçirme **adına** önemli adımlar atılacak.”

“Yayın organlarının kendi amaçları doğrultusunda kullanılması **adına** yeni bir sistem yaratılmıştı.”

“Çağdaş devlet, bireysel özgürlük **adına** vatandaşlarını kendi alın yazıları karşısında çaresiz bırakan devlet midir?”

“Randevu taleplerini üç kez tekrarlamalarına karşın Köşkten görüşme **adına** henüz olumlu yanıt alamadılar.”

“Siyasetin Türkiye’deki genel geçer gerçeğine bakılırsa, İMF programını aksatmadan uygulamak **adına**, politikada istikrar öncelik kazanır.”

“Spor canavarlarının cezasız kalmamaları **adına** konunun takipçisi olacağız ve bu kişilerin hak ettikleri cezaya çarptırılmaları **adına** konuya hassasiyet göstereceğiz. Söz konusu şahısların yakalanmaları **adına** çalışmalar sürdürülecektir.”

Çok sürümlü bir başka gazeteden:

“Marka değerini korumak **adına...**”

“Okuyucunun sabrını zorlamak **adına...**”

“Kalın ve kat kat giyinmek, üşümek **adına ...**”

“Onlarla beraber, yaramazlık ve macera **adına** yapamayacağım şey yok. ”

“Kendilerine güvenleri azalıyor ve toplumda statü kaybı yaşamamak **adına** bu konu hakkında konuşmaktan kaçınıyorlar.”

“Müslüman çocukları dışlamak **adına** Noel şarkılarının yasaklanmasının düşünüldüğü...”

“Bu, gruptan çıkmak **adına**, ses getirmek **adına**, olayı insanlarla paylaşmak **adına** büyük bir avantaj oldu.”

Ünlü bir dildimizin yazısından:

“Türkçeye yeni sözcükler kazandırmak **adına...**” (?)

Geçen günlerde televizyonda yayımlanan “İyi Fikir” adlı programın sunucusu “Evlerindeki izleyicilerimiz **adına** konuşuyorum” diyordu.

Bu tümce yapısı içerisinde “adına” sözcüğünün kullanımı doğru; ama ben sayın konuşmacıya, adıma konuşma yetkisi verdiğimi hiç anımsayamadım. (!!..)

Bir zamanlar, matematik terimi olmasına karşın söz arasında “ayrıca/ bunun yanında /ek olarak / üstelik vb. anlamlarında kullanılan “artı” asalağının dilimizden atılmak için mücadele verdik ve başarılı da olduk sanıyorum; kullananlar çok azaldı.

Bu kez de “adına” modası ya da takıntısı karşımıza çıkarıldı. Oysa “için”, “amacıyla”, “açısından”, “uğruna” vb. sözcüklerimizin bir yana atılıp yalnızca “adına” sözcüğünün kullanılması, sözcük dağarı fakirliği olup dil sevgisi ve saygısıyla, dil disipliniyle bağdaşmaz. •

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

Kültür ve Sanat
Dünyasından
Tekin Özertem

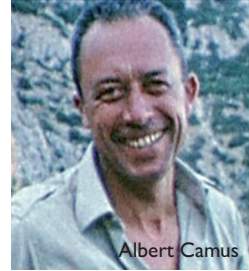

İşte Yine Bahar Çiçeğe Durdu Ağaçlar

Yıllardır bahar gelip de çiçeğe durduğunda ağaçlar, hep “İnsan alışkanlıkla değil, yaşamayı seçtiği için yaşar.” diyen Albert Camus'ün^[1] hatırlarım. Umutla dolar içim. Gülümserim....

Denemeler^[2] adlı kitabındaki ‘badem ağaçları’ başlıklı yazısındaki beni yıllar öncesinde yüreklendiren sözleri gelir aklıma:

“İlk işimiz umutsuzluğa düşmektir. Dünyanın sonu geldi diye bağırarlara kulak vermeyelim. Medeniyet kolay kolay yok olmuyor ve bu dünya çökecek olsa bile başka

Albert Camus

dünyalardan sonra çökecektir. Trajik bir devirde olduğumuz doğrudur. Ama pek çok kimse “trajik” ile “umutsuzluğu” birbirine karıştırıyor. (...) Cezayir’de oturduğum zamanlar, kışları hep sabrederdim, bilirdim ki, bir gecede, şubat ayının bir tek soğuk ve temiz

*Trajik bir devirde
olduğumuz doğrudur.
Ama pek çok kimse “trajik”
ile “umutsuzluğu” birbirine
karıştırıyor.*

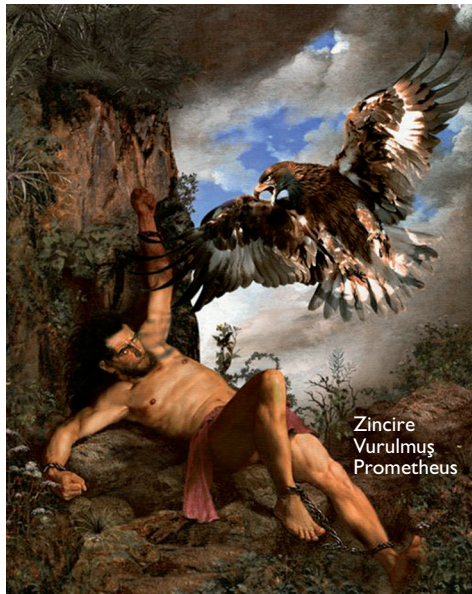
*gecesinde, Consul'ler vadisinin
badem ağaçları bembeyaz çiçekler-
le donacaktır...”*

Birinci Dünya Savaşı yıllarında henüz küçük bir çocuk, ikinci büyük savaş öncesinde bir pasifist, savaş yıllarında aktif bir direnççi Albert Camus. Sözüünü ettiğim denemesini, 1954 yılında yazmış. Yimi beş yıl ara ile Avrupa'yı ve dünyayı kasıp kavuran iki büyük savaşın neden olduğu acı ve umutsuzlukların hemen peşi sıra. İnsan da yaşam da saçma ve boşunadır, rastgeledir; sağlam hiçbir şey yoktur dese de yine de yaşamaktan yana. Yolu fizik ötesi rezalet diye tanımladığı ölümle kesiştiğinde de henüz kırk üç yaşında.

Yoksul bir ailenin çocuğu olarak Cezayir'de dünyaya gelen Albert Camus'nün yaşamı trajik, ölümü fizik ötesi bir rezalet olarak tanımlaması bana hep modern çağda tragedya yazılmaz diyenlere karşı çıkmış olan Arthur Miller'i çağırıştırır. Miller'a göre

antik çağda trajik olan ölümsüzlük, modern çağda ise ölümlü olmak. Olimpos'un tanrısal düzenine ve Zeus'a baş kaldıran, göz yaşı ile karıyıp balçıktan yarattığı insanoğluna Hephaistos'un^[3] ocağından gizlice aşırıldığı ateşi armağan eden Prometheus'un öyküsünde olduğu gibi...

Aiskhylos'un^[4] yazdığı eserlerden sadece yedisi ulaşmış günümüze. Zincire Vurulmuş Prometheus ağırlıklı olarak adalet olgusunu ele alarak irdelediği eserlerinin en

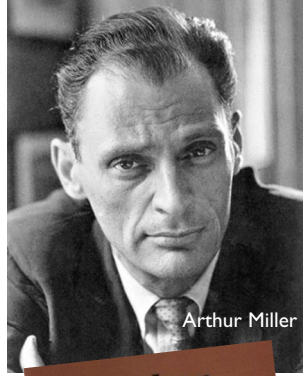

Zincire
Vurulmuş
Prometheus

önde geleni. Adaletin önemini ve gerekliliğini savunmuş. Farklı kuşaklardan tanrılar arasındaki anlaşmazlıkları ele alıp akıl gücünün kaba kuvvete üstünlüğünü, akla ve özgür düşünceye önem verilmesinin gereğini vurgulamış. M.Ö. 465 yılında yazıldığı varsayılan üçlemenin ilki olan bu eserinin bir başka özelliği de aydınlanmanın savunusu olması.

Prometheus'un öyküsünde / yaşamında trajik olan, zincire vurulduğu kayalıklarda her gün tanrılarının görevlendirdiği bir kartal tarafından parçalanan karaciğerinin akşam olunca yenilenmesi; cezanın her gün yinelenip sonsuza dek sürecek olması. Dayanılmaz acının hiç bitmemesi. Nedeni de ölümsüz olması; ölememesi. Ölse, ölebilse sona erecek çektiği acı, ama ölemiyor...

Tragedyada umuda yer yok. Yazgı kaçınılmaz ve mutlak. Umutsuzluğun nedeni tragedya kahramanlarının hak aramak için başvuracakları, sığınabilecekleri bir adalet düzeninin var olmayışı. Her şeyin Zeus'un, tanrılarının ve insanların babası Zeus'un, iki dudağının arasında olması. Prometheus, Oidi-

Arthur Miller

pus, Antigone, Elektra ve diğer tragedya kahramanlarının adil olmayana başkaldırıp ve bilerek ya da bil-meyerek kadere karşı koymaları.

Evet, Miller'e göre çağımızda trajik olan: ölümlü olmak. Yaratıcılığın, bilimin ve uygarlığın ürünü çağdaş insanın ölümlü olmaması halinde yaratıcı gücü, bilgisi ve aklı ile karşılaştığı zorlukların, adaletsizliklerin önünde sonunda üstesinden gelebilecekken sınırlı ömrü nedeniyle gelemiyor olması. Saticının Ölümü adlı eserinin kahramanı, gücü tükenmiş, yılların ardından yaşamın acımasız koşulları ile baş edemeyen gezgin satıcı Willy Loman gibi...

Willy: "Yorgunluktan öldüm. Yapamıyorum. Olan sadece bu Linda. Yapamıyorum.

Yonkers'in az yukarısına kadar gittim. Daha fazla gidemedim. Araba yoldan çıkmaya başladı. Birden saatte 60 km ile gittiğimi farkettim ve son beş dakikayı hatırlamıyordum. Aklımı veremiyordum. Yonkers'ten buraya neredeyse dört saatte geldim. Güzel güzel gidiyordum. Ve gayet iyiydim. Hatta manzarayı seyrediyordum.

Hayatın boyunca her hafta yolda manzarayı seyrettin diyeceksin. Ama öyle güzeldi ki Linda. Kocaman ağaçlar, sıcacık güneş. Camı açtım, ılık hava beni sarsın diye. Ve aniden yoldan çıktım. Araba sürdüğümü unutmuşum. Beyaz şeridi geçseydim birini öldürebilirdim. Tekrar yola koyuldum. Beş dakika sonra yine hayal kurmaya başladım. Neredeyse...tuhaf şeyler düşünmeye başladım, çok tuhaf şeyler. Yarın sabah yeniden denerim. Belki sabaha iyi olurum..." [4]

Yaşamı, trajik; ölümü, fizik ötesi bir rezalet olarak tanımlayan Albert Camus'nün bana modern çağda da tragedya yazılır diyen, demekle de kalmayıp eserleri ile bunu kanıtlayan Arthur Miller'i çağrıştırması ikisinin de yaşamı trajik, ölümü çözüm değil çözümsüzlük olarak tanımlamalarından. Ama, Camus'nün bana sıcak gelen yanı: yaşamın tüm karmaşasına rağmen umutsuzluktan değil umuttan yana olması. Kimi yazar ve düşünürler tarafından varoluşçular arasında sayılsa da onu varoluşçulardan / egzistansiyalistlerden ayıran da bu.

İki büyük savaş sonrasında, tüm değerlerin giderek yitmeye başladığı yıllarda - insan hayatının savaşlarla değerini yitirdiği; bireylerin giderek hayattan uzaklaştığı, hayatın mekanik ritmine ayak uydurmakta zorlanmaya başladığı; "ben" iken "o" olduğu, batı dünyasının insanlığını unutmaya; insanların, varoluşlarını sorgulamaya başladıkları, duyarsız

ve umursamaz bir evrende kendilerini korku içinde yapayalnız hissettikleri; Nietzsche'nin, dinsel inancın iflas ettiğini öne sürüp Tanrı'nın öldüğünü iddia ettiği; Avrupa toplumunun yaşamı değersiz ve anlamsız görmeye başladığı o yıllarda - ortaya çıktı varoluşçuluk. İnsanlar, varoluşları için bir neden; düşünürler ve sanatçılar toplumun içine sürüklenmediği durumu açıklamanın yollarını aramaya başladılar.

Camus, umuttan yanadır.

Umutsuzluğun her türlü ahlâksızlığa neden olduğunun bilincindedir. İnsanların inanç ve düşüncelerinin para ile alınıp satıldıklarının, menfaatleri için kılıktan kılığa girdiklerinin, tüm değerlerin yitip gittiğine tanık olmuş biri olarak üstelik. "Umut fakirin ekmeği ye Memet ye" gibisinden değil; umutlu olmanın, umudu yitirmemenin her zaman bir çıkış yolu olduğu inancını içermesinden...

Benim için Albert Camus bu demek. Çürümenin gün gelende sona ereceğini bilmek, pis kokulu bataklıkların kuruyup yok olacaklarına, yerlerinde yeniden güzel çiçekler açacağına inanmak... Ve bunun için çaba göstermek.

İşte bu yüzden anımsarım yıllar yılı Camus'ü bahar gelipde ağaçlar tomurcuklanıp çiçeğe durduklarında. İçim yeniden umutla dolar...•

tekinozertem@butundunya.com.tr

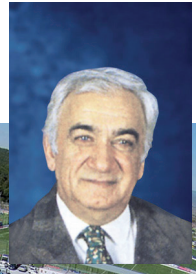
[1] Albert Camus, 1913-1960, Fransız yazar ve filozof

[2] Denemeler, Albert Camus; Çeviri: S.Eyüboğulu, V.Gün-yol, Çan Yayınları, İstanbul 1960

[3] Hephaios: Ateş Tanrısı

[4] Aiskhylos (MÖ 525?-456)

[5] Satıcının Ölümü. Willy'nin sözlerinden derleme

Altınordu Futbolcu Fabrikası Üretime Başladı

Hani bir söylem vardır sıkça kullanılır ; “anlatılmaz yaşanır.” diye. İşte öyle birşey; yazabilmek için yaşadıklarım.

İzmir’den, Selçuk’a doğru bereketli Ege topraklarının mis gibi kokan havasını ciğerlerinize çeke çeke yol aldığınızda, bir süre sonra bir mucize ile karşılaşacağınızı asla düşünemezsiniz. Aklınızdan geçenler başlayacak turizm olgusudur ve aklınızdan geçenler bu bereketli topraklardan nasıl bir verim alınaca-

ğının beyinsel tahminidir. Bu denli bir kurgunun düşünce oluşumundan silinmek üzere olduğu bir sırada, karşınıza devasa bir spor tesisi çıkarsa, kuşkusuz şaşırırsınız, şoke olursunuz.

Ve yıllar öncesine gidersiniz koşarcasına. Altınordu Kulübünün 26 Aralık 1923 tarihinde kuruluşunu anımsarsınız. Cumhuriyetle özdeşleşen, yüce Atatürk’le bütünleşen bir takımın Alsancak Stadı’nın toprak zemininde verdiği futbol

uğraşı aklınıza gelir. Gözlerinizi yeniden Altınordu Futbol Eğitim Kurumu tabelasına çevirdiğinizde; bu takımla adeta özdeşleşen **Sait Altınordu, Bülent Esel, Beytullah Baliç, Muhterem Ar, Erkan Veli-oğlu, Mümin Özkasap** gibi yıldız oyuncularını anımsar, onları bir kez daha yürekte alkışlarsınız. Kapının eşliğinde bir soluk alıp, futbolumuz adına parlayan gözlerinizle bir araştırma inceleme gezisine çıktığınızda anlamı çok büyük bir yazı, karşınıza dikilir sanki “Beni okumadan geçme” der, bir solukta okursunuz; “İyi

Birey, İyi Vatandaş, İyi futbolcu.”

İçeriye girip yürümeye başladığınızda, şaşkınlığınız tepenizi delmek üzeredir, anlarsınız. Onlarca saha, onlarca antrenör, teknik sorumlu, doktor, diyetisyen, sağlık ekibi, öğretmen, psikolog, basın yayın görevlileri, küçük büyük onlarca taşıt, otobüs kamyonet, minibüs. Saha bakıcıları, çim uzmanları, yemekhaneler, otel tipi dinlenme alanları, dersaneler ve de 06 yaş grubundan giderek yükselen U 19’a dek uzayan futbolcu ordusu. Ve bir yürekli başkan. Hayatını sihirli kürenin içine hapsedmiş, yaşamının bir dakikasını bile futbolsuz geçirmeyen bir futbol düşünürü o; **Seyit Mehmet Özkan**. ODTÜ Mezunu ama varsa yoksa Altınordu..

Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz, dünyanın en iyi oyuncularından biri **Johan Cruyff**’un bir söylemini anımsadım. Demişti ki;

“Alt yapısı olmayan kulüpler günün birinde batmaya mahkûmdurlar. Transferin gözdeleri, sizin

takımınızı kısa sürede bir çerikre gibi yiyip tüketebilirler. Senin tek sermayen alt yapıdan üste çıkaracağın gençlerdir.”

FIFA standartlarında tesisler “Gerçek Profesyonel Futbolcu” olma yolunda emin adımlarla ilerleyen Altınordu’lu gençler için

Başkan bunun bilinciyle yola çıkmış, dağları tepeleri aşa aşa “Altınordu Alt Yapı İmparatorluğu”nu yaratmış.

“Benim yetiştirdiğim oyuncu, rakibiyle asla tartışmayacak, öfkeli olmayacak ve hakemlerin karşısına asla dikilmeyecek, hesap soran birisi olmayacak. Futbolun etik değerlerine saygılı olacak.” diyor.

Bir başka sahada 12 yaş grubunun karşılaşması vardı. Uluslararası lisan, yeşil alanlarda söylemdeydi. İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Rusça... Farsça konuştu küçük futbolcular, Kuzey dilleri (İsveç-Norveç - Danimarka) konuşanlara rastladım... Şaşkınlığım ağır ağır zirveye çıkarırken bir teknik sorumlunun açıklamasıyla kendime geldim. Altınordu Futbol Okulları, Akademisi ve tüm birimleri her yıl yapılan uluslararası turnuvadan oyuncu seçiyorlarmış. Yanımızdaki sahada İran- Norveç karşılaşması vardı. Doğrusu bu ya eski bir milli futbolcu olarak, 12 yaştaki futbolcuların yaptığı olağanüstü hareketleri koca yaşıma karşı kiskanarak izledim, geleceğin yıldızlarını ilk kez seyretmenin dayanılmaz keyfini yaşadım.

Altınordu Başkanı benim yaşadıklarımı her dakika yaşıyor-muş. A Milli Takımda şimdilik bir oyuncu, Milli Takımlarımızın tüm yaş gruplarından 27 oyuncu, milli forma için ter döküyor. Gelecek

Altınordu Kulübü'nde sporcu çocuklar Atatürk sevgisiyle yetişiyor

yıllarda fabrika üretimi uluslararası bir nitelik kazanırsa, Altınordu Futbol Akademisi, bu ülkenin üç büyükler diyerek anılan ancak alt yapı konusunda yıllardan beri sınıf geçemeyen nice büyük (!) takımlara inanıyorum ki nal toplattıracaktır. Altınordu ve onun çalışkan başkanı, bir mucizeyi gerçekleştirmedi. Onlar ham maddeyi, mamül hale getirmenin düşünce olgusunda yürüdü-ler ve başardılar. Yolunuz günün birinde, Ege'ye, tarihi kent Selçuk'a düşürse lütfen ama lütfen Altınordu olşumunu görün ve inanıyorum ki; şapka çıkaracaksınız.

Ve bir hatırlatma; Altınordu Futbol Akademisi'nin örnek aldığı ünlü kulübün adı; Athletic Bilbao. Nedeni; onlar vatansever, onların direniş güçleri çok yüksek, onlar terini son damlasına dek akıtıyor ve önemlisi aralarına yabancı futbolcu asla almıyorlar. •

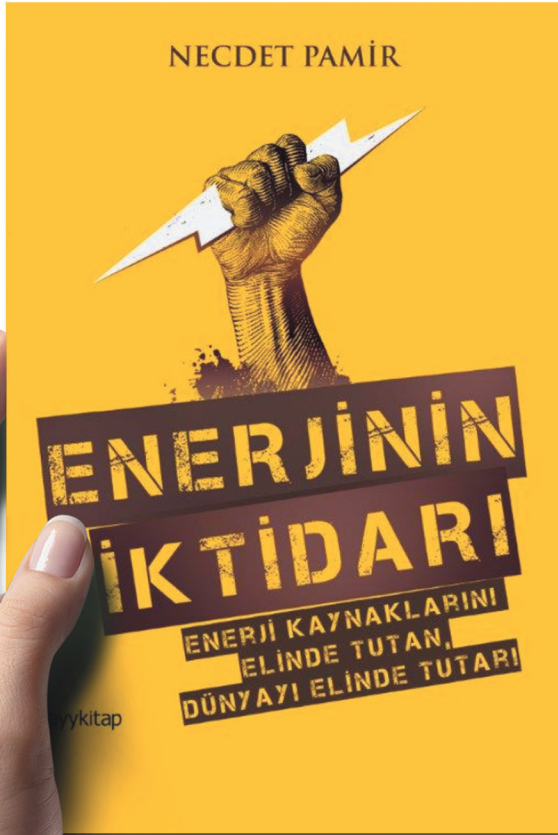
metingoren@butundunya.com.tr

Enerji, her şeydir!

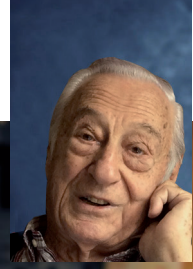
Enerji kaynaklarını, transfer olanaklarını elinde tutan, dünyayı elinde tutar. Bugün Orta Doğu'da yaşanmakta olan, milyonlarca insana ülkesini terk ettiren, yüz binlercesinin ölümüne neden olan, kimilerince 3. Dünya Savaşı olarak adlandırılan "savaş", enerji kaynakları için yapılan savaştır. 21. yüzyılda enerjinin kanlı tarihi yazılmaya devam ediliyor.

Bu kitapta, "Enerji nedir? Günlük yaşamımızdaki önemi nedir?

Ülkelerin gelişimlerinde, hatta var olmalarındaki rolü nedir? Enerji güvenliği ne demektir? ABD, AB, Rusya'nın enerji politikalarının temel unsurları nelerdir? Enerji kaynakları bakımından zengin olan ülkelere yönelik işgallerin, sivil katliamlarının ardında büyük güçlerin ne gibi ihtirasları, kirliliği var? Türkiye'nin bir enerji politikası var mı? Enerji alanındaki sorunlarımız çözümsüz mü? Dışa bağımlılığımız kader mi? Ne yapmalı?" sorularının cevaplarını bulacaksınız.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Londra İstanbul Ankara

İstanbul Teknik Üniversitesi Televizyonu, kısa söyleyişle İTÜ-TV, izleyiciye ilk selam verdiği ekrandı.

Ama TRT resmi kimliğiyle gündeme geldiğinde artık kamera karşısına geçişimde resmi bir kimlik sahibiydim. 1969-1973 arasında, dile kolay 15 günde bir, bazen haftada bir de olsa yine de beş yılı kapsayan bir zaman diliminde hep ekrandaydım. Bir de TRT-TV'nin tek tabanca oluşunu da katarsanız. Yıllarca gazetecilik yapmış, yazı yazmıştım. Daha sonra da radyodan seslenmişim. İkisinde de şahsen

tanıyanlarım çok fazla değildi. Radyoda konuşmaya başladıktan sonra, hele maç spikerliğinde yol aldıkça sesimden tanıyanlar çıkıyordu. İTÜ-TV yayınları zamanında sokakta çevirip, "Aaaa, sizi TV'de gördük" diyenlere, dürüstçe itiraf edeyim çok rastlamamıştım. Evinde TV olanlara "Ben çıkıyorum" diye haber verdiğinizde seyrediyorlardı ancak. Ama TRT-TV'de çıkmaya başlayınca, hani övünmek gibi

olmasın, sokakta zor yürür olmuş-
tum. İlk yıllarda, yani 1969'da,
1970'te filan sadece Ankara'daydı
bu şansım. Sonraki yıllarla birlikte
İstanbul'da da değişecekti sokaktaki
yürüyüşüm.

İster istemez... O sırada ekranlar
mankenlerle dolu olmadığı için,
yolda yürüyen masum vatandaşlar
bize bakmakla yetiniyordu. (İşin
ilginç yanı, o zamanın podyuma
çıkan mankenlerini defilelerde su-
nan isimlerden biri **Orhan Boran**,
diğeri **Erkan Yolaç**, üçüncüsü de
Halit Kıvanç'ti.

1969'da Bildiklerimiz, Gördük-
lerimiz, Duyduklarımız yarışması
ile TRT-TV'den verdiğim ilk resmi
selamı, arada spor olaylarında görü-
nerek tekrarladım.

Saygıyla, sevgiyle andığım
Arman Talay, değerli arkada-
şım **Yılmaz Tekinonay**, TV'nin
spor programlarında sunuculuk ve
radyoda maç spikerliği yaptığım
için olacak, TV'de de zaman zaman
şans yolumu açtılar. Derken, TV'nin
başka programlarında görünür

oldum. Örneğin 1970 Nüfus Sayımı
Özel Yayını'nda görevlendirildim.
Yayının içinde nüfus ve sayım
konularında bir-iki bölümde ekrana
çıkıttım. Yayından sonraki günlerde
Başbakanlık Devlet İstatistik Ens-
titüsü Başkanı **Sabahattin Alpüt**
imzalı bir mektup aldım. Sunduğum
bölümle ilgili olarak beni kutluyor,
halkı bu konuda aydınlatma göre-
vinden ötürü teşekkür ediyordu.

Yarışmalardan sonra yolda çeviri-
ren, hatır soran, mektup yazan, hatta
öğrenirse telefon numaramı çeviren
az değildi. Fakat devletin bir resmi
kişisinden yaptığım için sadece

konuşmacılık
olmadığını
belirten bir
mektup almak
çok hoşuma
gitmişti. Zaten
istatistik, arşiv
meraklısıyım.
Bu kısa mektup
biriktirme, araş-
tırma, öğrenme
yanımın geliş-

mesinde beni güçlendirdi dersem
inanmayın. Yürekten söylüyorum.
Böyle ara sıra kenardan köşeden
kaymalarla ekrana çıkarken, büyük
yarışmam sayesinde artık görüldüğü
yerde tanınan bir yüz olmuşum.
Ne var ki, beni kanlı canlı ve de
renki olarak karşılarında gören-
ler, siyah-beyaz TV'nin hilesini
yakalamakta va yüzüme vurmakta
gecikmiyorlardı. "Aaaaaaa! Biz sizi
sarışın sanıyorduk" zarafetiyle. Ya
da düpedüz, "ayyy, sizin saçlarınız

kırılmış” gerçeğiyle moralimi bozarak... Renkli TV’ye geçildikten sonra ise herkesin foyası çıkmıştı. Ne var ki, artık seyircim de bana alışmıştı. “Saçı beyaz meyz” demiyor, seyrediyordu işte!

TV’ye çıkmaktan öte, bu işi birinci mesleğim olarak kabul edişimle iyice ciddiye almaya başladım. Aslında bunu daha yıllar önce yapmış, 1963’te İngiltere’nin dünyaca ünlü yayın kuruluşu BBC’de çalışırken, radyoda spikerlik ve yapımcılık görevlerimin yanında TV’deki bir tür staj olanağı kullanmıştım. TV’ye ilk adımlarımı attığımda, İngiltere’de harcadığım çabanın verdiği deneyim herhalde gücüme güç katmıştı. Büyük yayıncı, değerli yazar, gerçek Türk dostu Mr. **Andrew Mango**’nun yönetimindeki BBC Türk Servisi’nde **Feyyaz Fergan Kayacan, Can Yücel, Mübeccel Argun, Tektaş Ağaoğlu, İzgan Baz, Ömer Umar, Mehmet Refig** gibi ustalarla birlikte çalışmak hayatımın unutulmaz güzelliklerindedir.

Sevgili **Leyla Umar** da Londra’ya gelir, sık sık bizimle program yapardı. BBC’de temelde radyo elemanıydım. Ama bir yandan müdürüm **Mr. Mango**’nun yardımıyla, öte yandan biraz da kendi girişimlerimle, Amerikalıların bile “en büyük yayın organı” dediği BBC’nin TV bölümünde de bir şeyler öğrenme olanağını buldum. Hatta “çok şeyler” demem lazım.

Bir yıla yakın süre çalıştığım BBC’deki kadro: (ayaktakiler) Mehmet Refig, Can Yücel, Ömer Umar, İzgan Baz, (oturanlar) Feyyaz Kayacan, Leyla Umar, Dr. Andrew Mango, Mübeccel Argun.

Birçok önemli TV programının banda alınışında bulundum, bazı programların canlı yayınında kuliste olup bitenleri görme şansına eriştim, ünlü TV sunucularından öğüt aldım. Dünya çapında sanatçılarla, starlarla röportaj yapma şansını yakaladım. Kısaca Türkiye’ye döndüğümde dağarcığım epey doluydu. İTÜ-TV de mütevazı olanaklarıyla bize yardım etti. TRT-TV ekranında ilk yılların zorluklarıyla, olanaksızlıklarıyla adeta boğuşarak kendi kendimizi yetiştirdik. Gerçekten TRT’de TV’nin ilk günlerinde çoğumuz –teker teker sayarsam unuttuklarıma vefasızlık, saygısızlık etmiş olurum, sırası geldikçe bahsederim- birbirimizi yetiştirdik. Hepimiz birbirimize birşeyler öğrettik. Hepimiz birbirimizden birşeyler öğrendik. Hepimiz birbirimizin hem öğretmeni hem öğrencisiydik. •

halitkivanc@butundunya.com.tr

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

- 1 Ürtiker** (Fr.)
a-İbadet dönemi
b-Savunma sanatı
c-Nisaiye
d-Kurdeşen
- 2 Tümülüs** (Lat.)
a-Kabala
b-Höyük
c-Hafif şarkı
d-Kabare oyunu
- 3 Şömizye** (Fr.)
a-Hela
b-Kablolu televizyon
c-Kolu manşetli kadın bluzu
d-Savaş gemisi
- 4 Yak** (Tib.)
a-Uzun kılıklı sığır
b-Ceket
c-Açıkgöz
d-Tekerin çelik bölümü
- 5 Aberasyon** (Fr.)
a-Sapınç
b-Çevreye uydurma
c-Nakliyat
d-Palavra
- 6 Urodel** (Yun.)
a-Kuyruklular
b-Abartmak
c-Kadın şarkıcı
d-Çok karışık
- 7 Abis** (Yun.)
a-Okyanus derinliği
b-Anamalcılık
c-Sömürgeci
d-Kaportacı
- 8 Şömisiz** (Fr.)
a-Kapris yapan
b-Fosfat
c-Eksi elektrot
d-Kitap cildine geçirilen kapak
- 9 Ciro** (İta.)
a-Senedin devredilmesi
b-Kauçuk kaplama
c-Toprak kap
d-Böcek öldürücü
- 10 Egoistlik** (Fr.)
a-Plastik sanat
b-Tapınma
c-Bencillik
d-Gönül çelmek
- 11 Jambon** (Fr.)
a-Tatlı çörek
b-Tuzlanmış/ tütsülenmiş domuz budu
c-Kanser ilacı
d-Ölçü birimi
- 12 Çinekop** (Yun.)
a-Lüfer yavrusu
b-Amca kızı
c-Gemi mutfağı
d-Resim türü
- 13 Volkmen** (İng.)
a-Yolcu gemisi hizmetlisi
b-Yabancı para
c-Kampanya
d-Küçük kasetçalar
- 14 Barba** (İta.)
a-Karışık kumaş
b-Traktör lastiği
c-Dirençli
d-Yaşlı, sakallı erkek
- 15 Dalyancı** (İta.)
a-Bizans imparatoru
b-Yeraltı siperi
c-Mayalı içecek
d-Dalyan kullanan balıkçı

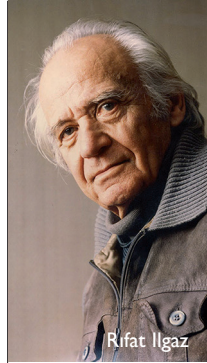
Yakın Tarihimiz
Yaşar Öztürk

Kel Mahmut

Hababam Sınıfı, akıllarımıza kazınan sahneleri ve pek çok kuşağa örnek olan yaşam dersleriyle Türk sinemamızın önde gelen klasik bir film serisi olmasının yanı sıra, **Rıfat Ilgaz**'ın bu unutulmaz romanının ve beyaz perdedeki yansımalarının ardında da bambaşka öyküler ve o öykülerin gerçek birer kahramanları da var.

Rıfat Ilgaz'ın yazdığı "Hababam Sınıfı" isimli roman, filme çekilmesinin öncesinde özel tiyatrolarda uzun yıllar sahnelendi. Romanın beyaz perdeye yansıtılması ise kolay olmadı. **Atilla Dorsay**'ın aktardığı ve bu konudaki ilk girişim 1965'te **Orhan Günşiray** ve **Atif**

Yılmaz'ınki idi. Ancak tiyatrolarda kapalı gişe oynayan bu öykü, **Melek Film, Tanju Gürsu, Alp Zeki Hepar, Hulki Saner, Vural Pakel** gibi isimler çaba-

ladılırsa da, sansüre takılmaktan kurtulamadı. Senaryonun önündeki sansür engelini yıllar sonra ilk kez **Ertem Eğilmez** aşabildi.

Rıfat Ilgaz, kendisini yaralayan

o günleri anlatırken, şu ifadeleri kullanıyordu:

“Peki neden çıkmıyordu sansürden bu senaryolar? Oysa arka arkaya yazdığım üç oyun, liseler, ortaokullar dahil birçok sahnelerde oynuyordu. Jandarmanın kuruluşunun yüzüncü yılında. Hava Harp Okulu’nun bir moral gecesinde hem de benden resmen istenerek oynanmıştı. Çanakkale Boğazı’nu kontrol eden bir tabur bile izin alarak oynayanlar arasındaydı. Peki senaryosu neden çıkmıyordu sansürden? Hocalara saygısızlık mı vardı, çocukları birbirine mi kırdırarak istiyorduk? Yazarı, on beş yıllık öğretmen olarak kendine, mesleğine hakaret mi ediyordu, kendi kalemiyle? Oysa anneleriyle birlikte iki kız da öğretmendi yazarının- kimler vardı bu kıyımcı sansür kurulunda ki senaryolar boyuna yüzgeri oluyordu? Sansür kurulundaki bir komiser mi engelliyordu, MİT’ten bir görevli mi? Yoksa Genel Kurmay Başkanlığından bir subay mı? Sıkıyönetim mi?”

Ne o, ne bu! Sadece Milli Eğitim Bakanlığı adına bir **Melâhat Hanım!**.. Öğretmenliğinin onurunu 1930’ların öğretmeninden üstün tutuyorsa, bu hanımefendiye mesleğim adına saygı duymalıydım. Geri çevrilen senaryolardan birine bir göz attım. Bu hanımefendinin ‘muhalefet şerhi’ aşağı yukarı şöyleydi «**Müdür yardımcısı Mahmut Bey’i çocukların Kel Mahmut diye adlandırmaları saygısızlıktır.**»

Bu Melâhat Hanım okula gidip öğrencilik yapmadan mı öğretmen olmuştu? İşte bu tür yersiz titizliklerdir ki **Hababam Sınıfı’nın hâlâ beğenilir bir film olmaktan alıkoymuş, yazarına bile eserini yabancılaştırmıştır. Evet yersiz ve gereksiz bir titizlik diyorum.”**

Hababam Sınıfı romanıyla ilgili bilinmeyenleri, ilk kez 1977’de anlattı **Rifat Ilgaz**. Kastamonu Gazetesi’nden **Siyami Özel’e**, roman-daki olayların **Kastamonu Muallim Mektebi’nde** geçtiğini, **Kel Mahmut’un** müdür yardımcısı **Nihat Dicle**, **İnek Şaban’ın Safranbolulu Ahmet**, **Tulum Hayri’nin** 120 kiloluk **Tulum Fehmi**, **Hafize Ana’nın Hademe Şerife Hanım**, **Piyale İhsan’ın** biraz **Sabri Cemil**, biraz da başkalarının karışımı, **Vakvak Rıza’nın** Kastamonu ağızıyla konuşan **Matematikçi Faik Bey**, **Fransızcacı Sedat Hakkı Bey’in** aynı rolde, **Badi Ekrem’in** ise beden hocası, **Daday**

Nihat Dicle

Rehmiçük ve **Güdük Necmi**'nin de kendisi olduğunu açıkladı. İl-gaz'ın sansür gerekçesi olarak açıkladığı ve filmde **Münir Öz-kul**'un canlandığı, ideal öğretmen olarak simgelenen *Kel Mahmut*, 1899'da Diyarbakır'da doğan, İstanbul Öğretmen Okulu'ndan mezun olduktan sonra atandığı Kastamonu'da

ortaokul, lise ve Öğretmen Okulu'nda tarih öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yapan **Nihat Dicle**'ydi. **Rıfat Ilgaz** da onun öğrencilerinden biriydi.

Nihat Dicle'yi ilk keşfedenlerden biri **Fikret Otyam**'dı. 1968'de "*Kel Mahmut*" olduğu bilinmeden Şapka Devrimi'nin canlı tanıklarından biri olarak ondan anılar Cumhuriyet Gazetesi'nde çıktı. Mehmet Haberal gibi birbirinden değerli hekimleri yetiştiren Prof. Dr. **Utkan Kocatürk**, yazlık komşusu **Nihat Dicle**'den 1976'da kaydettiklerini "Atatürk Çizgisinde Geçmişten Geleceğe Atatürk ve Yakın Tarihimize İlişkin Görüşmeler, Araştırmalar, Belgeler" kitabında yayınladı. 1977 yılında *Kel Mahmut* yaşayan biri olduğu ortaya çıkınca **Siyamı Özel**, "**Rıfat Ilgaz**" uzmanı **Mehmet Saydur**'a **Nihat Dicle**'nin adresini verdi. **Mehmet Saydur** "Rıfat Ilgaz'lı Yıllar" kitabında **Nihat Dicle**'yi **Rıfat Ilgaz**'la, yani

Rıfat Ilgaz, Hababam Sınıfı adlı eserinde Münir Özku'l'un (*Kel Mahmut*) canlandığı ideal öğretmen olarak simgelenen Nihat Dicle ile birlikte.

Kel Mahmut ile *Güdük Necmi*'yi ile nasıl buluşturduğunu anlatıyordu. **Mehmet Saydur Nihat Dicle**'ye yetiştirdiği öğrencilerden onu arayıp soranların olup-olmadığını soruyor; **Dicle** ise kala kala **Rıfat Ilgaz**'ın kaldığını belirterek, **Ilgaz**'dan övgüyle söz ediyordu.

Dicle, Saydur'un "*Sayın Dicle, Kel Mahmut sizsiniz, değil mi?*" sorusuna da, "*Haa evet! Kel Mahmut benim. Rıfat beni çok sevdiği için bana bu payeyi verdi. Televizyonda izlerken hemen kendimi tanıdım.*" yanıtını veriyor, Hababam Sınıfı'nı televizyonda izledikten sonra hemen eski öğrencisi Rıfat Ilgaz'a bir mektup yazdığını anlatıyordu.

"*Kel Mahmut*" **Nihat Dicle**, günümüz öğretmenlerine mesajı sorulduğunda ise, dudaklarından şu sözler dökülüyordu: "*Hababam Sınıfı*'nda olduğu gibi kırk yıl öğ-

rencilerimi topluma kazanılabilmek için çalıştım. Çok disiplin kurulunda üye ya da başkan olarak görev yaptım. Suçlarının yanlışlığını kabul ettirdim, gösterdim. Ama hiçbir şey olmamış gibi sonuçta affettim. Öğretmenlere öncelikle şunları söylemek isterim: Okulun amacı öğrenciyi topluma kazandırmaktır, ceza vererek okuldan atmak değil. Çocuk dövülmez, iyi örnekle ve öğütle yola getirilir. Öğrencilere bir, sıfır gibi düşük notlar vermek onla-

“Amaç not değil, öğrencinin öğrenmesidir. Öyleyse not istek artırıcı, teşvik edici bir araç olarak belli bir düzeyin üstünde tutulmalıdır.”

rın okula, öğretmene ve öğrenmeye olan isteklerini büsbütün kısar. Bu ancak sokağa dökülmeyi körükler.

Amaç not değil, öğrencinin öğrenmesidir. Öyleyse not istek artırıcı, teşvik edici bir araç olarak belli bir düzeyin üstünde tutulmalıdır. Okula gelen öğrenci dört numarayı kazanmıştır. Çünkü öğrenmeyi ve eğitimi kabul etmiştir. Çocuk yaşına göre, aile durumuna, giyimine, gıdasına göre zaten çok şeylerden mahrumdur. Bunu öğretmen yakinen bilmeli ve ona göre muamele yapılmalıdır. Öyle olursa o çocuk günün

birinde nasıl olsa öğretmenlerinden aldığı ilham ve telkin ile hem şahsına, hem ailesine ve hem de memleketine faydalı olur.

Açıkça söyleyim, bazı öğretmenler meslek derslerini görmedikleri için, başka bölümlerden mezun olup geldikleri zaman çocuk psikolojisini, eğitim işlerini bilmedikleri için, çocuk bilmedi diye sıfır, bir veriyor. Çocuk (okula gelmekle) dört numarayı kazanmıştı, oysa... Sen onu biraz daha teşvik edersen yarım numara daha alır ve geçer. Başarısı 'orta' da kalır, o kadar. Daha çok çalışmak, kabiliyetini daha çok göstermek ister. Üstün başarılı olabilir. Bizim istediğimiz budur. İki sene üst üste bırakıp sokağa atmak değil...”

11 Mart 1984 günü **Nihat Dicle** ile **Rıfat Ilgaz**'ı yeniden bir araya getirdi **Mehmet Saydur** ve **Nihat Dicle** de, **Atatürk**'ün Şapka İnkılabı'nı neden Kastamonu'da yaptığını anlattı:

“Kastamonuluların karakterini, memlekete bağlılıklarını bildiği için Şapka İnkılabı'nı Kastamonu'da yapmıştır. Başta Trikopis'i esir alan Dadaylı Halit Bey işi softalığa sokmuş; Mustafa Kemal'e demiş ki, 'Şapka İnkılabı'nı katiyen Kastamonu'da yapamazsın. Çünkü orada ayaklanırlar. Memleketime bir leke sürülmüş olur!’”

Mustafa Kemal Müze'deki nutkunda buna değindi. Ben de sütunun yanındaydım. Dedi ki: 'Sizin milletvekillerinden birisi bana böyle söyledi. Milletvekilleriniz bile taş-

dığınız kanın asaletini bilmiyorlar. Buna ‘panama’ demezler, ‘şapka’ derler!..’

Mustafa Kemal Ankara’ya geldiği vakit, o zamanki kırk üç vilayete telgraf çekti. Dedi ki “Miting yapın! Neticede padişaha bir telgraf çekin. Biz Ferit Paşa Hükümeti’ni tanımıyoruz” deyin. Daha TBMM yok, Meclis-i Mebusan yok... ‘Padişah’, ‘Halife’ dedin miydi, millet elinden ciğarasını yere atıyor, salavat getiriyordu. Kırk üç vilayetin içerisinde altısı miting yaptı. Birisi de Kastamonu’ dur. Şimdi Sümerbank’ın bulunduğu yer belediye idi. Biz oradaki aralıklarda toplandık. Hatipler çıktı, konuştu. En son Kastamonu Lisesi Müdürü Behçet Bey ‘Padişaha telgrafi çekiyoruz. Buyurun imza edin’ dedi. Herkes kaçtı. Benim yanımda, Balkan Savaşı’nın faciasını görmüş, sakallı Müdür Remzi Bey vardı. ‘Hadi oğlum. Beraber gidelim, imza edelim!’ dedi. Beraber imza ettik. İstanbul’daki faciayı görmemden dolayı imza ettim. Bu imzaları, telgrafları padişaha götürüyorlar. Padişah’tan çıkan emir altı vilayetten gelen telgraflara kimler imza koymuşsa, nerede görülürlerse, bulunurlarsa, yakalanurlarsa derhal idam!”

Nihat Dicle, Atatürk’ün Kastamonu ziyaretine dair anılarını da konularıyla paylaşırken, daha sonra da Atatürk ile 1. ve 2. Tarih Kongrelerinde karşılaştıklarını anlatıyordu. **Nihat Dicle**, genç Cumhuriyetin ilk kadın milletvekillerinden biri olan eşi **Hacer Dicle** ile ilgili bir anıyı

ise şöyle dile getiriyordu:

“Bir gün de eşimin başkanlığı altındaki kadınlar heyeti beş kişilik bir heyet Atatürk’ün ikamet ettiği binaya geldiler, yukarı çıktılar. Sonradan eşimden dinledim. Atatürk’e ‘Hoş geldiniz’ dedikten sonra ona karşı minnet duygularını belirtmek üzere ‘Siz bizim memleketimizi, haysiyetimizi. Namusumuzu kurtardınız’ diyorlar. Atatürk’ün gözleri nemlenmiş ve verdiği cevapta

Hacer Dicle

‘Yalnız ben çalışmadım, bütün millet beraber çalıştık. Bu çorbadaki herkesin hakkı vardır!’ demiş.”

1990 yılından aramızdan

ayrılan **Nihat Dicle** için noktayı öğrencisi **Rifat Ilgaz** koyuyor:

“Kel Mahmut’larımız yaşasın! Ne mutlu bize ki Nihat Dicle gibi olun, hoşgörüsü sahibi öğretmenlerden okuyabildik. Kim bilir, Atılâ Dorsay kardeşimizin ‘Türk gülmecesinin klâsiklerinden biri’ diye nitelediği bu kitap da kolay kolay yazılamazdı, böyle hoşgörü sahibi öğretmenlerimiz olmasaydı, diyorum. Melâhat Hanım’lar şimdi nerelerdedir bilmiyorum ama bizleri yetiştiren Kel Mahmutlar hâlâ yaşıyor, hem de Kel Mahmutluğuyla öğüne öğüne... Onurlarını korumaları için Melâhat hanımlara hiç de gereksinme duymadan! Aramızdan eksilmesinler...”
yasarozturk@butundunya.com.tr

Bu kitap, Sacit Aslan'ın hikayesi.

Biri tüberküloz, diğeri büyük bir ciğer ameliyatı geçirmiş, verem hastası iki genç, hastanede tedavileri sırasında tanışıp birbirlerine aşık olurlar. Oğlanın adı Fahrettin, kızın adı da Necla'dır. Başlangıcı acıklı, sonrası fırtınalı bu hesapsız kitapsız aşk hikayesinin beş çocuğundan hayatta kalan iki tanesinden büyüğü Sacit Aslan.

Konuşmaktan çekinmeyen ama ağzına geleni de söylemeyen bir adam.

Eğlence dünyası gibi görünen ama içinde daha derin sırlar saklayan bir imparatorluk hikayesinin önemli bir parçası; ama aynı zamanda 1950'li yıllardan itibaren bu ülkenin geçirdiği dönemlerin anafolarından sağ çıkan bir tanığı.

Bu kitapta, muhafazakar olduğu söylenen ve yıllarca sağ iktidarların idaresindeki bir toplumda, bir gazino etrafında yıllarca toplanmış ve hala izleri olan insanların arasında büyümüş bir adamın anlattıkları, mutfağın içinden bilgiler var.

Yaşayan en önemli kalemlerden biri olan Necef Uğurlu; yazma sanatındaki tartışmasız başarısını konuşurarak, Sacit Aslan'ın merakla beklenen hayat hikayesini "Kovadaki Balıklar" kitabında okuyucularına sunuyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Kahraman Herakles

(Herkül) 3

Roma lahit kabartması, MÖ 5. yy

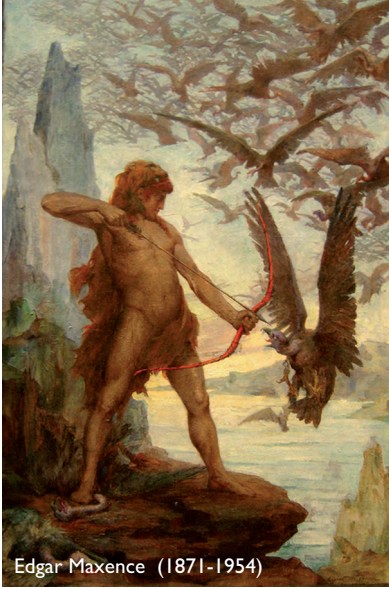
Herakles'e buyruk altında yaptırılan işleri anlatmayı sürdürüyoruz.

5. Kral Augeas'ın Ahırları

Beşinci iş bir kahramana yakışmadığı gibi onu aşağılayıcı bir işti: Elis kralı Augeas'ın ahırlarında birikmiş sığır dışkılarını temizlemek. Hem de bir günde. Kral'ın ahırlarında bin civarında büyükbaş hayvan vardı. Hizmetçiler ahırların temizlenmesine yetişemediklerinden yılların ihmaliyle biriken dışkılar çevreyi çekilmez yapmıştı. Herakles ahırla-

rın durumunu ve çevreyi gördükten sonra Kral'a "Ben bu işi akşama kadar yaparım, ama karşılığında sürünün onda birini alırım," dedi. Augeas'ın kabulü üzerine ertesi sabah işe girişti. Anlaşmaya Kral'ın oğlu da tanık olmuştu. Herakles çevreyi gezerken yakındaki araziden geçen iki dereyi gözüne kestirmişti. Sığırları erkenden otlamaya gönderdikten sonra İolaos'un yardımıyla ahırların yan duvarlarında büyük gedikler açtı, sonra da derelere doğru bir kanal kazarak derelerin akışını bu gediklere yönlendirdi.

Her şeyi temizleyen akarsu bu ilginç temizlikte de başarılı oldu. Fakat Augeas anlaşmaya uymadı. Haber aldığına göre Herakles'in bu işi Eurystheus'un buyruğu üzerine zaten yapmak zorunda olduğunu ileri sürdü. Herakles hakemlere başvurup Kral'ın oğlunu tanık gösterse

Edgar Maxence (1871-1954)

de Kral hakemlerin karar vermesine fırsat bırakmadan hem oğlunu hem de Herakles'i ülkesinden kovdu. Bazı yazarlar Herakles'in öfkeyle geri dönerek Augeas'ı öldürdüğünü ve oğlunu kral yaptığını yazıyor. Herakles'e bir darbe de Eurystheus'tan geldi. Görev başarılıydı, ama geçersiz sayılacaktı, çünkü Kral'a göre Herakles işi tek başına yapmamış, İoloas'un yardımının yanı sıra nehir tanrılarından da yardım görmüştü.

6. Stymphalos Kuşları

İsimlerini kıyılarında yuvalandıkları gölden alan, turna büyüklüğündeki Stymphalos kuşları yabani ve savaştı niteliklerinden dolayı savaş tanrısı Ares'in gözde hayvanları arasındaydı. Pençe ve gagaları tunçtan olan bu kuşlar tüylerini de ok gibi kullanabiliyor, sürüler halinde saldırıp hayvan ve insan demeden öldürdüklerini yiyiyorlardı. Zehirli

Herakles oklarıyla ve sapanıyla fırlattığı taşlarla kuşların çoğunu öldürdü, kalanlar da uçup gitti. Göl civarında hiç kuş kalmadı.

dışkılarını toprakları kısırlaştırıyordu. Hiç kuşkusuz Eurystheus bu kuşları yok etmesi için Herakles'e buyruk verirken çevredeki insanlara yardım etmeyi düşünmüyordu. Onun için önemli olan aklına gelen her zorluğu Herakles'e tattırmaktı. Herakles gölün kıyısına gelip bu işi nasıl başaracağını düşünürken Athena belirdi yanında. Ona tunçtan yapılmış bir çift zil (veya bir çingirak) verdi. Bunlar demirci tanrı Hephaistos'un işliğinin ürünleriydi. Herakles göle bakan bir tepeye çıkıp da zilleri (veya çingirağı) çalınca kuşlar korkudan çılgına dönerek büyük bir sürü halinde kümelenip uçmaya

başladılar. Herakles oklarıyla ve sapanıyla fırlattığı taşlarla kuşların çoğunu öldürdü, kalanlar da uçup gitti. Göl civarında hiç kuş kalmadı. Bazı kaynaklar kaçan kuşların Karadeniz'e doğru uçup Ares Adası'nda (Giresun Adası) yuvalandıklarını, Argonotların başına üşüşen kuşların onlar olduğunu aktarıyor. (Bkz.BD. 2015/11.)

7. Girit'in Boğası

Yedinci iş olarak Eurystheus Herakles'ten Girit'in azgın boğasını yakalamasını istedi. Bu boğa Minotauros'a babalık eden boğaydı. (Bkz: BD.2013/1.) Sürüldüğü kırsal alanda giderek azgınlaşmış, Ada'ya zarar vermeye başlamıştı. Herakles Girit'e vardığında kral Minos her türlü yardımı sundu ona. Fakat Herakles boğayı tek başına yakalamak istiyordu. Belki de yardım aldığı gerekçesiyle bu işin de geçersiz sayılacağından çekinmişti. Epey uğraşırsa da yakaladı boğayı, gemiye koyup Miken'e getirdi.

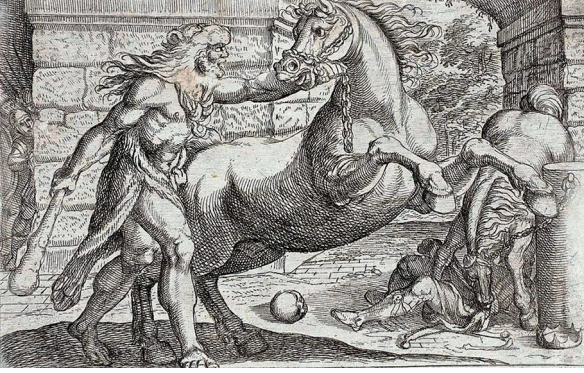
8. Diomedes'in Kısrakları

Sekizinci buyruk konusu kısraklar Trakya'ya dehşet saçan hayvanlardı, çünkü sahibi insan etine alıştırmıştı onları. Neyse ki sayıları sadece dörttü. Diomedes Rodop Dağları ile Ege Denizi arasındaki bölgede yaşayan Bistonların kralıydı. Antik Tirida kentindeki ahırlarında zincire bağlı tuttuğu kısrakların yiyeceği at yemi değil, önlerine atılan düşmanlar ve mahkûmlardı. Herakles gemiyle gitti oraya. Ahırlara yaptığı

Gustave Moreau (1826-1898)

ani bir baskınla seyisleri saf dışı bıraktıktan sonra dizgin tanımayan kısrakları zincirleriyle birbirlerine bağlayıp gemiye doğru sürdü. Peşine düşen Diomedes ve askerleriyle dövüşmek için hayvanları arkadaşı Abderus'a emanet etmek zorunda kaldı. Dövüşten döndüğünde atların önünde Abderus'un kemikleriyle karşılaştı. Öfke içinde, kısraklarla birlikte dövüş alanına geri döndü ve can çekişmekte olan Diomedes'i kendi atlarının önüne attı. Sahiplerini yiyince sakinleşen atları bir savaş arabasına koştı. Dönüş yolunu o arabayla karadan yaptı. Yola çıkmadan önce Abderus'un öldüğü yerde onun anısına Abdера kentini kurdu. Eurystheus kısrakları Hera'ya adayıp Olympos Dağında

Antonio Tempesta (1555-1630)

serbest bıraktı onları. Kurda kuşa yem oldukları söylenir.

9. Hippolyte'nin Kemerı

Dokuzuncu iş konusunda Eurytheus, kızı Admete'nin dilinden düşmeyen bir istekten esinlenmişti. Kızcağız Amazonların kraliçesi Hippolyte'nin altın kemerini istiyordu. Savaş tanrısı Ares'in savaşçı Amazon kadınlarının başkanına hediye ettiği bu kemerin ünü Karadeniz kıyılarından Miken'e dek yayılmıştı. Buyruk üzerine yine yollara düştü Herakles. Birkaç dostuyla birlikte gemiye binip vaktiyle Argonotlarla (*Bkz: BD. 2015/7-12*) birlikte geçtiği yolları izleyerek Amazonların yaşadığı yöreden Karadeniz'e dökülen Thermodon'un (Terme Çayı) ağzında demir attı.

Onun geldiğini duyan Hippolyte hemen ziyaretine geldi. Herakles'i dinleyince kemerini vermeyi kabul etti. Birlikte oldukları koyulaşmak üzereyken savaş çığlıkları duyuldu. Amazonlar gemiye doğru

saldırıya geçmişlerdi. Hera yine bir oyun oynamış, işin kolay sonuçlanacağını anladığından Amazon kılığına girip "Bu yabancılar kraliçemizi kaçırmaya geldiler," diyerek savaşçı kadınları kışkırtmıştı.

Hippolyte kılıcını çekince Herakles de kılıcına el attı ve istemeden onu öldürdü; cansız bedeninden kemeri alarak dövüşe dövüşe gemiye binmek zorunda kaldı. Böylece Kral kızı Admete çok istediği kemere bir kraliçenin canı pahasına kavuşmuş oldu.

10. Geryoneus'un Sığırları

Onuncu işinde Herakles bilinen dünyanın batıdaki ucuna gitmek zorunda kaldı. O zamanın bilinen dünyası, üzerinde tabak gibi yüzdüğü, Okeanos ismi verilen nehirle çevreleniyor, Batı ucunun bugünkü Atlantik kıyısı, Doğu ucunun da Argonotların gittiği Colchis'in dağları (Kafkaslar) olduğu sanılıyordu. Nitekim güneş tanrı Helios'un gökteki günlük yolculuğu da bu iki yer arasındaydı. Helios güneşi Okeanos'un sularında batırdıktan sonra Doğu'ya dönüşünü yine Okeanos'un suları üzerinde yapar, bu kez demirci tanrı Hephaistos'un elinden çıkma altından bir tekneyi kullanırdı. Batı ucunda, bugünkü Cebelitarık bölgesinde Tartessus

krallığı bulunuyordu. Buranın kralı, titan Okeanos'un torunu Geryoneus üç gövdeli dev gibi bir adamdı. Herakles'e verilen buyruk Kral'ın ünleri diyarını aşmış sığır sürüsünü çalıp Miken'e getirmektir.

Sürünün otlayıp korunduğu yer olarak ismi geçen Erytheia adasının bugünkü Cadiz kentinin bulunduğu ada olduğu sanılıyor. Bazıları söz konusu adayı Afrika kıyısına yakın koyuyor. Herakles Ada'ya nasıl geçeceğini düşünürken alışık olmadığı bu iklimde sıcaktan bunaldı ve huyu gereği hemen öfkelenerek Güneş'e doğru bir ok fırlattı. Helios'un bu saygısızlığa tepkisi uzun sürmedi. Herakles'in halinden anlayarak Ada'ya geçmesi için teknesini verdi ona. Herakles önce sürünün çobanını ve canavar beğçi köpeğini öldürdü.

Bu köpek yeraltı dünyası Hades'in bekçisi olan Kerberos'un kardeşiydi. Sıra Geryoneus'a geldiğinde epey zorlandı, ama sonunda yan tarafından attığı ve üç gövdesini delip geçen tek okla onu da öldür-

meyi başardı. Mitoloji yazarlarının anlatımlarına göre bu işte Herakles için asıl zorluğun sürüyü ele geçirmek değil, uzaklıklar dikkate alındığında sürüyle birlikte dönmek olduğu anlaşılıyor. Dönüş yolculuğu serüvenlerle dolu çok sayıda ve farklı öykülerle anlatılıyor.

Bu işinin sonunda Herakles bölgede söylencesel bir iz bırakmış: Cebelitarık Boğazı'nın karşılıklı uçlarında yükselen tepelere antik dönemde Herakles'in Sütunları deniyordu.

Onuncu işle birlikte Herakles'in çilesinin son bulması ve Eurystheus'un buyruğundan çıkması gerekiyordu. Ancak bir önceki bölümde belirttiğimiz gibi ikinci ve beşinci işlerin geçersiz sayılması üzerine onu iki iş daha bekliyordu. Onları ve Kahraman'ın diğer serüvenlerini gelecek sayımıza bırakıyoruz.

Bu bölümle ilgili olarak sunabildiğimiz sanat yapıtları altıncı ve sekizinci işleri konu ediniyor. •

halukerdemol@butundunya.com.tr

TEDBİRLİ HASTA

*Papaz ölmek üzere olan adama eğilerek;
'Ölmeden önce şeytani ve onun kötülüklerini
lanetle'...der.*

*Ancak adamdan ses çıkmaz.
Papaz isteğini bir kez daha tekrarlar,
ama hastanın sessizliği sürer.*

*Sonunda Papaz kızgın bir ifadeyle;
'Neden şeytani ve kötülüklerini lanetle-
miyosun, bre gafil?' diye sorunca adam halsizce karşılık verir;*

*'Nereye gideceğim belli olmadan kimse hakkında kötü konuşmak
istemiyorum.'*

Anнем Türkiye'nin en iyi tiyatro çevirmenlerindendi. Babam ise bu ülkenin yetiştirdiği en iyi tiyatro yazarlarından biriydi. Ancak özellikle cumhuriyet tarihimizi anlatan belgesel romanları ile ülkenin kalbine taht kurdu. Onlar bu hayattan çekilip giderken bizlere çok değerli iki miras bıraktılar; pırıl pırıl, aydınlık, tertemiz bir soyadı ve yazma eğilimi.

Bu eğilimin sonucu yazdığım şiirlerim ilk iki kitabımda yer aldı.

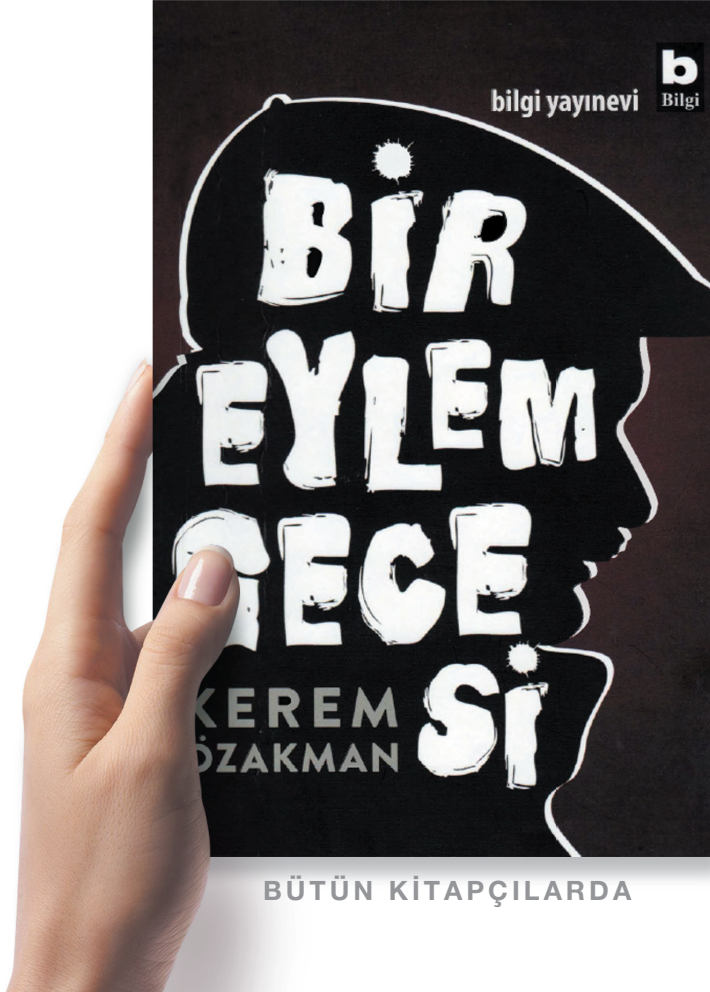
Elinizde tuttuğunuz öykü kitabım ise üçüncü çalışmam.

Ne anlattın bu öykülerde dersenez; bizi biz yapan vicdani değerleri, güçlü kişilik özellikleri, iyi niyetleri ama aynı zamanda zaafı, kontrol edilemeyen öfkeleri, takıntıları, oç alma duyguları ile insanı anlatmaya çalıştım.

Duygular, şiirsel betimlemeler, kara mizah ve şaşırtıcı sürprizli finaller.

Ben yazarken çok keyif aldım, umarım siz de okurken aynı keyfi alırsınız.

Kerem Özakman

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Sanal Paranın Önlenebilir Yükselişi

Bitcoin herhangi bir organizasyona, devlete ya da merkez bankasına bağlı değildir.

Yazan: ERHAN TOKER

İnternet çağının yükselişi yaşamımıza yeni kavramlar getirmeye başladı. Sanal para kavramı da dağarcımıza bu yolla girdi. Sanal, yani gerçekte var olmayan bir paradan söz ediyoruz. Nasıl yaratılır? Değeri nasıl belirlenir? Nerelerde geçerlidir? Neler alınabilir?

İnternette birçok sanal para kullanılmasına karşın en yaygın **Bitcoin**'dir (BTC). Bitcoin basit anlamda, internet yardımı ile ağa bağlanmış bilgisayarlarca üretilen

bir para birimidir. Elle tutulabilir değildir. Herhangi bir organizasyona, devlete ya da merkez bankasına da bağlı değildir. Tamamen internet kullanıcıları tarafından üretilir. Üretimi ve tedavüle (dolaşıma) girmesi oldukça karmaşık bir süreçten geçmektedir. Amaç üretilen her bir Bitcoin'in gerçekliğinin yüzde yüz garanti edilmesidir. Bütün bu özene karşın yine de BTC'nin gerçek bir para olmadığı göz önünde tutulmalıdır.

Yıllar içinde çok ilgi gören BTC, sınırlı miktarda basılmasının da etkisi ile, birden bire çok değerlendi.

BTC internet ortamında ilk kez 3 Ocak 2009 tarihinde görüldü. BTC'yi tanımlayan bildirin **Satashi Nakamoto** tarafından hazırlandığı söylenmektedir. İsmi gerçek olup olmadığı, bu şahsın nerede yaşadığı hatta bu kişinin gerçekte var olup olmadığı bilinmiyor. Yıllar içinde çok ilgi gören BTC, sınırlı miktarda basılmasının da etkisi ile, birden bire çok değerlendi. Bir dönem 130 USD = 1 BTC değerine ulaşan para birimi şimdilerde 8.5 USD = 1 BTC paydasında işlem görüyor. BTC'ye olan bu ilgi zamanla ülkelerin ve merkez bankalarının telaşlanmasına yol açtı. Ne de olsa karşılaşılan olgu, kanıtlamamasına karşın, kalpazanlıktan hiç de farklı bir durum değildi. Ancak mevcut kanunlar ile BTC'nin önüne geçmek de pek mümkün olmadı. BTC'yi engellemek için yapılacak düzenlemeler, bu kez ticaretin serbestliğine karşı oluyordu. Bu tartışmaların tımandığı günlerde BTC

98

şirketinin başkanı Autumn Radtke, henüz 28 yaşındayken evinde ölü bulundu. Durum Amerikan polisine intihar olarak tanımlandı ve dava kapatıldı. Ancak bu açıklama BTC kullanıcıları arasında kuşkuyla karşılandı ve BTC'nin önünü kesme çabası olarak algılandı. Bu tarihten sonra BTC eski değerini koruyamasa da ilgi görmeye ve kullanılmaya devam etti.

Ülkemizde örneği olmasa da, dünyada BTC'nin kabul gördüğü bir çok iş yeri var. Hepsinin girişinde tıpkı

Ülkemizde
örneği olmasa
da, dünyada
BTC'nin kabul
gördüğü bir
çok iş yeri var.

VISA, AMEX vb kartlarda olduğu gibi üzerinde “Bitcoin” sembolü bulunan çıkartmalar var. Bununla beraber BTC, büyük oranda internette, daha da yoğun olarak “Derin internet” olarak adlandırılan bir alt katmanda kullanılmaktadır. Derin internet, alınıp satılması pek hoş karşılanmayan ürünlerin yanı sıra kanunlara uygun olmayan ürün ve hizmetlerin alınıp satıldığı bir ortam

Normal internet ortamında ise bahis ve kumar sitelerine yapılan ödemeler BTC kullanımının ağırlığını oluşturuyor.

olarak tanımlanıyor. Normal internet ortamında ise bahis ve kumar sitelerine yapılan ödemeler BTC kullanımının ağırlığını oluşturuyor. BTC ülkemizde de büyük oranda bu amaçla kullanılıyor. Yasalarımızda kumar oynamak ve internette kumar oynatılması yasak olduğundan, bu işlemler yurt dışında kurulan sunucular üzerinden gerçekleştiriliyor ve halen yasa dışı sayılıyor. Ayrıca BTC bir yatırım aracı olarak da kullanılıyor. Ülkemizde ve dünyada BTC’yi kâr etme güdüsü ile kullanan yatırımcılar var. Bunun nedeni BTC’nin değerinin değişken olması; herhangi bir kuruma bağlı olmaması, herhangi bir değerli madene endeksli olmaması ve çok sınırlı olarak üretilmesi BTC’nin değerini değişken yapıyor. Bu da yatırımcıların ilgisini çekiyor.

Peki BTC nasıl kullanılır? Bunun iki yolu var:

1) Bilgisayardan BTC üretim zincirine üye olarak sınırlı miktarda BTC

kazanılabiliyor.

2) Doğrudan BTC satın alınabiliyor.

Bilgisayarda BTC üretmek çok karmaşık ve uzun bir süreç. Güçlü bir bilgisayar ile ayda ancak 3 USD karşılığı BTC üretilabiliyor. Hediye edilen BTC miktarı her sene ikiye bölünüyor. Bu yolla 4 senede en çok 75 BTC kazanılabilir. Çok miktarda BTC ise ancak gerçek para ile satın alınabiliyor. İnternet ortamında BTC satışı yapan aracı kurumlar var. Bu kurumlara ve bu kurumlara para aktarmak için bankalara verilmesi gereken komisyonlar ise BTC’yi piyasa değerinden pahalı yapıyor. Üstelik BTC’nin yeniden gerçek paraya dönüştürülmesi de aynı süreçten geçiyor. Derin internette ölümsüzlük iksiri alamayacaksanız bu harcamaya değmeyecektir.

Şahsi fikrim BTC’yi kullanmanın daha doğru olduğudur. Bu yargıya etik nedenlerden varmadığımı belirtmek isterim. Yargım basit-

çe kullanımını yararsız bulmamdan kaynaklanıyor.

Öyle anlaşılıyor ki BTC'nin arkasındaki irade sisteme ters düşmek ve çokça dikkat çekmek istemiyor. Şimdilik dolaşımdaki hacmi, üretimi ve kullanımındaki kısıtlamalar, milli para birimlerini tehdit edecek düzeye gelmesini engelliyor.

Para, borsa, altın, gayrimenkul ve menkul kıymetler her zaman karışık konular olmuştur. Bir ülkenin parasının değerini belirleyen kıstasların yarısı gerçek ve ölçülebilirse öteki yarısı da sanaldır.

BTC'nin arkasındaki irade sisteme ters düşmek ve çokça dikkat çekmek istemiyor.

Örneğin kredi kartı ile gerçekte bize ait olmayan bir parayı kullanıyoruz. Bu paraya gerçek demek mümkün mü? Bankalar iş yerlerinden, kredi

kartıyla yapılan harcamalar için bir komisyon alıyorlar. Bankaların bu ve benzer yollarla oluşturduğu paralar da gerçekte olmayan ve henüz basılmamış paralar. Elektronik para transferi, elektronik fonlar, elektronik yatırım işlemleri yaşamlarımıza öylesine girdi ki, gerçek paranın tanımını yapmak artık çok zor.

Paranın değerini oluşturan, biz kullanıcıların onu kabul ederek aramızdaki tüm alışverişlerde kullanmamızdır. Bizler ödeme yolu olarak neyi kabul ediyorsak gerçek para odur. Şu an için bu kabulü, büyük ölçüde, milli paralar görüyor. Ancak milli paralar da tahtını çoktan plastik kartlara kaptırmış durumda. Yakın gelecekteki önemli tartışma konularından biri de insanların tercih ettiği ödeme şeklinin, yaşadıkları ülkelerin ekonomisini derinden etkileyeceğidir. Devletler yavaş yavaş ekonomi politikalarını bu yönde belirlemelidir. Her vatandaşını devletini sevecek şekilde eğitmeli ve kendi müşfik davranışlarıyla da vatandaşlarını kendine sadık yapmalıdır. Bizlere düşen de çocuklarımız ve yeni nesilleri barışçıl, vatanını seven, iyi eğitilmiş ve üretken bireyler olarak yetiştirmektir. •

Şaka Yapıyorsunuz!

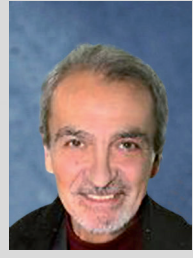
İş başvurusunda bulunan bir eleman görüşmeye çağrılmış. Yönetici, başvuruyu yapana isetklerini sormuş. Adam; "Öncelikli olarak bir araba istiyorum, oturduğum dairenin kirasını şirketin karşılaması iyi olur, maaş olarak da 3000 \$'dan aşağı çalışmam." diyerek isteklerini sıralamış.

Şirket yöneticisi, "Biz sana son model bir Cherokee ve Tarabya'da bir villa vereceğiz. Ayrıca bizim bu pozisyonumuz için planladığımız maaş 6000 \$'dı" demiş.

Elemanın gözleri fırlamış: "Şaka yapıyorsunuz."

Şirket yöneticisi gülümseyerek yanıtlamış: "Önce siz başlattınız."

Tarihten Damlalar
Mümtaz İdil

Yel Değirmenleri Değildi Don Kişot'un Savaştığı, Düzeni...

15 Eylül 1571 tarihinde müttefik donanması denize açılmıştı. Genç Cervantes'in aklı karıştı. Alışılmadık bir his ve düşünce dalgası içinde boğuluyormuş gibi hissediyordu kendini. Çevresindeki gergin atmosferden etkilenerek, ciddi bir sinir hastalığına yakalanmıştı. Yirmi yaşındaki cesur generalin yönettiği donanma Yunanistan kıyılarına cesurca yaklaşıyordu.

İnebahtı Deniz Savaşı

7 Ekim 1571 günü İnebahtı’da Türk donanması ile karşılaşmış ve deniz muharebesi başlamıştı. Cervantes hasta yatağında yatarken geminin güvertesinde sıra dışı gü-rültüler duyunca savaşın başladığını anlamıştı. Hemen yatağından kalkarak komutana gitmiş ve görev talebinde bulunmuştu. Komutan uzun açıklamalara girmeden, güverteden hemen ayrılmasını istemiş ve arkadaşları ile kendine güvenli bir yer bularak saklanmalarını istemişti. Cervantes bu isteğe çok kızmış ve, *“Şimdiye kadar ben cesur bir asker olarak hep görevimin başındaydım. Ne kadar hasta da olsam, güvenli bir yerde saklanmak yerine tanrı ve kral için savaşarak ölmeyi tercih ediyorum,”* diye bağırmıştı.

Cervantes, ikinci kez görev istemişti. Israrında başarılı oldu, geminin yan tarafında bağlı duran teknede kendisine bir yer göstermişlerdi. Teknede iki arkadaşı daha vardı. Aslında tehlike açısından en ön sırada sayılırlardı.

Komutan Don Juan’ın verdiği sinyal ile her iki donanma savaşa başlamıştı. Çatışma korkunçtu. Savaş bütün gün sürdü. Her gemi umutsuz bir mücadele arenasına dönüşmüştü. Tehlikeyi hor gören Don Juan, sağ elindeki haç ile teknesiyle gemiden gemiye geçerek savaşçı-larını yüreklendirmeye çalışıyordu. Savaşın sonuna doğru dört tane yara almıştı. Sol kolu öylesine ağır

Cervantes

yaralanmıştı ki, onu artık kullanamayacağını biliyordu.

Savaş müttefiklerin zaferiyle sonuçlanmıştı. Türk gemilerinde forsa olarak çalıştırılan 15 bin köle özgürlüklerine kavuşmuş ve başarıdan dolayı sarhoş olan kazanan taraf, Hıristiyanlığın kurtuluşu işinin sona erdiğini sanmışlardı.

Cervantes, Messina'ya götürülmüş ve o kışı hastanede geçirerek, ilkbaharda amiral Colonna'nın saflarına katılmış ve Navarin deniz muhaberesinde savaşmıştı. Bu muharebede Don Juan'ın yenilgisi, onun genç hayranını derinden üzmüş; Cervantes, düşman gemilerinin başarısız takibi sonrası kendisini küçük düşürülmüş gibi hissetmişti. Ancak Don Juan düşmanı yenme umudunu kaybetmedi ve İtalya'ya döndüğünde yeni bir saldırı planı düzenlemişti. Papa V. Pius'un ölümüyle Kutsal ittifak dağılma noktasına gelmişti. Don Juan, bağımsız davranmaya karar vermiş, Yunanistan ya da Afrika'da bağımsız İspanya krallığı kurarak, İslam ile sistematik mücadele sürdürmeyi düşünmüştü. Bu sefere de katılan Cervantes, Don Juan ile birlikte Sicilya'ya dönmek zorunda kalmıştı, zira II. Felipe Don Juan'ı geri çağırılmıştı.

Cervantes için savaş gemileriyle dolaşmak birçok ülkeyi de ziyaret etme olanağı sağlamıştı. İtalya'nın gezmedik yerini bırakmamış, Napoli'de bir yıldan fazla yaşamıştı. Yabancı ülkeleri yakından tanınması,

kendi vatani hakkında daha gerçekçi ve doğru anlatım için ona bir rehber oluşturmuştu. Yaşadığı sıkıntı ve acılara ve seferlerin sonrasında sakat kalmasına rağmen, Cervantes hayatının bu döneminden hiçbir zaman şikayet etmemiştir. Tam tersine, kırk yıl sonra, bu yıllarda geçirdiği günleri gururla anımsamış ve eğer bir kez daha yaşayacak olsa, aynı hayatı yaşamak istediğini söylemiştir.

Don Kişot'ta şöyle yazar:

Cervantes'in yabancı ülkeleri yakından tanınması, kendi vatani hakkında daha gerçekçi ve doğru anlatım için ona bir rehber oluşturmuştu.

“Arkadaşım, eğer yaşlılık seni silahın yanında bulursa, ne kadar sakat, topal ve yaralar içinde olursan ol, aynı zamanda ünlü de olacaksın. Hiçbir yoksulluk seni aydınlatan ünün parlaklığının üstünü örtemez.”

Cervantes, heyecanla kendisini vatanına götürecek olan “El Sol” gemisine binmişti. Ancak kaderi farklıydı: 26 Eylül'de “El Sol”, Ceza-yir korsanları tarafından sıkıştırılmış, uzun ve umutsuz bir mücadele sonunda mağlubiyeti kabul etmişler-

di. Cervantes, esir olarak Cezayir'e götürülmüştü. Cezayir limanına gelerek, hırsızlar ganimeti paylaşmaya başladığında Cervantes, Arap ismi Dali-Mami, ama çoğunluğun bildiği Topal takma adını taşıyan gaddar devşirme bir Yunan'ın eline düşmüştü. Daha sonraları Cervantes'in anlattığına göre "esaretin ağır boyunduruğunda bulmuş kendisini" ve köleliği beş yıl sürmüştü.

29 Haziran'da Cezayir'e yeni bir vali, vahşi bir adam tayin edilmişti: Hasan Paşa... İsmi bile genel bir ürpertiye neden oluyordu bu adamın.

Birkaç ay içerisinde tüm ticareti eline almış, kor-sanların beşte bir payına el koymuş, paraları yeniden eriterek mülkü gibi Türkiye'ye gizlice satmış, sağda solda soygunculuk yaparak, vatandaşlarını yıkıma uğratmıştı.

İşte Cervantes'in "Don Kişot" eserinde sözünü ettiği Saavedra burada ortaya çıkmıştı: *"Tek bir esir Hasan Paşa ile iyi geçinebiliyordu. Bu da İspanyol asker Saavedra'ydı. Esareten kaçmak için öyle yöntemleri kullanmıştı ki, o topraklarda hatırası çok uzun yıllar sürdü. Hasan ağa ona kaba bir söz söylemeye ve vurmaya bile cesaret edemiyordu. Biz ise, onun devamlı kaçış girişimleri için kazığa oturtacağından korkuyorduk."*

28 Eylül gecesi kaptan Viana komutasında bir gulet kıyıya

yanışmıştı. Bu gemi kaçakları alacaktı. Ancak gemiden verilen sinyal, birkaç balıkçı Arap tarafından da duyulmuş e onlar da tehlike sinyalini vermişlerdi. Gulet uzaklaşmak zorunda kalmıştı. Kıyıya bir kez daha yanaşmayı denemiş mi, bilinmiyor, ama mağarada saklanan insanlar burada sıkışıp kalmıştı. Bu uzun sürmemişti, çünkü 30 Eylül'de

Cezayirli Hasan Paşa

silah sesleri duymuşlardı. Dorador, kaçakları ele vermişti. Cervantes, arkadaşlarına tek bir şey fısıldamaya yetmişmişti: *"Hepinizin kurtuluşu tüm suçu bana atmaktır."*

Muhafızların mağaraya girmelerini

beklemeden, komutanı karşılamaya çıkmış, tüm kararlılığıyla, *"Hıristiyanların hiçbir suçu yok, planı ben yaptım ve herkesi kaçmaya ben ikna ettim,"* demiştir.

Bunun sonucunda da Cervantes, Cezayir'e götürülerek, Hasan Paşa'nın hapisanelerinden birine atılmıştı. Bir tek Cervantes sorguya çağırılmıştı. Hasan Paşa, işin aslını öğrenmek istiyordu ve bunu da bir tek Cervantes'in bildiğinden emindi. Ama Cervantes konuşmadı.

Don Kişot'un yazarı Cervantes böyle bir adamdı ve belki de yazdığı tüm roman, hayatının bir özeti idi. Hep hayal dünyasındaki düşmanlarla kavga ediyordu gibi görünse de, aslında tüm dünyanın kötülükleriyle uğraşıyordu. •

mumtazidil@butundunya.com.tr

Miguel de Cervantes Saavedra

Tüm çağdaşları
gibi elinde kalemle
son nefesini veren
ünlü yazar

Kendisi kadar ünlü bir kahraman yaratan Cervantes, kahramanı Don Kişot'a şunu söyedir:

“Soyluların ve soy ağaçlarının iki türü vardır. Birileri kral ve prens soylarından gelmekte, ancak yaşvaşça önemleri azalmış, geniş kitle tarafından çıkararak bu soylar, piramitler gibi küçücük bir noktada sonlarına gelmiş; diğerleri ise, tersine mütevazı ve meçhul köklerden gelerek, zamanla ün ve şöhret kazanmışlar. Böylece, Sancho, birileri kim olduklarını unutmuş, diğerleri ise hiçbir zaman olmadıkları şey

olmuşlar.”

Miguel de Cervantes Saavedra, 1547 yılında Madrid'in 20 mil uzağında

küçük, ama şirin bir kasaba olan Alcalá de Henares'te doğdu. Yoksul bir aileye mensuptu, ama İspanyolların Hidalgo adını verdiği “soylu aileden gelen ve miras yoluyla elde edilen soyluluk unvanı”na sahiptiler.

“Ah yoksulluk! Yoksulluk!” diye haykırıyor Cervantes. “Neden çoğu zaman hidalgo ve soylular arasında yaşıyorsun? Neden ayakkabılarına yama ve aynı ceketine ipek, kemik

ve cam gibi çeşitli düğmeler koydurtuyorsun? Neden yakaları hindiba yaprakları gibi çoğu zaman buruşuk ve kolalı değil? Ah soylu kanı taşıyan zavallı hidalgo! Kapılarını kilitleyerek, onurunla mı besleniyorsun? Evden çıkarken de, neden yüzünüzce kürdan kullanıyorsun? Dişlerini temizleyecek bir şey yemedin ki? Kendilerine hayran olan bu zavallı insancıklar, ayakkabılarındaki yamaları, pardösülerindeki silinen ipleri, şapkalarındaki teri ve midelerindeki açlığı bir mil öteden herkesin gördüğünü zannederler.”

Cervantes, yukarıda yazıldığı şekilde, en azından benzer biçimde büyümüşü. Doğum tarihi tam olarak bilinmese de, 9 Ekim 1547’de vaftiz edildiği kesin. Katolikler-

de bu ayın hemen doğumdan sonra yapıldığı için, Cervantes’in aynı gün ya da bir gün önce doğduğu tahmin edilmektedir. Bazı biyografi yazarları Cervantes’in doğum gününü 29 Eylül olarak kabul eder.

Cervantes’in çocukluğunun geçtiği Alcalá de Henares’te, Kardinal Jimenez de Cisneros’un kurduğu bir üniversite vardı, ama Cervantes bu üniversiteye hiç gitmedi. Bunun gerçek nedeni, üniversitenin paralı olmasıydı ve Cervantes ailesi

çocuklarını okula gönderemeyecek kadar yoksullardı.

Bazı kaynaklar Cervantes’in Madrid’de eğitimine devam ettiğini ve Salamanca Üniversitesi’nde iki yıl hukuk okuduğunu belirtir, ancak mezun olmadığı için de herhangi bir paye almış değildir. Bu da kendisine düşman olan yazarlar ve kişiler tarafından sıklıkla kullanılan bir öge oldu.

Genç Cervantes’in ilk öğreniminde Lope de Rueda adlı gezgin ve oyuncu öğretmenin çok büyük

Genç Cervantes’in ilk öğreniminde Lope de Rueda adlı gezgin ve oyuncu öğretmenin çok büyük yararı oldu.

Lope de Rueda

yararı oldu. Cervantes, Rueda sayesinde şiir, doğa ve din konularında çok yetkinleşti ve kendini yetiştirmesini bildi. Ama asıl alması gereken eğitim tiyatroydu, bu konuda ise tarihin yetiştirdiği en yeteneksiz yazarlardan biri kabul edildi.

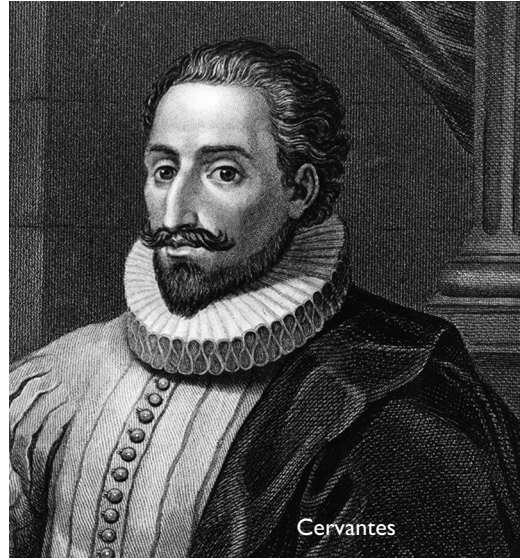
Çok sonraları, Rueda öldükten sonra şunları yazacaktı Cervantes:

“Köy şiirlerinde eşsiz bir insandı. Şiirlerin bu türünde ne önceden ne de sonrasında hiç kimse onu aşamadı. O zamanlar çocuk

olduğumdan, şiirlerin üstünlüğünü, mükemmelliğini doğru değerlendirememiş olsam da, şimdi olgunluk çağımda aklımda kalan bazı satırları kafamda canlandırdığımda, o zaman edindiğim izlenimin doğru olduğu kanaatine varıyorum.”

Çocukluğu ile ilgili çok az şey biliniyor Cervantes ile ilgili olarak. Yirmili yaşlardayken soyadı ve atalarının ünü ile gurur duyan, yoksulluğuna rağmen bununla yığıtçe mücadele eden, bağımsızlığına düşkün, yararlı işler yapmaya çalışan bir delikanlı olarak anımsanıyor.

Ispanyol toplumunun o zamanki geleneklerine göre, Araplar ile asırlarca süren mücadelede oluşan ulusal karakter özellikleri çerçevesinde, bir hidalgo kaçınılmaz olarak ya asker ya da din adamı olmak zorundaydı. Bu yüzden Cervantes gibi bir delikanlının asker olmak konusunda hevesli olduğunu tahmin etmek güç değil. Ağabeyi Rodrigo, Flaman bölgesine gönderilen askerler arasında yer aldı. Bu durumda küçük kardeş Miguel'in doğal olarak ailenin yanında kalması gerekiyordu, ama Cervantes din adamı olarak hayatını sürdürdükten istemiyordu. Askeri kahramanlıklar, mümkün olan her türlü erdemden daha üstün geliyordu ona. Asker hayatının sorunları ve yoksunlukları arasında bir insanın en yüce ülküleri oluşturabileceğini düşünmüştü. İyi yürekli ve merhametli insanların kaderinde yakınları için tehlikelerle sürekli savaşmak yatıyordu. Cer-

vantes'in gençken sahip olduğu bu görüşleri yaşlanınca da hiç değişmedi. Yaşlıyken yazdığı ölümsüz eseri "Don Kişot" kitabında, askerin ve diğer meslekteki insanların faaliyeti sıkça karşılaştırılmış, zayıf ve ezilenleri korumak için silahını kaldıran asker her zaman tercih edilmiştir.

Cervantes de, tüm çağdaşları gibi elinde kalemle son nefesini vermiştir. Hastalığı hidrops fetalis adı verilen, fetal dokularda ve vücut boşluklarında sıvı toplanması sonucu oluşan ölüm şeklidir.

Elindeki son eseri Don Kişot'un son sözünde şöyle yazıyor: "Elveda şakalar, elveda neşeli keyif, elveda arkadaşlarım... Öleceğimi hissedebiliyorum. Tek bir isteğim var: O da, öteki dünyada da sizleri mutlu görmek..."

mumtazidil@butundunya.com.tr

Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu, Talas ve Tarsus Amerikan Kolejlerinde okudu. AÜ DTCF’de İngiliz Edebiyatı ve Osmanlı Tarihi alanlarında lisans, İngiltere Leeds Üniversitesi’nde “Dilbilim ve İngiliz Dili Öğretimi” alanında yüksek lisans, Londra Üniversitesi’nde “Uygulamalı Dilbilim ve Yabancı Dil Eğitimi” alanında doktora eğitimi gördü. Cambridge Üniversitesi’nde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptı. Cambridge Yabancı Diller Merkezi’nin (The Cambridge Centre for Languages, Sawston Hall) 22 yıl kurucu direktörlüğünü yürüttü. 2007 yılından beri Türkiye’de çeşitli vakıf ve devlet üniversitelerinde üst düzey idari görevler üstlenerek “Yabancı dil eğitimi” ile ilgili incelemelerde bulunmaktadır. Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu T. C. Devlet Üstün Hizmet Madalyası sahibidir.

Prof. Dr. Sinan Bayraktaroğlu

I think this is defamatory statements. This statements are ağır eleştir. Ağır eleştirii accepts only ifade and basın özgürlüğünün sınırları içinde. Because Semantha says: Daily Republic's readers are so idiot! If you show the kişileri suçlayıcı şekilde or write the şeref ve itibarını zedeleyecek şekilde this is ihlal. Bir insanın yazdığı eserin kişinin şeref and itibarını zedeleyecek şekilde yayımlanması, it is defamation hemde from copyright kaynaklanan haklarını zedelemiş olur.

Türkiye’de

Yabancı Dil Eğitimi

BEKLENTİLER, GERÇEKLER, ÖNERİLER

öğretmen
dünyası

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bir Cinayet
ve İflasın
Hikayesi

Kaplumbağa Terbiyecisi'nin öyküsü

12 Aralık 2004 Pazar. İstanbul Swisotel'de yapılacak müzayede tüm basının ilgisini çekmişti. Haftalardır gazeteler, televizyonlar hatta magazin dergileri bu müzayedede satışa çıkacak olan bir tablodan söz ediliyordu.

Yazan: BUĞRA DERCİ

Türkiye'nin sayılı zengin ailelerinin temsilcileri müzayede salonuna gelmişti. Basın mensupları da yerlerini aldı. Bütün salona heyecanlı bir bekleyiş hakimdi.

1959 yılı. Şişli'deki bir köşk, polis ekiplerince mühürlendi. Bu evde ünlü bir armatör yaşıyordu:

Saim Birkök. Hayatı boyunca hiç evlenmemişti. Askerlik arkadaşının kendi adını verdiği oğlunu evlat edindi. Onu yetiştirmeye çalıştı. Okuması için İsviçre'ye gönderdi. Bütün servetini ve sahip olduğu tersaneyi ona bırakmayı düşünüyordu. Ancak Balat'taki tersanede çıkan

bir tartışmada manevi oğlunu tek kurşunla öldürdü. Bu olay yaşandığında **Saim Birkök** 76 yaşında, ölen manevi oğlu **Saim Gököglü** 45 yaşındaydı.

1 960 yılının ilk ayları. **Prof. Mustafa Cezar**, bir araştırma sırasında, Şişli’de mühürlü bir evde,

Prof. Mustafa Cezar

sanatsal değerinin yanında tarihi değeri de yüksek olan, kırktan fazla tablonun varlığını öğrendi. Köşkün sahibi **Saim Birkök**, resme meraklı bir sanat severdi. Ancak işlediği cinayetten dolayı Sultanahmet Cezaevi’nde yatmaktaydı. Profesör, tabloların fotoğraflarını çekmek için köşkün sahibinden izin almak zorundaydı. Hapishaneyi ziyaret edip **Saim Birkök**’ten izni aldı. Mühürlü kapı hakim eşliğinde açıldı. Kapı aralanıp ışıklar yanınca, toz toprak arasından muhteşem bir hazine çıkmıştı. **Kaplumbağa Terbiyecisi** başta olmak üzere beş tanesi Osman Hamdi Bey’e ait kırk tablo gün yüzüne çıkmış-

Osman Hamdi Bey

tı. Tabloların fotoğrafları çekildi. Sonra köşkün kapısı tekrar mühürlendi. **Prof. Mustafa Cezar**, çektiği bu fotoğrafları kitabında yayımladı. Böylelikle ilk defa bu tablonun gerçek bir görüntüsü ortaya çıkmıştı.

1961 yılı. Kanser hastası **Birkök**, durumu ağırlaştığı gerekçesi ile salıverildi. Zaten bir süre sonra vefat etti. Arkasından büyük bir miras kavgası başladı. Tablolar, anlaşmazlık durumu nedeniyle **Resim Heykel Müzesi**’ne teslim edildi. **Kaplumbağa Terbiyecisi** de, 20 yıl kadar sonra, açık artırmayla **Erol Aksoy**’un eline geçecekti. Erol Aksoy, tabloyu sahibi olduğu İktisat Bankası’nın koleksiyonuna ekledi.

12 Aralık 2004 Pazar. İktisat Bankasının koleksiyonunda olan **Kaplumbağa Terbiyecisi** isimli tabloya, bankanın batması sebebiyle TMSF tarafından el konulmuştu. Müzayede başladığında çekişme yeni kurulan iki müze arasında geçiyordu; **İstanbul Modern** ve **Pera Müzesi**. Rakam çok yukarılara çıktı; öyle ki son teklif (günümüz

parasıyla 5 milyon) 5 trilyon lirayı gösterecek tabela yoktu. Demek ki müzayedeyi gerçekleştirenler bile bu kadarını beklemiyordu. **Kaplumbağa Terbiyecisi**’nin yeni sahibi **Pera Müzesi** oldu. Ödenen 5 trilyon, Türk resim sanatı için bir rekordu. Bu yüksek ücret, tablonun ününe ün kattı.

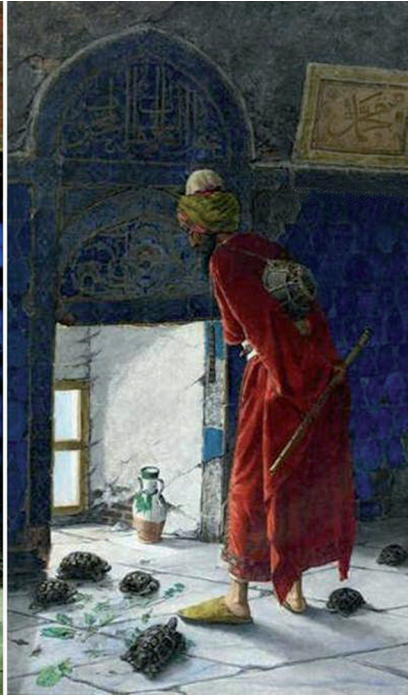

İlk çalışma (1906)

Günümüzde, sokaktaki vatandaştan profesörüne, üniversite öğrencisinden ev hanımına kadar herkesin bildiği bir yapıta dönüştü Osman Hamdi Bey'in **Kaplumbağa Terbiyecisi**. "Puzzle"ları, reproduksiyonları yok satıyor, dizi sahnelerinde, karikatürlerde karşımıza çıkıyor. Türkiye'nin bir nevi Mona Lisa'sı haline geldi.

Aslında Kaplumbağa Terbiyecisi'nin bir de ikizi var. Osman Hamdi Bey, birçok oryantalist ressam gibi beğendiği tabloyu bir kez daha çizmişti.

Şimdiye kadar anlattığımız 1906 yılında çizilen ilk tablunun hikayesiydi. 1907 yılında ise resmi

İkinci çalışma (1907)

Kaplumbağa Terbiyecisi Türkiye'nin bir nevi Mona Lisa'sı haline geldi.

tekrar yaptı. 2. çalışma bir şekilde Londra'ya kadar gitmişti. **Erol Simavi** 1984 yılında bu resmi 100 bin dolara satın aldı. Halen **Belma Simavi**'nin koleksiyonunda bulunan tablo, **Sakıp Sabancı Müzesi**'nde sergileniyor. İki resim arasında farklar var; kaplumbağaların sayıları ve yerleri, duvarda asılı olan Allah ve Muhammed yazılı tablo, yerde

duran vazı ve pencere kemeri gibi.

Peki tablo bize ne anlatıyor?

Tabloda gördüğümüz erkek figürü **Osman Hamdi Bey**'in kendisidir. Çoğunlukla, resmini çizeceği ortamda, doğuya özgü kıyafetler giyip kendi fotoğrafını çektirir. Sonra fotoğrafa bakarak yapar resimlerini. **Kaplumbağa Terbiyecisi** de bu şekilde çizilmiştir.

Tablodaki mekân, Bursa'daki **Yeşil Cami**'dir. Osman Hamdi Bey çizime burada başlamış, daha sonra çekilen fotoğraf yardımıyla kendi atölyesinde bitirmiştir.

Peki **Kaplumbağa Terbiyecisi** bize neyi anlatıyor? Bunu anlamak için tabloyu incelemeye başlayalım.

Öncelikle neler görüyoruz?

Kırmızı kaftan giymiş, derviş kıyafetleri içinde sakallı, kambur yaşlı bir adam...

Bakımsız bir odada, marul yiyen kaplumbağalara bakıyor. Ama biraz düşünceli, karamsar ve yorgun bir bakış bu.

Sırtında bir nakkare (yarım küre biçiminde küçük bir davuldan oluşan vurmali bir çalgı, Mevlevi müziğinin dört temel çalgısından da birisi) asılı ve buna bağlı mızrap (nakkareyi çalmaya yarayan nesne) boynundan aşağı sarkmış.

Ellerini arkasında kavuşturmuş, bir neyi tutuyor. Kırbaç değil de neden ney? Anlaşılan kaplumbağaları ney üfleyerek, nakkare çalarak yani musikiden yararlanarak terbiye etmeye çabalyor.

Ama yaşlı adamın neyi tutuşuna daha dikkatli bakacak olursak, neyi üfleme hazırlığında değil sanki vazgeçmiş, çabaları sonuçsuz kalmış.

Bize verilmek istenen mesajın ne olduğunu doğru yorumlamak için, Osman Hamdi Bey'in hayatı hakkında biraz bilgi sahibi olmalıyız.

Osman Hamdi Bey, ilk Türk arkeoloğudur. Dünyaca ünlü **İskender Lahidi**'ni bulan ve İstanbul'a getiren kişidir.

Osman Hamdi Bey İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin kurucusu ve ilk müze müdürüdür.

Çağdaş Türk müzeciliğinin öncülerindedir. **İstanbul Arkeoloji Müzesi**'nin kurucusu ve ilk müze müdürüdür.

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Ali'si'ni yani **Güzel Sanatlar Akademisi**'nin kurucusudur. Ayrıca modern anlamda ilk Türk ressamlarından birisidir ve Türk resminde figürlü kompozisyon kullanan ilk ressamdır.

Bu durumu **Emre Caner** bir romanında şöyle açıklamıştır:

“Osman Hamdi de hayatı boyunca kimsenin bilmediği meslekler yapmıştı. Ressam olmuştu en başta. Sonra müze müdürü. Bir arkeolog. Ardından da Güzel Sanatlar

Le Tour du Monde yayınında yer alan gravür

Akademisi müdürü. Onun kaplumbağa terbiyecisinden bir farkı yoktu aslında!"

Osman Hamdi Bey, tüm bunla-

rı sanatı ve sanatçıyı önemsemeyen, antik eserlere hiç değer vermeyen bir toplumda başarmıştı. Devlet kurumları hatta toplumun kendisi, sürekli kendisine yeni engeller çıkarmış, değişime, modernleşmeye direnmişti.

İşte tablodaki kaplumbağalar; devletin hantal işleyen bürokrasisi ve değişime direnen, ağır aksak ilerleyen toplumun kendisiydi. Yaşlı dervişin kendisi olduğunu söylemiş-tik. Bütün bu duruma kızan Osman Hamdi Bey, derviş de olsa sabrının bir sonu olduğunu göstermiş oluyor.

Osman Hamdi Bey'in, bu tablo yapılırken nereden esinlendiği de ortaya çıkmıştır. Şimdi Fransız **Le Tour du Monde**'nin 1869 yılındaki

bir sayısında çıkan gravürü inceleyelim. 1869 yılında Bağdat Valisi **Mithat Paşa**'nın hizmetinde çalışan babasına gönderdiği mektupta, **Le Tour de Monde** dergisini seversen okuduğundan bahseden **Osman Hamdi Bey**'in bu çalışmadan esinlenmesi gayet olası gözüküyor.

Benzerlikler dikkat çekici olsa da **Osman Hamdi Bey**'in **Kaplumbağa Terbiyecisi**, renklerin ve ışığın kullanımı, tablonun derinliği ve verdiği mesajla öncülünden çok daha kıymetli.

Osman Hamdi'nin bir başka yapıtı: Silah Taciri

Kaptan “Çalın” diyordu...
“Kemanlar çaldığına göre gemi batmıyor”
diye düşünenler...devrilen sancak
direklerini sorgulamadılar bile...
Ülkenin yurtseverleri, Atatürkçüleri,
cumhuriyete gönül vermiş aydınları...
Bu ülkeyi kuran güç, koca Türk ordusunun
komutanları, şerefli subayları...
Bilim adamları, hocalar, gazeteciler,
yazarlar alınıp götürüldüğünde...
Kemancılar çaldılar...
Hukuk, eğitim, bürokrasi çöktüğünde...
Üniversiteler, medya, sendikalar, devrimin
getirdiği kurumlar çöktüğünde...
Kemancılar çaldılar...
Bu, sıradan bir çarpma değildi...

Buzdağının görünmeyen yanı vardı...
Karanlık bir gecede devletin omurgası
parçalanıp, gövdesi gömülürken...
Dinleyin...
Titanic kemancıları çalmaya devam ediyor.
“Bir ülkenin neresinde hadise varsa,
nerede sorun, nerede acı, nerede isyan,
nerede rezalet, nerede kahr...
Oraya yetişmek gibi bir günahın ürünü
her bir yazı...
Yazılarım kaybolsun istemedim...
Onları emanet edecek en iyi yeri seçtim.
Kimler için yazdıysam onlara...
Size emanet yazılarım.”

-Bekir Coşkun-

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Doğanın Gizemi

Yücel Aksoy

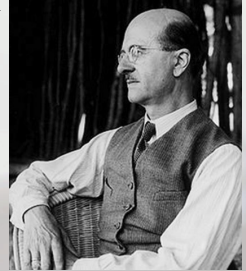

Küçük Bir
Damlada
Büyük Bir
Hazine

Esans

Yıl 1920. Fransız kimyager ve ünlü parfüm üreticisi Rene-Maurice Gattefosse, kliniğinde çalışırken, ciddi şekilde elini yaktı.

İlk aklına gelen, yanan elini soğuk suyun içine sokmak oldu ve en yakınındaki su dolu tasın içine elini daldırdı. Tas, saf lavanta yağı ile doluydu. Elinin acısı çabucak geçti. Gattefosse, yanık sonrasında yara yerinin su toplayacağını ve iyileşmenin uzun zaman alacağını bekliyordu. Ama düşündüğü gibi olmadı ve üstelik yanık hiçbir yara izi bırakmadan çok kısa zamanda iyileşti.

Rene-Maurice Gattefosse

Bu hızlı iyileşmenin bir tek nedeni olabilir: **Lavanta yağı...**

Bu yaşadıklarından sonra Gattefosse tüm çalışmalarını esans adını verdiğimiz bitkisel yağların tedavi edici özelliklerini aydınlatmaya adanmıştır.

Eterik yağ, esans, esansiyel yağ, aromaterapik yağ olarak da adlandırılan bitkisel yağların insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri ve tedavi edici özellikleri çok eski çağlardan beri bilinen ve uygulanan bir yöntemdir. Eski Mısır hiyerogliflerinde yazdığına göre, bitkisel yağları ve sağlık konusundaki yararlarını çok iyi değerlendiriyorlardı. Kral Tutankamon'un mezarı açıldığında 300'den fazla ak mermer kavanozlar içinde çeşitli bitkisel yağlar bulundu. Milattan önce 2000'li yıllarda imparator Kiwang-ti dönemi yazmalarından öğrendiğimize göre, Çin toplumu aromatik yağların ve nerelerde kullanılacağına ilişkin bilincindeydi. Yine eski yazmalara göre, milattan binlerce yıl önce din adamları ve hekimler, toplumda esans olarak da bilinen bitkisel yağları çeşitli alanlarda başarıyla kullanıyordu.

Özetle, aromatik yağlar binlerce yıllık geçmişi ile insanlığa şifa dağıtan, iyileştirici özelliği olan

yağlardır; bitkilerin çiçek, yaprak, gövde, kök, meyve, tohum gibi farklı yerlerinden, çeşitli yöntemlerle, damıtma yoluyla elde edilir. Çok güzel kokan bu yağlar uçucu özellik taşırlar. Klorofilden zengin bitkilerin

hepsinde oksijenleme (oksijenasyon), doku yenileme (rejenerasyon) ve bağımsızlık artırma özellikleri vardır. Yüksek oranda oksijen molekülleri içerirler ki bu moleküller, kan yoluyla getirilmiş olan besinleri hücre içine taşırlar. Besinlerin etkin olarak hücreler tarafından özümsemesi ve kullanılması için oksijen molekülü

şarttır. Esanslar aynı zamanda dokudaki zehirli (toksik) artık ürünleri de dokudan temizler.

1992 yılında **Bruce Tainio**, BT3 adını verdiği Titreşim izleme sistemini icad etti ve yıllar içinde bunu geliştirerek insan bedeninin titreşimlerini (biyofrekans) ölçer

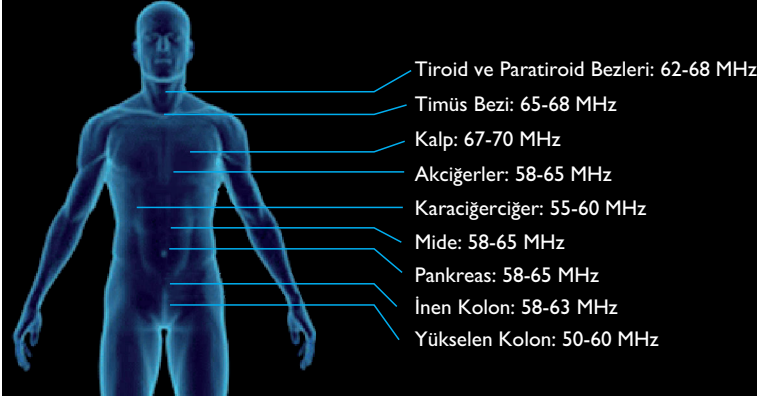

Tutankamon'un parfümü

Bruce Tainio

Bedenimizdeki Organların Ortalama Frekansları

hale getirdi. (Bilindiği gibi saniyedeki titreşim sayısı “hertz” Hz olarak ölçülür.) Araştırmalarından elde ettiği sonuçlar ilginçti. Örneğin sağlıklı insan bedeninin gün içindeki biyofrekansı 62-68 MHz arasındadır. Bedenin farklı yerlerine göre titreşim de farklılık gösterir. Örneğin karın bölgesi 59 MHz civarında titreşirken, göğüs bölgesi 62-68, boyundan yukarı baş bölgesi ise 72-78 MHz arasında değişiyor. Zihinsel aktivite sırasında beyinsel titreşim 90 MHz düzeyine kadar çıkıyor.

En küçük bir soğuk algınlığında bu değerler 58 MHz'e kadar düşüyor ki bu da bir hastalık halinin göstergesidir. Hastalığın şekli ve şiddetine göre bu

değerler daha da düşüyor. Örneğin kanserli hastalarda 42 MHz, ölüm başlangıcında ise 25 MHz oluyor.

Dr. Tainio'nun araştırma ekibine kısa bir süre sonra, bitki yağları uzmanı olan **Dr. Gary Young** katıldı. Ekip bu kez, bitki yağlarının, insan bedeninin titreşimleri üzerine etkisi olup olmadığını araştırdı ve çok ilginç sonuçlar elde edildi. Örneğin, her ikisinin de beden frekansı 66 MHz olan iki erkek

Esanslar dokudaki zehirli (toksik) artık ürünleri de temizler.

denek, ellerine birer bardak filtre kahve alıyor. Daha kahvelerini içmeden, 3 saniye içinde her ikisinin de beden frekansları 58 MHz'e düşüyor. Deneklerden birine, frekansı 70'in altında bir esans koklatılıyor ve deneğin frekans çok kısa zamanda tekrar 66 MHz'e çıkıyor. İkinci denek, kahveden bir yudum alıyor ve frekans 3 saniye içinde 52 MHz'e düşüyor. Ona da aynı esans koklatılıyor ama frekans yükselmiyor. Bu kez, frekansı 75 MHz ya da daha yüksek bir esans koklatıldığında, beden frekansı yaklaşık 1 dakika içinde normale dönüyor. Bu araştırmayı değerlendiren ekip sonuçta şu yorumu yapıyor:

“Bedensel titreşimlerimiz, ciddi biçimde başka maddelerin etkisi altında kalıyor.”

Okurlarımız haklı olarak “Abartılı olmamak koşuluyla bir iki fincan kahve içtiğimizde, kendimizi daha canlı duyumsuyoruz. Bu, Tainio ve Young'ın vardığı

sonuçlarla çelişkili olmuyor mu?” diye düşünebilir. Unutmayalım ki esrar gibi, alkol gibi birçok keyif verici madde canlılık verir gibi gelir ama gerçekte bedensel yanıt daha farklıdır.

Tainio ve Young, özellikle bitkilerle ilgili birçok konuda araştırma yaptılar. Bu arada çeşitli yiyeceklerin de frekanslarını incelediler. Örneğin taze otlar 20-27 MHz aralığında titreşirken, kuru otların titreşimi 12-22 MHz'e düşüyor. Ama çok ilginçtir ki aynı otlardan elde edilen esanslar (bitkisel yağlar) ın titreşimleri 52-320 MHz arasında değişiklik gösteriyor. Bir başka deyişle, bitkisel yağlar, taze ya da kuru hallerine oranla kat kat etkili olabiliyor. Konsantrasyonun nede niyle esansiyel yağlar, ana maddesi olan bitkiye oranla tedavi yönünden 50-70 kat daha güçlüdür.

Pişmemiş sebzelerin titreşimleri ortalama 29 MHz iken, piştikten sonra 0 ilâ 15 MHz arasında değişiklik gösteriyor. Bu denli geniş bir aralık göstermesi, pişme süresi ve/veya şeklinden kaynaklanıyor. Örneğin buharda pişen sebzelerde enerji kaybı fazla olmazken, çok pişirilmiş yemeğin frekansı sıfıra doğru iner. Yine bu ekibin yaptığı araştırmalar göstermiştir ki işlenmiş ya da konserve yiyeceklerin titreşimleri 0 MHz; bir başka ifade ile sıfır enerji... Bu da gösteriyor ki konserve yiyeceklerin insan sağlığına katkısı sıfır bile değil, eksi... Çünkü bu yiyeceklerle beslendiği-

mizde, bedensel olarak hiçbir kazancımız olmamasının yanı sıra, bunları sindirmek için harcayacağımız enerji de işin cabası olacaktır. Sonuç olarak, hazır ve konserve besinler yerine tazelerini yeğlememiz, bedenimize yapacağımız en büyük hizmet olacaktır.

Tainio ve Young, çeşitli çiçek ve bitki yağlarının frekanslarını saptayarak tablolar oluşturdular. Bunlardan birkaçı şöyle:

Gül: 320 MHz

Lavanta: 118 MHz

Alman papatyası: 105 MHz

Melisa: 102 MHz

Ardıç: 98 MHz

Sandal ağacı: 96 MHz

Nane: 78 MHz

Fesleğen: 52 MHz

Yine Tainio ve Young'ın çalışmaları gösterdi ki esanslar (bitkisel yağlar) bedensel titreşimleri üzerinde çok önemli rol oynuyor. Titreşimi 78 MHz'in altında olan esanslar bedenin fizik yapısını dengelerken, Gül ya da Lavanta gibi yüksek frekanslı olanları, duygusal ve ruhsal düzeylerde denge sağlamaktadır.

Uzakdoğu kültüründe tapınaklarda tütsüler yakılır. Meditasyon yaparken sandal ağacı yakılarak ortamın güzel kokması sağlanır.

Gül ya da Lavanta gibi yüksek frekanslı çiçekler, duygusal ve ruhsal düzeylerde denge sağlıyor.

Masaj sırasında çeşitli yağlar kullanılır. Örneğin, başı dönen,

kendini iyi duyumsamayan birine nane ya da kekik yağı koklatıldığında, kişi kendini daha iyi duyumsar. Tüm bunların, bilerek ya da bilmeden beden titreşimini yükseltmek amacıyla yönelik olduğu bir gerçek.

Tainio ve Young'ın bir başka araştırma sonuçları şöyle: Korku, hiddet, kin gibi olumsuz düşünce ve davranışlar insan frekansını 10-12 MHz düşürürken, olumlu olanları 15 MHz kadar yükseltiyor. Olumlu düşüncelere örnek olarak meditasyon, dua verilebilir. Bir sevdiğinizle yapacağınız konuşma, telefonla bile olsa size olumlu duygular yükler; “seninle konuşmak bana çok iyi geldi” deriz. Herhangi birine yapılan karşılıksız iyilik de insanın kendini çok daha iyi duyumsamasını sağlar. Olumsuz düşünce ve davranışlarla karşılaşıldığında, en azından insanın neşesi kaçır, kendini yorgun duyumsar. Üzüntü çok büyükse, kişiyi depresyona kadar sürükleyebilir.

“Esans” konusu gelecek sayımızda da sürecek...•

yucelaksoy@butundunya.com.tr

Bu kitabı okurken çokça gülecek, bazen de hüznleneceksiniz.
Soluk soluğa bitirdiğinizdeyse bir kez daha okumak isteyeceksiniz.
Çünkü o güzel günleri anlatıyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Dünya Döndükçe
Sabriye Aşır

Kargo Kutusunda özgürlüğe Yolculuk

1815 yılında Louisa County, Virginia'da bir köle olarak dünyaya gelen Henry Brown, 1849'da Richmond'dan Philadelphia'ya kendisini kargolattı.

Henry Brown, Amerika Birleşik Devletleri'nde köleliğin en yoğun biçimde hüküm sürdüğü yıllarda,

henüz 15 yaşında ve bir tütün fabrikasında çalışmaktayken, bir gün özgürlüğe kavuşabilmeyi hayal ediyordu. İlerleyen yıllarda Nancy ile evlendi ancak, eşi dördüncü çocuğuna hamileyken, Kuzey Carolina'daki bir çiftliğe

satıldı. Nancy, üç küçük çocuğu ve doğmamış bebeğinin de aralarında olduğu 350 kişilik bir köle grubunun, kollarında zincirlerle götürüldüklerine tanıklık eden Henry Brown, gözyaşlarıyla sokağın ortasında öylece kalakaldı. Çaresizdi...

Eşi ve çocuklarından ayrı düşen Henry, aylar süren yasının ardından, bu kez kesin olarak çocukluğunda hayalini kurduğu özgürlüğe ulaşmaya karar verdi. Ne olursa olsun, kölelikten kurtulacaktı. Oldukça ilginç ve yaratıcı bir plan yaptı. Plana göre, kilise korosundan iki arkadaşı, James Caesar Anthony Smith ve Samuel Alexander Smith, Henry Brown'a yardım edeceklerdi

27 saat süren “kargo yolculuğu”nda Henry’nin içerisinde olduğu ahşap kutu, defalarca altüst edildi.

ve... Henry bir kutunun içerisinde kargo şirketine verilecek, trenle Richmond’dan Philadelphia’ya gönderilecekti. Yaratıcı olduğu kadar, tehlikeli de bir planı bu...

Önce arkadaşı Samuel Alexander Smith, Philadelphia Kölelik Karşıtları Topluluğu’ndan James Miller McKim ile iletişim kurdu. Ve 23 Mart 1849’da, Samuel Alexander Smith, arkadaşı Henry Brown’ın içerisinde olduğu ahşap bir kutuyu,

içerisinde “kuru ürünler” olduğu ibaresini not düşerek Adams Express isimli bir kargo şirketine teslim etti.

Henry Brown yanına biraz bisküvi ve su almıştı. 91 santimetre uzunluğa ve 60 santimetre genişliğe kutuda da, hava almasını sağlayacak bir delik ve üstünde de “bu yüzü yukarı” yazısı yer alıyordu. Henry’nin yolculuğu bir tren vagonunda başlayarak, bir vapura konulmasıyla devam etti. Son olarak da kendisini “alıcısı”na teslim edecek,

dağıtım aracına konuldu. Ve sabah erken saatlerde Philadelphia Kölelik Karşıtları Topluluğu’na teslim edildi.

Henry’nin yolculuğu, ilerleyen yıllarda da pek çok oyuncu ve performans sanatçısı tarafından sahnelendi. Bu performanslardan birinde, Amerikalı James Bolenbaugh...

27 saat süren “kargo yolculuğu”nda Henry’nin içerisinde olduğu ahşap kutu, defalarca altüst edildi ve görevliler tarafından özensizce transfer edildi. Henry daha sonra yaşamını anlattığı kitabında, yolculuktan söz ederken, *“Başarmak ya da ölmek... Kararlıydım.*

Henry Brown

Gözlerim yuvarlarından fırlayacak denli şişmişler ve şakaklarımdaki damarlar, oluşan kan basıncı ile iyice gerilmişlerdi.” ifadelerini kullanacaktı.

Yolculuğun bir noktasında Henry’nin içerisinde bulunduğu kutu oldukça havasız bir yerde kalmıştı. İçeride artık “kendi yolunun sonuna geldiğini” ve ölmek üzere olduğunu düşünen Henry, kutunun yuvarlanmasıyla sarsıldı. İki kişinin oturacak bir yere gereksinimi vardı ve kutuyu bulunduğu yerden yuvarlayarak, diğer kargolardan biraz uzaklaşmasını sağlamışlardı:

“Bir yandan sarsıntının acısını hissederken, daha rahat nefes alabildiğim için tarifsiz biçimde rahatlamıştım.”

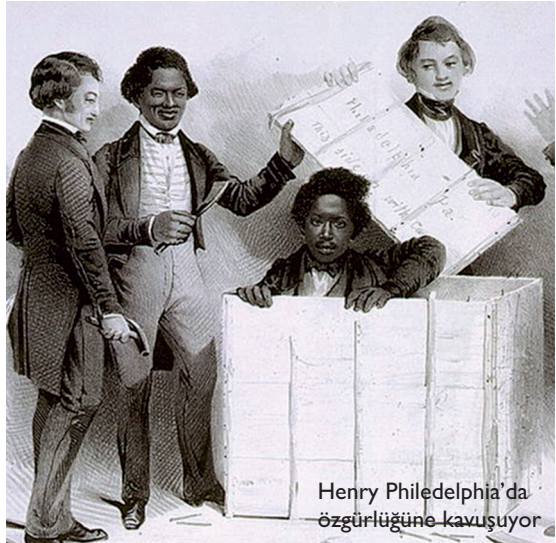
KARGO KUTUSUNDAN ÖZGÜR BİR ADAM OLARAK ÇIKTI

Kutu, William Still, James Miller

McKim, Profesör C. D. Cleveland ve Lewis Thompson tarafından teslim alındı. Ahşap kutu açılır açılmaz Henry, başını yukarı doğru kaldırdı ve etrafında kendisine bakan “alıcı”larına ilk sözü, *“Nasılınsınız beyler?”* oldu. Ardından da

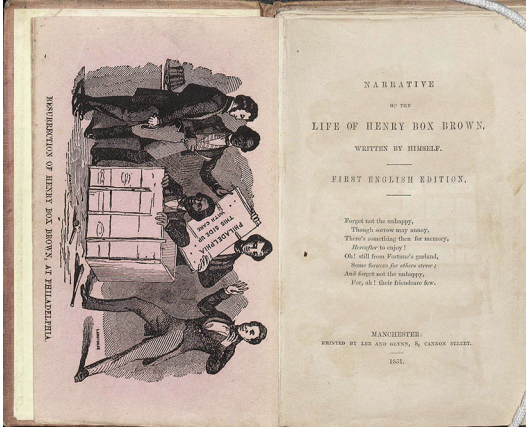
ilahi söylemeye başladı. Küçük bir ahşap kutu içerisindeki bu zorlu ve tehlikeli yolculuk nihayet Henry’i özgürlüğüne kavuşturmuştu. Bu cesurca yolculuğun ardından adı “Box” (kutu) ilavesiyle, Henry “Box” Brown olarak anıldı.

Henry’den sonra, onu kargoya veren arkadaşı Samuel Alexander Smith, başka köleleri de “kargolama yöntemi”yle kurtarmaya çalıştı. Ancak 8 Mayıs 1849’daki bu

Henry Philadelphia’da özgürlüğüne kavuşuyor

girişimi fark edildi ve tutuklandı. Henry’ye yardım eden diğer arkadaşları da aynı sonu paylaştı. James Caesar Anthony Smith, aynı yılın Eylül ayında 25 köleyi “kargoya verirken” yakalandı.

Henry “Box” Brown’ın yayımladığı kitaptan sayfalar

Kölelik Karşıtı Hareket, Henry’nin öyküsünün paylaşılıp paylaşılmaması konusunda ikilemde kaldı. Frederick Douglas, Henry’nin öyküsü kamuoyuna açıklanırsa diğer kölelerin de aynı yönteme başvurabileceği ve başlarının derde gireceğini düşünüyordu. Diğerleri ise, Henry’nin öyküsünün, Kölelik Karşıtı Hareket’e toplum nezdinde ivme kazandırabileceği görüşündeydi.

Ancak özgürlük sarhoşluğundaki

Henry, kendisine yeni bir yaşam kurmak istiyordu ve bunun için de “başarı öyküsünü” kullanmaktan geri durmayacaktı. 1849 Mayıs’ında İngiltere Kölelik Karşıtları Derneği’nin Boston’daki toplantısından

başladı ve kölelikten nasıl kurtulduğunu se-yircilere bir performans sergileyerek sundu.

Yaşamının anlatıldığı ve Charles Stearns tarafından yazılan “Narrative of the Life of Henry Box Brown” isimli kitabı da, aynı yılın Eylül ayında yine Boston’da yayımlandı. Yardımcı oyuncularından yararlanan Henry, kölelikten kaçış yolculuğunu bir

fırsata dönüştürdü ve pek çok yerde gösteriler yaptı. Afro-Amerikan kölelerin ve kölelik karşıtı hareketin sembollerinden birisi haline gelen Henry “Box” Brown, köleliğin kaldırılmasından sonra da performanslarına bir “sihirbaz” olarak devam etti. Ancak en iyi numarasını, çok önceden yapmış ve kutandan kendi özgürlüğünü çıkarmıştı...•

sabriyeasir@butundunya.com.tr

Kaynakça:

- . Freedom Marker: Courage and Creativity by Dr. Bryan Walls (pbs.org)
- . Library of Virginia (Virginia Kütüphanesi resmi sayfası)
- . Documenting the American South

Farklı olma hakkımızı yitirdiğimizde, özgür olma imtiyazımızı kaybederiz.

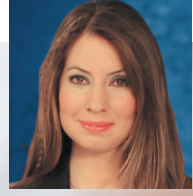
Charles Evans Hughes

Açılmamış kanatların büyüklüğü bilinmez.

Andre Gide

Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

“Sır” Biberiye mi?

İtalya’daki bir balıkçı köyü sakinlerinin uzun ve sağlıklı yaşamasının nedenini araştıran La

Sapienza Üniversitesi, bu sırrın biberiye olabileceğini düşünüyor. Acciaroli köyü ve yakınlarında 100 yaşın üzerinde 300’den fazla kişi yaşıyor. Araştırmalarda, birçoğu sigara içmesine ve kilolu olmasına rağmen bu kişilerin sağlıklı olduğu; kalp hastalıkları ve Alzheimer riskinin de ortalamanın altında kaldığı

tespit edildi. Köy halkı, Akdeniz diyetiyle besleniyor ve bol miktarda biberiye tüketiyor.

2 İlkokulda Ebeveynlik Dersleri

Güney Kore, çocuk istismarını önlemek amacıyla yaşam boyu ebeveynlik dersleri vermeyi planlıyor. Bebek bekleyen çiftlere eğitim vermekle kalınmayacak; herkese okul yaşından itibaren anne-baba olmak için gereken beceriler öğretilecek. Güney Kore Sağlık Bakanlığı,

çocuk istismarlarının yüzde 86'sının evde gerçekleştiğini, bu vakaların yüzde 83'ünde ebeveynlerin sorumlu olduklarını ortaya çıkarmıştı. Seul'deki bir mahkeme derslerin zorunlu olacağını açıkladı.

3 18 Saniyede Satılan 100 Otomobil

Çin'de İtalyan lüks otomobil üreticisi Maserati'nin internetteki bir sanal mağazada satışa çıkardığı 100 adet Levante marka SUV araç, 18 saniye içinde tükendi. Fiyatı 72,000 ABD dolarından başlayan Levante, Çin'de Temmuz'da piyasaya sunulacak. 700 milyon internet kullanıcısıyla dünyanın en büyük e-ticaret pazarı olan Çin, aynı zamanda dünyanın en büyük otomotiv pazarı durumunda.

4 The Independent Sanal Gazete Oldu

İngiltere'nin önde gelen gazetelerinden The Independent, yayınlarına yalnızca internet sitesi üzerinden devam edecek. Son başyazıda "internet medyasına bu cesur geçişi tarih yargılayacak ve dünya genelindeki diğer gazeteler de bu

örneği izleyecek" dendi. Yazıda "İngiltere nüfusu 63,75 milyon oldu. İngiltere'de Facebook kullanıcıların sayısı 12,4 milyona çıkarken, ulusal gazetelerinin toplam baskı sayısı 15 milyondan 8,5 milyona düştü" ifadesi yer aldı.

5 Yeni Zelanda Bayrağı Değişmiyor

Yeni Zelanda'da yapılan referandumda halk, ülkenin bayrağının değiştirilmemesine karar verdi. İngiltere'nin eski sömürgelerinden olan Yeni Zelanda'nın mevcut bayrağının sol üst köşesinde İngiliz monarşisinin sembolü bulunuyor. Ülkede birçok kişi sömürge dönemini yansıttığı gerekçesi ile bayrağın değiştirilmesini istemişti. Referanduma sunulan alternatif bayrakta, Yeni Zelanda'nın sembolü olan gümüş eğreltiotu yer alıyordu.

6 Japonlar da Telefon Dolandırıcılığı Mağduru

Japonya'da polis, yaşlıları dolandıranları engelleyemeyince, sokaklarda devriye gezen polis araçlarından hoparlörlerle uyarı yapmaya başladı. Tokyo'nun güneyindeki sahil beldesi Oiso'da bu telefon dolandırıcılığına kananların sayısının rekor düzeye ulaştığı, insanların ömür boyu biriktirdikleri paranın tamamını dolandırıcılara kaptırdığı öğrenildi. Yetkililer, televizyonda ve gazetelerde yapılan kampanyaların da etkisi olmayınca bu çareyi bulduklarını açıkladı.

7 Evsiz Adama Ödül

ABD'de cezaevinden kaçan iki mahkûmun yakalanmasına yardım eden San Francisco'lu evsiz Matthew Hay-Chapman 100 bin dolar ödül kazandı. Chapman, haberlerde fotoğraflarını gördüğü kaçak mahkûmların çalıntı bir kamyonet sürdüklerini fark etti ve polisi aradı. Toplam ödül 150 bin dolar tutarındaydı. Ödülün en büyük kısmı Chapman'a verilirken, geri kalanı, mahkûmların yakalandığı süpermarketin çalışanları ile çalıntı kamyonetin sahibi arasında paylaştırıldı.

8 Obezlerin Nüfusu Artıyor

Imperial College Londra Üniversitesi, dünyada obez olarak sınıflandırılan yetişkinlerin sayısının zayıf insanlardan daha fazla olduğunu açıkladı.

Araştırmaya göre dünya çapında obezite erkeklerde üç kat, kadınlarda ise iki kattan fazla arttı. Araştırmada, 1975'ten bugüne 186 ülkeden 20 milyon yetişkin insanın vücut kütle indeksleri karşılaştırıldı. Elde edilen bulgulara göre obez insan

sayısı 1975 yılında 105 milyondtu. 2014 yılında sayı 641 milyona çıktı.

9 Ayır Babadan İkiizler

Vietnam'da dünyaya gelen çift yumurta ikizlerinin nadir rastlanan bir durum sonucu farklı babalara sahip olduğu ortaya çıktı. Aile, bebeklerin farklı görünümünden şüphelenip DNA testi talep etmişti. Tıbbi adı heteropaternal süperfekondasyon olan bu olaya çok ender rastlanıyor. Kadının rahmindeki yumurtaların kısa bir zaman zarfında iki farklı erkeğin spermile döllenmesi sonucu, doğan ikizlerin babaları farklı olabiliyor.

10 Japon Uydusu Kayboldu

Japonya, yaklaşık 250 milyon dolara mâl olan uydusuyla olan iletişimin kesildiğini ve uydunun nerede olduğunu bilinmediğini açıkladı. Hitomi (Göz bebeği) adlı uydunun görevi uzaydaki kara delikleri ve nötron yıldızlarının yaydığı enerji dalgalarını incelemektir. Japon Uzay Araştırmaları Ajansı (Jaxa), uyduya tam olarak ne olduğunu bilemediklerini, hala Hitomi'yle irtibatı sağlamaya çalıştıklarını belirtti.

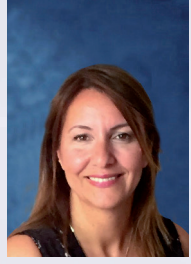
11 Naylon Poşet Kirliliği

Naylon poşetler, denizleri ve doğayı kirletiyor. Naylon poşetle mücadele bu yüzden birçok ülkenin çevre gündeminde. Almanya'da ve İngiltere'de ücrete tabi olduğu için tüketicilerin çoğu alışverişe giderken yanına bez poşetleri veya alışveriş çantalarını almayı tercih ediyor. İtalya'da ve Fransa'da yasaklanmıştı. Çin'de 2008 yılından beri ücretli. Poşet ücreti Norveç'te caydırıcı olmadı. Naylon poşet, ABD'de tüketimin adeta ayrılmaz bir parçası. Hindistan'da ise naylon poşet kullanımı çok yaygın.

sezinsansungunay@butundunya.com.tr

Anne Babalarla Başbaşa
Melek Şirin Tolga

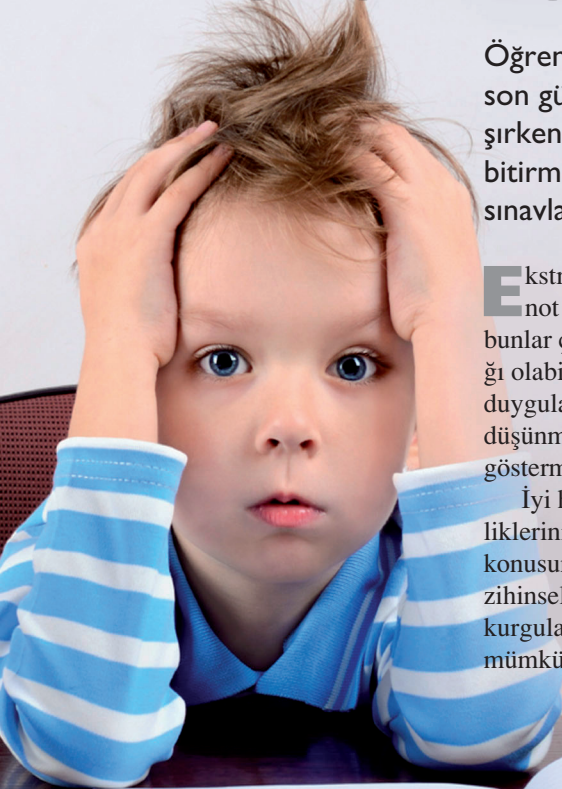
Çocuklar ve Sınav Stresi

Gerginliği
Yok Edecek
3 Zihin
Kurgulama
Becerisi

Öğrenciler okulun son günlerine yaklaşırken zihinleri final sınavları, bitirme sınavları TEOG, LGS, LYS sınavlarıyla meşguldür.

Ekstra çalışma saatleri, daha iyi bir not ya da derece alma endişesi, bütün bunlar çocuklar için fazladan stres kaynağı olabilir. Maalesef kaygı ve korku gibi duygular çocukların net ve açık bir şekilde düşüncelerini ve sınavda iyi performans göstermelerini olumsuz yönde etkiler.

İyi haber şu ki; çocuklarınıza gerginliklerini nasıl yatıştıracaklarını öğrenme konusunda yardımcı olabilirsiniz. Bu, zihinsel olarak onları hazırlayacak 3 zihin kurgulama becerisini öğrenmeleriyle mümkün olur:

Zihnini Kurgula

Onlara sınavla ilgili zihnini olumlu olarak kurgulamasını öğretin. Çocuklar genellikle sınava girerken kafaları karışık olur.

- “Umarım kalmam”
- “Ya haksızlığa uğrarsam.”
- “Sorular zorsa...”

Bu tür düşünceler, sınavda iyi bir not yaratmaya yardımcı olmaz. Tam tersi, çocukların açık ve net bir biçimde düşüncelerini engelleyen ve öğrendikleri şeyleri hatırlamalarını zorlaştıran korku ve kaygı yaratır.

Unutmayın, düşüncelerimiz inançlarımızı yaratır ve inançlarımız da sonuçları. Eğer çocuğunuzun sınavda iyi performans gösteremeyeceğine dair olumsuz inançları varsa, sonuç büyük ihtimalle sınavda düşük bir performans olacaktır.

Çocuğunuza önündeki sınavla ilgili ne hissettiğini sorarak onun bu konudaki inançlarını açığa çıkart-

**Düşüncelerimiz
inançlarımızı
yaratır ve
inançlarımız da
sonuçları.**

masına yardımcı olabilirsiniz. Eğer korku ya da kaygısını ifade ederse, sınava destekleyici düşüncelerle girmenin önemi hakkında konuşun. Sınavda iyi yapacağına dair kendi kendiyi olumlu konuşma yaratması için birlikte çalışın ve sınavı kolaylıkla ve güvenle tamamladığını zihninde canlandırmasını sağlayın. Güçlendirici bazı düşünceler:

- Yeterince çalıştım, yaparım.
- Çoklu seçmeli sınavlarda çok iyiyim.
- Her şeyi biliyorum, kolay olacak.

Hazırlığını iyi yap

İyi hazırlanmanın kendine güvenini yerine getireceğine inanası konusunda ona yardımcı olun. Eğer çocuğunuz sınavla ilgili gerginse, öğretmeninden o dersle ilgili evde çözebileceği ekstra sorular isteyin. Çalışmak için internette de pek çok malzeme bulabilirsiniz.

Çocuğunuzun sınıfına ve konuya göre internette bir tarama yapın (Örneğin. 5. Sınıf, matematik, ke-sirler, soru gibi anahtar kelimelerle araştırma yapabilirsiniz.)

Çocuğunuza okul dışındaki zamanlarda konuları tekrar etmesi için fırsatlar yaratın. Çalışırken zamanlamaya dikkat etmesi ve sınavdaymış gibi zaman tutmasını öğretleyin.

3- Zihnini Sakinleştir

Çocuğunuza zihnini nasıl sakinleştireceğini öğretin.

Başarısızlıkla ilgili düşünceler çocuğunuzun zihnine yayılmaya başladığında, kaygı ve korku hissedersiniz. Bu duygular, sınav sırasında beynin aktif olan tarafını değiştirir. Çocuklar korku ve kaygı içinde iken, “korku beyni” “savaş ya da kaç” komutlarıyla kontrolü ele geçirir, bu da sınav sırasında çok önemli olan yüksek seviye düşünme becerilerini kontrol eden “düşünen beyin”i kapatır.

Bu nedenle, çocuklarınızın sınav girenken gerginliği yatıştırmak yoluyla beyinlerini nasıl oyunun içinde tutacaklarını öğrenmeleri çok önemlidir. En etkili sakinleşme tekniği diyaframdan (karından) nefes alıp vermektir, çünkü bu kalp atışının yavaşlamasına ve sakinleşmeye yardım eder. Bu tekniği çocuğunuza göstermeniz sadece birkaç dakikanızı alır.

Önce karnını bir balon gibi şişirmesini söyleyin.

Nefes aldığı anda ona şimdi “karın balonu”nu patlattığını hayal

etmesini söyleyin. Dörde kadar sayarken burnundan yavaş ve derin bir nefes almasını sağlayın. Bir-iki-üç-dört ... Böylece karnı dışarı doğru genişleyecektir. Yani “karın balon”u şişecektir. Nefesini 3 saniye boyunca tutmasını sonra sekize kadar sayarak yavaşça ağzından nefesi verip “karın balon”unu boşaltmasını sağlayın.

Nefes almak / Tutmak / Nefes vermek, bu şekilde ilk döngü tamamlanmış olur. Sonra aynı döngüyü tekrarlamalarını sağlayın. Genellikle sadece üçüncü ya da dördüncü döngüden sonra beden sakinleşmeye başlar. Bu gerginleştikleri herhangi bir zamanda kullanabilecekleri harika bir tekniktir.

Son olarak, çocuklar durumlara nasıl karşılık vereceklerini anlamak için genellikle bize bakarlar. Eğer siz sınavlarla ilgili gerginseniz, onlar da gergin olacaktır. Onlarla daima yapabileceklerinin en iyisini yapmalarının önemi hakkında konuşun. Çocuğunuza, ona ve en iyisini yapabilme yeteneğine inandığınızı söyleyin. Bunu bilmek kendilerine olan inançlarını da güçlendirecektir.

Bütün çocuklarımıza sınavlarda başarılar diliyoruz!•

meleksirintolga@butundunya.com.tr

Gezdikçe Gördükçe
İzlen Şen Toker

İtalya'nın Maggiore Gölü
kıyısındaki sevimli kasaba:

Cannobio

Güneşi gördüğüme en çok mutlu olduğum anlardan biri karanlık, kasvetli bir günde hiç durmayacakmışçasına yağan yağmur sonrasıdır. Yeri göğü karartan bulutlar arasında küçük bir aralık bulup ışıklarını bize ulaştıran güneş, yaprak ve çiçeklerdeki su tanelerini belirginleştirir; bazen de beraberinde gökkuşağını getirir.

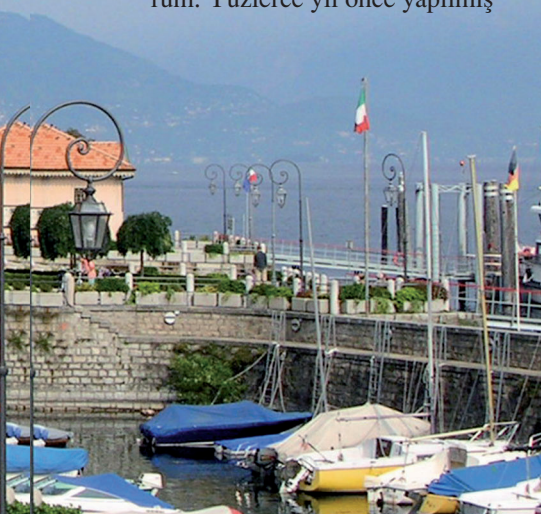
İtalya'nın Maggiore Gölü kıyısındaki Stresa'dan bindiğim gezi teknesi de böyle yağmurlu bir günde Cannobio kasabasına yanaşmaya başladığında, güneş kısa bir süre için de olsa bulutların arasından kendini gösterdi. O zaman Cannobio'yu göl kıyısındaki bir gökkuşağına benzettim. Kıyı boyunca birbirine bitişik olarak dizilmiş farklı renklerdeki evlerden oluşan, görenleri mutlu eden bir gökkuşağı...

Yemyeşil ormanlarla kaplı dağların eteğinde, Maggiore Gölü'nün İsviçre sınırı yakınındaki Cannobio'nun iskelesinde bu düşüncelerle tekneden indiğimde kendimi Piazza Vittorio Emanuele III meydanında buluyorum. Önemli bir buluşma ve etkinlik yeri olan meydandan göl kıyısındaki yürüyüş yolunun güney ucuna doğru yürüyorum. Yüzü göle dönük, balkonlu, revaklı, ön cepheleri çiçekler ve resimlerle süslü, farklı pastel renklerdeki binaların, eski balıkçı evlerinin önünden geçiyorum. Yüzlerce yıl önce yapılmış

ve güzel bir şekilde restore edilmiş tarihi yapılar, restoran ve kafelerin olduğu bu yol, Maggiore gölündeki en güzel gezinti alanlarından biri.

Meydanın biraz ilerisinde, içerisinde yelkenliler, sürat tekneleri ve sandalların olduğu küçük bir liman var. Limandaki taşların arasından papatya ve lavantalar çıkmış. Yolun sonundaki villaya kadar yürüyüp meydana geri dönüyorum. Biraz ileride göl kıyısındaki Santuario della Pieta Kilisesi, 1522 yılında gerçekleştirildiğine inanılan bir mucizenin anısına inşa edilmiş. Dini bir tablonun canlanarak kanamaya başladığının söylendiği bu mucizeyi anmak için her yıl 7 Ocak tarihinde düzenlenen Lumeri festivalinde kasabanın tarihi bölümündeki göl

Pieta Kilisesine getiriliyor; restoranlar bu geceye özgü çorba, fasulye ve luganighe sosisinden oluşan geleneksel bir akşam yemeği mönüsü sunuyor.

Kıyıda doğru kıvrılan yoldan kasabanın tarihi bölümündeki ana caddesi Via Giovanola'ya çıkıyorum. Yolun köşesindeki Palazzo Pironi binası kama şeklindeki sıradışı görünümüyle bir gemi burnunu andırıyor. Arkeolojik kalıntılar ve eski mezarların, bölgenin çok eski çağlardan beri önemli bir stratejik ve ticari merkez olduğunu gösterdiği Cannobio,

kıyısı ile liman ve açıktaki tüm tekneler yalnızca sokaklara, pencelelere ve teknelere konulan mum ve fenerlerle aydınlatılıyor; San Vittore kilisesindeki kutsal emanetler dini bir tören alayı ile Santuario della

binaları ve tarihi merkezdeki taş döşeli dar sokaklarıyla ortaçağın izlerini taşıyor. Bu cadde üzerindeki 1291 yılında yapılmış olan “Parasi” de denilen Palazzo della Ragione binası yanındaki saat kulesiyle

dikkat çekiyor. Alt katında Turizm Danışma Ofisi'nin olduğu yapının diğer katlarında da sergi, konferans ve etkinlik salonlarından oluşan bir kültür merkezi yer alıyor. Caddenin üzerindeki ve ara sokaklardaki dükkanlar, evler ve evlerin ardındaki bahçeler, alışveriş yapan ve birbirleriyle sohbet eden insanların sesleriyle canlanıyor.

Kasabanın önemli kiliselerinden biri olan San Vittore Kilisesi'nin yanından göle bakan evlerin arkasındaki dar sokağa çıkıyorum. Yüksek binaların arasında sıkışmış bu dar sokaklar, burada yaşayan halkı göl tarafından gelecek düşman saldırılarına karşı korumak için tasarlanmış. Koridoru andıran sokakta biraz yürüdükten sonra kıyıya inen merdivenli bir sokaktan iskelenin olduğu meydana iniyorum. Bu kez göl kıyısındaki yürüyüş yolunun kuzey ucuna doğru yürüyorum. Bu bölümde de bazı evlerin altında dükkan ve kafeler var.

Genç bir hanımın işlettiği kafeye oturuyorum, oğlu da ona yardım ediyor. Girişteki özel yerinden buraya ait olduğu belli olan küçük, beyaz bir köpek yavrusu yerinden kalkıp her yeni geleni inceledikten sonra yeniden yerine yerleşiyor. Yürüyüş yolunun bittiği yerde de bir liman ve gölün en ünlü plajlarından Lido adlı kumsal yer alıyor. Temizliği ve tesisleriyle Avrupa Birliği Mavi Bayrağı'na sahip olan plajda sıklıkla rüzgar olduğu için yüzme

Cannobio, binaları ve tarihi merkezdeki taş döşeli dar sokaklarıyla ortaçağın izlerini taşıyor.

ve güneşlenmeye ek olarak rüzgar sörfü,

uçurtma sörfü ve yelken sporları da yapılıyor. Dönüş saatim yaklaştığı için kumsaldan iskeleyle dönmek zorunda kalıyorum.

İnsanlar iskele ile liman arasındaki göle bakan geniş merdivenlerde oturmuş; dondurma ya da pizza yiyor, kitap okuyor, fotoğraf çekiyor, kıyıya yanaşan tekneleri, buharlı gemileri, yelkenlileri ve sörf yapanları izliyorlar. Ben de bindiğim tekneden, giderek küçülen Cannobio'ya bakarken yeterli zama-

nım olmadığı için yapamadıklarımı düşünüyör ve bir daha gelirsem unutmayayım diye not alıyorum:

Torrente Cannobino nehrinin yanından yürüyerek 17 km. boyunca akan nehrin şekil verdiği kayaları ve şelaleleri görmek, Orrido di S. Anna'daki kiliseye gidip tarihi köprüden 25 metre aşağıdaki nehre bakmak, St. Charles vadisindeki

Forte Carlina su kaynağında mide-barsak rahatsızlıklarına iyi geldiğine inanılan suyun tadına bakmak, Val Grande Ulusal Parkı'nın parçası olan Cannobina vadisi ve etrafındaki dağlarda yürümek, bisiklete binmek, taş evlerden oluşan Ortaçağ köyü Carmine Superior gibi dağ köylerini gezmek... •

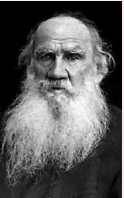
izlensen@butundunya.com.tr

İLGİNÇ ANEKDOTLAR

■ Büyük Umudlar'ın yazarı Charles Dickens dünyanın belki de en tuhaf uyku alışkanlığına sahipti. Yatarken yüzü mutlaka kuzey kutbuna bakacak şekilde uzanırdı. Bu tercihini açıklarken 'yerküre elektrik akımları, pozitif ve negatif elektrik' gibi şeyler söylemişti. En fazla vakit geçirdiği yer de kimsesizler morguydu.

■ Balzac öldüğünde 51 yaşındaydı ama arkasında onlarca ölümsüz eser bırakmıştı. Günde yaklaşık 50 fincan kahve içtiği söylenen Balzac, kahve yapacak birisi olmadığında kahve çekirdeklerini çiğnerdi.

■ Tolstoy'un 13 çocuğu vardı. 48 yıllık evliliğinin ardından karısına "Benim yaşındaki insanların sıkça yaptıkları bir şeyi yapıyorum. Son günlerimi tek başıma ve sükûnet içinde geçirebilmek için dünyadan vazgeçiyorum," yazan bir not bırakarak evini terk ettiğinde 82 yaşındaydı. Birkaç gün sonra bir tren istasyonunda donarak öldü.

Antalya'da Derin Sessizlik

Yazan: NEVİN DEDEOĞLU

Ülkemizin en gözde turizm merkezlerinden biri olan Antalya'da sanki zaman durdu. İlkbaharın tüm canlılığı ile geldiği bugünlerde doğanın binbir rengine boyanan kent, derin sessizliğe büründü.

Geçtiğimiz yıllarda cıvıl cıvıl, Rus ve Avrupalı turistlerle dopdolu olan kent merkezi bomboş. Yok denecek kadar az sayıda olan turistlerin büyük bir bölümü de İranlılardan oluşuyor. Bu durum sadece turizm sektörünü değil, tüm ekonomik ve sosyal yaşamı da olumsuz etkiliyor. Başlıca gelir kaynağı turizm olan Antalya'da,-

bu olumsuz koşullardan etkilenen sektör sayısının 54 olduğunu belirtiyor uzmanlar. Talep azaldıkça birçok yan sektörler de iş yapamaz hale geliyor. Bir ironi gibi düşünssek de sokaktaki dilencilerin bile “hel-

lo”, “money” diye para istediği bir sosyal ortam sözkonusu.

Geçen yılın bu dönemine göre yaşanan turist kaybı, çeşitli istatistik verilerle açıklanıyor.

3 aylık kriz faturası rakamlara yansıyor.

Yılın 3 aylık döneminde Antalya'ya gelen yabancı turist sayısı yüzde 23 gerileyerek, 512 bin kişiden 394 bin kişiye düştü.

Turizmdeki
olumsuz
koşullar
bu yıl
plajlara da
yansıyor

Bunlar resmi rakamlar. Asıl olan kent yaşamına yansımaları. Basında çıkan birçok haberden bazıları:

“ABD uyardı”, “Rusları beklerken Almanları kaybettik.”, “Falezler dümdüz edildi, plaj betonla kaplandı”, “Antalya devi iflas etti”.

Sadece güvenlik ve terör nedeniyle kaybetmiyoruz turistlerimizi. Kentin tarihi ve doğal dokusunu da kaybediyoruz. Artık Antalya eskisi gibi portakal çiçeği kokmuyor baharda. Çünkü hepsi yok edildi. Antalya'nın simgesi Kaleiçi eğlence merkezlerine teslim edildi, özgün dokusu kaybolup gitti. Tarih, kültür, doğa ve turizm kenti

Antalya, herşeye rağmen yüzlerce beş yıldızlı oteli ve turizm çeşitliliği ile yine de turistini bekliyor.

“EXPO 2016” TURİZMDE BİR UMUT OLABİLECEK Mİ?...

Antalya Aksu'da 1121 dekarlık alanda gerçekleşecek ve 6 ay açık kalacak olan EXPO 2016 Antalya'nın teması “Çiçek ve Çocuk.” Sloganı ise “Geleceği Yeşertmek”

Açılış tarihi 23 Nisan 2016 olan EXPO 2016 Antalya, onlarca ülke bahçesinin ve ülkelerin kültürel aktivitelerine ve çocukların atölye çalışmalarına da ev sahipliği yapacak. Planlanan projeler arasında tarihi Hadrian Kulesi'ni sembolize eden

EXPO Kulesi, Tarım ve Biyoçeşitlilik Müzesi, Amfi Tiyatro, Çocuk Adası, Kongre Merkezi, EXPO Gölü, Ormanı, Tepesi gibi alanlar bulunuyor. Dünyanın, uluslararası etkinliklerinden biri olan Expo, en son İtalya'da düzenlenmiş ve 117 ülke katılmış. Antalya Expo'ya katılacak ülke sayısı ise 50-60 civarında. Henüz tam olarak sayı belirtilmiyor. Antalya'ya ve turizme katkısı ise zaman gösterecek. •

Antalya Expo'ya katılacak ülke sayısı 50-60 civarında

Yaşamdan Kesitler
Sema Erdoğan

Türkiye'nin İlk ve Tek Kadın Karides Yetiştiricisi **Asuman Beksarı**

J. Keth Moorhead
"Hiç kimse başarı merdivenlerini elleri cebinde tırmanmamıştır." sözünü

Asuman Beksarı için mi söylemiş acaba diye düşünürsünüz onu tanımış olsanız. Genç, azimli ve başarmaya odaklı bir kadın. O, Türkiye'nin ilk ve tek "kadın karides yetiştiricisi".

Asuman Beksar
her koşulda çalışabiliyor.

1996 yılında Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'ne başladığı yıl evlenir. Mezun olduktan sonra yüksek lisansa başlar. Karides yetiştiriciliğini aklına koymuştur bir kez.

"Fakülteyi deniz kirliliği üzerine inceleme yapmak için tercih etmiştim ama baktım ki yetiştiricilik saha işi. Aktif, yerinde duramayan bir kişiliğim var. Elim kolum hep hareket etmeli, bedenim ayakta olmalı... İşte yetiştiricilik burada devreye giriyor. Karidesler için havuza girmek, kepçelerle çıkarmak, ayırmak benim için o kadar zevkli ki... Allah herkese benim gibi sevdiği işi yapma şansı versin."

Yüksek lisansını karides yetiştiriciliği üzerine tamamladıktan sonra AR-GE çalışmalarına başlar. Teknokent'te bir şirket kurar.

"Ne babadan ne kocadan zengin bir insanım, ne de onlardan para kabul edip iş kuracak bir yapıya sahibim."

Bir şirketin kurulması kolay değildir ve temel mas-

rafları vardır. Bu noktada "Melek Yatırımcı"lar bulur.

"Sermayeye ihtiyacımız vardı. Beş "Melek Yatırımcı" buldum. Her birinden 1000-1500 ya da 2000 TL aldım. Bu yatırımcılar beni tanıyan ve güvenen insanlardı elbette."

Şirketi kurar ama karides yetiştiriciliğinde çok önemli bir ismi ikna etmek için 8 ay uğraşır.

"Alanında çok iyi bir hocayı Prof. Dr. Metin Kumlu'yu ikna etmek çok zor oldu ama sunduğum hazırladığım proje ile ikna ettim ve birlikte çalışmaya başladık."

En temel giderleri melek yatırımcılardan sağlar ama AR-GE çalışmaları için Kosgeb ve Kalkınma Ajansı gibi desteklerin peşine düşer.

"Bu aşama o kadar zor ki. En az 7-8 kez aynı uğraşı veriyorsunuz."

Ama yılmadım hiçbir zaman; ve 8 yıl sonra bugün çok güzel bir noktaya geldik.”

İçinde 500-600 anaç karides stoğu, yaklaşık bin 500 kerevit ve 150 bin yavru bulunan bir kuluçkahanede üretim yapıyor.

“Yaklaşık 2,5 yıldır üretim yapıyoruz. Türkiye’de bu alanda Prof. Dr. Metin Kumlu hocamız, ben ve 3 öğrencimiz var. Toplam 5 kişiyiz. İlk ve tek kadın da benim.”

Türkiye’de henüz sofralık karides yetiştiriciliği yapılmıyor. İşte Asuman Beksarı’nın hedefi bunu yaygınlaştırmak, hatta ihraç etmek.

Biz teknik açıdan önyak olacağız ve yatırımcının önünü açacağız. Karidesin su ürünleri sektörüne kazandırılması şart.

“Biz teknik açıdan önyak olacağız ve yatırımcının önünü açacağız. Karidesin su ürünleri sektörüne kazandırılması şart.”

Erkek egemen bir işle bir kadın olarak uğraşmanın sıkıntıları yok değil.

“Bir kadının sadece bir mühendis olarak misyonu yok. Ben

Yeni tesislerin kurulması heyecan verici

mühendisim ama aynı zamanda bir eşim, annemim, annemin evladım... Sabahın 6’ında 7’inde işe geliyorum, gece 23.00’e kadar çalışıyorum. Ama aralarda çocuğumu okuldan alıp eve bırakıyorum. Yemeğimi yapıyorum, annem rahatsız ise doktora götürüyorum, temizlik yapıyorum, kişisel ihtiyaçlar var... İşte kadın hiç durmuyor: Erkek mühendis sadece eve gidiyor. Ben bir koltukta kaç karpuz taşıyorum. 24 saat yetmiyor bana.”

O işini aşkla yaptığı için hiç yorulmuyor ama onun bu temposu başkalarını yorabiliyor.

“Bir butik aç, güzellik merkezi aç ya da spor salonu. Ya da doktoranı tamamlayıp güzel maaşlı masa başı bir iş yap diyorlar bana. Ama ya insanın ruhu buna müsaade etmiyorsa! Ben ne kadar maaş alırsam alayım eğer masa başında otursam, mutlu olamam ve bu yaşamımı çok etkiler: Ruhum mücadeleyi seviyor. Benim biraz asi, zoru aşır başarmayı seven, başardıkça güçlenen ve böyle mutlu olan bir yapım var. Diyorum ki herkes mutlu olduğu gibi yaşasın. Ben layık olduğum gibi yaşadığımı düşünüyorum.”

Tesisler büyümeye devam ediyor

Çıktığı bu yolda kimse yollarına gül dökmedi ama o gül bahçelerinin içinden dikenlere takıla takıla kanayarak geçti ve bugünlere geldi.

“Karides üretim aşamasına gelene kadar, yani 2.5 yıl önceye kadar benim çok güzel çok rahat bir hayatım vardı. Bir spor arabam vardı. Ama karideslere aklımı takmıştım bir kere. Miktarı ne olursa olsun para, bu üretim başarısının verdiği hazzı veremez bana. Bazen diyorlar ki ‘hayatı kaçıırıyorsun’. Hayır tam aksine ben hayatı dolu dolu yaşıyorum. Çünkü sabahtan akşama kadar çalışıyor, üretiyorsunuz ve bir canlılığın büyüdüğünü görüyorsunuz.

Benim için üzülenlere ben üzülüyorum aslında. Benim gibi bir mutluluğu yaşamaktan yoksunlar çünkü...”

AR-GE çalışmaları sekiz yılın sonunda meyve verecek duruma geldi. Artık somut veriler var, deneyimler var.

“Metin hocam ile Yumurtalıkta bir arazi kiraladık, yatırıma başlıyoruz. Devletten proje onayımız var. Metin hocamın 25 yıllık tecrübesi, benim de 8 yıllık Ar-Ge tecrübem

var. 2001 yılından beri de bu sektörün içindeyim. Bir takım avantajları olduğu için Teknokent’te bir firma açtık. Hep Ar-Ge projelerinden devam ettik, sadece KOSGEB’den bir ticari proje geçirdik. Projemiz çok düzenli gitti ve çok düzenli ödemeler aldık. Kosgeb bizim projemizin KDV hariç yüzde 75’ni destekledi. Geri kalan yüzde 25’ni tamamıyla kendi öz sermayemizden kullandık. Şimdi ikinci Ar-Ge inovasyon projemizi hazırlıyoruz.”

Şimdi kiraladıkları arazi üzerinde hedefe adım adım ilerleme zamanı.

“Yaklaşık 10 dönüm arazi üzerinde başlayacağız ama hedefim 3 yılın sonunda 50 kadın emekçiyle 100 ton gibi karides üretimiyle yolumuza devam etmek. Sonrası çorap söküğü gibi gelecek inanıyorum.”

Bu çalışmalar ses getirmeye başladı, yatırımcılar heyecanlı.

“Günde 3-4 yatırımcı ile görüşüyorum; ‘biraz daha bekleyin az kaldı’ diyorum. Biz üretimle kazanca başlayalım ki görelim ve doğru yönlendirmeler yapalım. Şu anda 20

yatırımcı var sırada bekleyen. Riski de fazla olan bir iş. Düşünün bir saat elektriğiniz kesildi. Jeneratörünüz devreye girmezse tüm karideslerinizi kaybedersiniz. Biz 2,5 yıldır sıkıntı yaşamadık. Yatırımcının da yaşamaması için yöntemler belirliyoruz.”

Özellikle olta balıkçılığında canlı yemlik olarak çok ciddi bir talep var.

“Yasak olmasına karşın insanlar doğadan topluyorlar. Toplarken de normalde bir balığın ya da karidesin ya da diğer su canlılarının üreme alanlarını tahrip ediyorlar. Biz kontrollü koşullarda yemlik karides ürettiğimiz taktirde hem ticari olarak biz kazanacağız hem de doğayı korumuş olacağız. Bu yüzden çalışmalarımıza hızla devam ediyoruz.”

Türkiye’de sofralık karides ithalatına 3-3,5 milyon dolar gibi çok ciddi bir para ödüyoruz.

“Bu para neden yurt dışına gitsin. Biz üretebiliriz ve çok ciddi fiyatlarla ihraç edebiliriz. Yani karidesin piyasasında inanılmaz bir açıklık var. Siz isterseniz 10 bin ton üretin, Türkiye 10 bin tonu kendisi tüketebilir hem de yurtdışına çok rahatlıkla ihraç edebilir. Zaten bizim ticari olarak hedefimiz ihracat. Türkiye’nin karides ürettiğini Avrupa’ya duyurmamız lazım artık.”

“Erkeğin başarabileceği her şeyi bir kadın da yapabilir” sözünü yaşamında sık tekrarlayan bir kişilik

Asuman Beksarı.

“Erkeklerin hayatında hep bir kadın var. Annesi var, karısı var, kızı var. İnsan olarak eşitiz ama ruhsal olarak eşit değiliz çünkü bir daha ileriyiz, güçlüyüz. Sirtınızı döndüğünüzde en güçlü erkek bile dağılıbilir. O yüzden bütün kadınların hayatında ilk kişi kadındır. Kadın “dünyaya getiren” dir.

Çizmesini, tulumunu giyip havuzun içine dalıyor, yosunları

temizliyor, karidesleri eline alıyor, hatta onları öperek seviyor.

“Çoğu zaman o böceği nasıl elliyorsun diyorlar. Doktora konum toprak solucanı. Elime alıyorum solucanı ölçüyorum biçiyorum. Ben zorlukları kabulleniyorum.”

Sahada, yüzde 95 erkeklerle çalışıyor ama ücretini kendisinin belirleyeceği (hakedilen ücret) kadın istihdamı yaratmak iki temel hedefinden biri. Diğeri ise karides ihracatı ile ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamak ve ithalatı sona erdirmek. •

semaerdogan@butundunya.com.tr

Pisagor'un Adalet Kupası

Yazan: SABRİYE AŞIR

Matematik, astronomi ve müzik alanlarında önemli katkılar sağlamış ünlü Yunan Filozofu Pisagor, adına bugün “Pisagor Bardağı” ya da “Adalet Kupası” da denilen, ilginç bir kadeh tasarlamıştı.

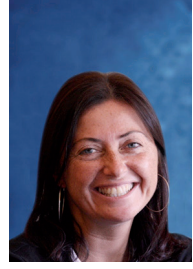
Ters çan biçimindeki bu kupanın özelliği, altında bir delik bulunmasına karşın, içine konulan sıvının kupadaki ‘sınır çizgisi’ ni geçmediği takdirde dökülmüyor; sıvı bu sınır çizgisini geçtiğindeyse, kupanın altında yer alan delikten tümüyle akıp gidiyor olmasındı.

Söylentiye göre Pisagor, bu “adalet kupası” sayesinde, öğrencilerinin hepsinin de eşit miktarda şarap içmelerini sağlıyordu. “Pisagor Bardağı”nın

anlamını yorumlayanların bazıları, ünlü filozofun bu kupayla “Aşırı hırs sahibi insanların, daha fazlasını arzularken, sahip olduklarının da elinden kayıp gidebileceği” mesajını verdiğini dile getirirken; bazıları ise kadehin “Adalet Kupası” adından hareketle, ‘adaletin tahammül sınırlarının zorlanması halinde sonuçlarının çok sert olabileceğini anlattığını’ savunuyorlar.

Açgözlü olup kadehini fazla dolduranları kendini tamamen boşaltarak cezalandıran “Adalet Kupası”na, ünlü filozofun doğduğu topraklarda, Samos (Sisam) Adası’ndaki hemen hemen tüm hediyelik eşya satıcılarında rastlanabiliyor. •

Aylin Abla'dan Öğütler
Aylin Yengin

Sarımsağın Sıradışı 14 Kullanımı Sizi Şaşırtacak!

Her ne kadar hepimiz sarımsağın sağlığımız açısından önemini biliyor olsak da, bu yazıda yaygın kullanımın dışında da pek çok işlevi olduğunu öğreneceksiniz. Aşağıda detaylandırılan 14 kullanımından en az biri mutlaka işinize yarayacaktır.

Keskin ve güçlü bir besin maddesi olan sarımsağın sağlığımıza ve gündelik hayatımıza pek çok yararı olduğu malum, bunlardan

bazılarınısa oldukça olağan dışı. Her ne kadar sarımsak, sağlığınız açısından çok önemli ve doğal bir besin maddesi olsa da (pek çoğunuz

sarımsağın bağıışıklık sisteminizi güçlendir-meye yaradığını, soğuk alınlığına iyi geldiğini ve geniş spektrumlu bir antibiyotik gibi işlev gördüğünü biliyor-sunuzdur), yararları bununla bitmiyor. Aşağıda sıralanan 14 maddelik kullanım kılavuzu sarımsağa olan sempatinizi artıracak cinsten.

1 Ayak mantarına doğal çare

Doğal ve güçlü bir mantar önleyici olarak bilinen sarımsak, tahriş olmuş ya da kaşıntıya neden olan ayak man-

tarına mutlak çaredir. Birkaç diş sarımsağı iyice ezerek, genişçe bir kaba doldurduğunuz ılık suyun içine ekleyin ve ayaklarınızı 30 dakika boyunca dinlendirin.

146

2 Gaz oluşumunu önlemeye yardımcı

İçeriğindeki yüksek miktardaki sülfür sebebiyle, bazen sarımsak tüketmek midede ağırlık ya da şişkinliğe neden olsa da, genellikle rahatlatıcı bir etkiye sahip olduğu bilinir. Diğer yandan bağırsak sağlığı için sarımsağı düzenli olarak tüketmeniz tavsiye edilmektedir. Sarımsak, zararlı bağırsak bakterilerini öldürerek, yararlı floranın artmasını sağlar ve sindirimi kolaylaştırır.

3 Saç dökülmesine paydos

Saçlarınız dökülüyorsa, size tavsiyem, daha etkili bir çareye başvurmadan önce, sarımsağa bir şans tanımanız. Saç diple-rine sarımsak yağıyla masaj yapmanın, saç dökülmesine engel olduğu ve saçların uzamasını sağladığı bilinen bir gerçektir.

4 Sivillcelere uygulayın

Her ne kadar cildinize pek hoş olmayan bir koku bulaştırırsa da, sarımsağın antibakteriyel özelliğinin sivilce ve

deri altında büyüyen akneleri iyileştirici bir özelliğe sahip olduğu bilinir. Bunun için, bir diş sarımsağı soyarak doğrudan sivilcenin üzerine uygulamanız yeterli.

5 Kilo kaybına destek

Kilo vermek konusunda yalnızca sarımsağa güvenemezsiniz de, araştırmalar sarımsağın kilo kaybına destek konusunda yararlı bir yardımcı

olduğunu ortaya koyuyor. Sarımsağın içindeki aktif maddeler beyne tokluk sinyalleri gönderdiğinden, sarımsak tükettiğinizde kendinizi daha hızlı bir şekilde tok hissedersiniz. Diğer yandan metabolizmayı hızlandırıcı bir etkisi olduğundan, daha fazla kalori yakmanızı da sağlar.

6 Doğal haşere ilacı olarak kullanın

Sarımsaktan elde edeceğiniz doğal haşere spreyi ile beyazsinekleri, fidanbitlerini ve bitkilere zarar veren her türlü böceği saksılarınızdan uzaklaştırabilirsiniz. Tek yapmanız gereken, üç diş sarımsağı ince ince kıydıktan sonra, onları 24 saat süreyle iki çorba kaşığı sızma zeytinyağında bekletmek. Ardından, içindeki sarımsakları süzün ve zeytinyağını, bir çay kaşığı sıvı sabun ve yarım litre kadar su ile birlikte bir sprey şişesine doldurup çalkalayın ve böceklerin istilasına uğramış bitkilere

doğru sıkın.

7 Sivrisinekleri kaçırın

Bundan böyle sivrisinekleri kaçırarak için toksik kimyasallar kullanmanıza gerek yok, sarımsağın bu konuda mucizeler yarattığını göreceksiniz. Sivrisinek kovucu

spreyi hazırlamak için, birkaç diş ince kıyılmış sarımsağı 24 saat süreyle 30 gram kadar zeytinyağının içinde bekletin.

Süzün ve sarımsak esanslı yağı iki bardak su ve bir çay kaşığı taze sıkılmış limon suyu ile karıştırın. Gerekirse bir kez daha süzün ve sıvıyı bir sprey şişesine boşaltın.

8 Kırık camları onarmak için doğal bir yapıştırıcı

Her ne kadar çok büyük onarımlarda işe

yaramayacak olsa da, sarımsak suyu ince çatlak ve cam kırıklarında birleştirici ve yapışkan görevi görür. Tek yapmanız gereken, bir diş sarımsağı, çatlağın arasını yapışkan sıvısıyla dolduruncaya dek güzelce cama sürmek ve fazlalıkları

bir bezin yardımıyla silmek.

9 Kulak enfeksiyonuna neden olan bakterileri öldürür

Bu bilindik koca-karı ilacı, asırlardır kullanılmaktadır. Bir diş sarımsağı iyice ez-

dikten sonra, beş dakika kadar, sıcak zeytinyağı ile dolu bir çay kaşığında bekletin. Süzün, soğuması için bekletin ve bir damlalık yardımcı ile birkaç damlasını kulak kanalının içine damlatın.

Dilerseniz bunu yapacağımıza, herhangi bir aktardan satın alacağınız sarımsak yağını da kullanabilirsiniz.

10 Harika bir öksürük şurubudur

Sarımsak boğaz iltihabını hafifletmek ve boğazınızda biriken balgamları temizlemek için bir öksürük şuru-

bu olarak da kullanılabilir. Çiğ sarımsağı ince ince kıyıp kaynar suya atın

ve beş dakika kadar sonra içindeki sarımsakları süzüp, suyunu çay niyetine için. Biraz daha lezzetli olması için, zencefil ve bal ile çeşnilendirebilirsiniz.

11 Kıymıkları çıkarmaya yardımcı olur

Kıymıkları çıkartmak zor ve sancılıdır ve kimi zaman da

derinin içine biraz fazlaca dalıp kazımanıza neden olabilir, oysa bu eski yöntem son derece işe yarar. Kıymığın olduğu yere bir parça sarımsak koyup üzerini sıkıca bağlayın. Birkaç saat bekle-dikten sonra, sarımsağın kıymığı adeta

kendi kendine çıkarttığına şahit olacaksınız.

12 Sedef rahatsızlıklarınızı gidermekte kullanın

Sarımsağın anti-inflamatuvar özellikleri, sedef hastalığının sebep olduğu cilt gerginliğini ve kaşıntıyı geçirmeye hatta önlemeye yarayabilir. Sarımsağın içindeki arakidonik asit sedef hastalığı ile bağlantılı olarak deride biriken omega yağ asidi ile etkileşime girer. Ayrıca günde bir ya da iki kez sorunlu bölgeyi sarımsak yağı ile ovalersiniz.

13 Buzlu yolları temizlemek için idealdir

Kış gelip de kar yağmaya başladığında, buz çözücü arayışına girersiniz. Kimi mahallelerde, yerlerdeki bu oluşumunu engellemek için asfaltın üzerine sarımsak döküldüğünü biliyor

muydunuz? Unutmayın, bazen yerel belediyelerin üstlendiği tuzlama işlemleri yeterli olmayabilir.

14 Bağırsak parazitlerinden kurtarır

Pek çok alternatif sağlık uzmanı bağırsak parazitlerinden kurtuluş yolu olarak çiğ sarımsağı önermektedir. Günde üç

diş tüketildiği takdirde, bu mucize sebze kötü organizmaları sindirim sisteminden kolayca atabilir.

Bu yönteme dâhil edebileceğiniz diğer besinler arasında bal, limon suyu, kabak çekirdeği, havuç ve pancar da sayılabilir. •

*aylinyengin@butun
dunya.com.tr*

Mankafa Poldi

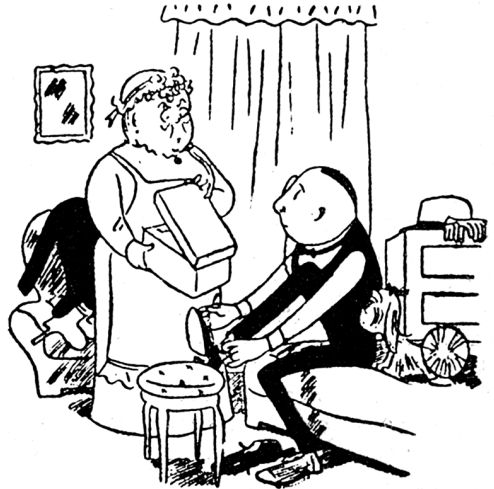
- İki erkek kardeşin de iyi mi?
- İki erkek kardeşim mi? benim bir erkek kardeşim var.
- Şakayı bırak canım, daha dün kız kardeşiniz iki erkek kardeşi olduğunu söyledi.

- Poldi, apandisit ameliyatından sonra on kilo noksan geliyorum.
- Demeyin... Kör barsağın on kilo geldiğini hiç bilmiyordum.

- Ne o dişçiden mi geliyorsun? Dişin hâlâ ağrıyor mu?
- Ağrımağa devam edip etmediğini bilmiyorum. Dişçi dişimi çekt. Diş orada kaldı.

- Niye yeni ayakkabılarını giymiyorsun Poldi?
- Ayakkabıcı bunların bir iki gün ayağımı sıkacağını söyledi de bir iki gün sonra gıyeceğim.

MAYIS AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

Satranç Çözümleri

OYUN SONU: Derya Özkan,
Keşan, 2016, Beyaz Oynar
Berabere

1.e7 Kxe5 2.Şf7 Ac8 3.e8V Ad6+
4.Şf6 Kxe8 Pat.

KURGUMAT: Elmar

Abdullayev, Azerbaycan,
1.Kf4! 1. ... hxg3 2.Axg3#, 1... h3
2.Kxh3#, 1... g4 2.Kf5#, 1... gf4
2.Axf4#

"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

- 1-(d) Taş kömürü
2-(a) Kral yolu
3-(b) Büyük Hun devleti
4-(c) Orta Çağ
5-(a) Nizamülmülk
6-(d) Kırım savaşı
7-(c) Oligarşi
8-(a) Sabiha Gökçen
9-(c) Tercüman-ı Ahval
10-(c) Halıcı Kız

- 1-(d) Kurdeşen
2-(b) Höyük
3-(c) Kolu manşetli kadın bluzu
4-(a) Uzun kıllı siğir
5-(a) Sapınc
6-(a) Kuyruklular
7-(a) Okyanus derinliği
8-(d) Kitap cildine geçirilen kapak
9-(a) Senedin devredilmesi
10-(c) Bencilik
11-(b) Tuzlanmış/ tütülenmiş domuz budu
12-(a) Lüfer yavrusu
13-(d) Küçük kasetçalar
14-(d) Yaşlı, sakallı erkek
15-(d) Dalyan kullanan balıkçı

Kare Bulmaca

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	K	U	T	L	U	Ğ	A	T	A	M	A	N		P	İ
2	E	S	A	N	S		K	A	R	A	B	İ	N	A	
3	M	A	T	B	A	A		M	İ	L	E	T		V	E
4	A	R	A		F	R	A	P	E		S	A	M	U	R
5	L	E	V	A		E	B	O	L	A		L	İ	R	A
6	E		A	N	A	S	O	N		M	A		A	Y	
7	T	M		E	S		N		F	E	Z	A		A	V
8	T	A	A	M		T	E	M	E	L		L	A		A
9	İ	M		O	R	A		İ	R		E	F	K	A	R
10	N		A	N	İ	L	İ	N		A	B	A	D	A	N
11	K	İ	L		S	İ	L	İ	S		R		A	R	A
12	A	N	O	R	A	K		K	A	K		İ	M	E	
13	M	O		E	L		S		L	O	K	M	A		E
14	U	R	A		E	B	A	B	İ	L		G	R	E	K
15		G	R	İ		A	Z		H	İ	B	E		R	O
16	H	A	Y	D	A	R		A	L						
17	A	N	A		P	U	Ş	K	İ	N					
18	N	İ		O		T	A	R		A					
19	A	K	O	V	A		K	A	O	S					
20	K		T	A	S	M	A	N	Y	A					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

YARININ BÜYÜKLERİ

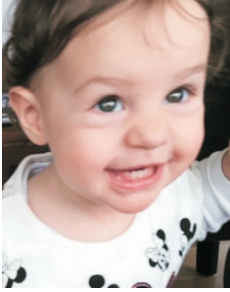
Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Ali Keleş, İstanbul

Elifnaz Ersoy, Trabzon

Emir Babacan, İstanbul

Miray Okal, İstanbul

Doruk Sarp Gül, İzmir

Özgür Güneş, İzmir

Onur Kıvrak, Zeynep Ece Gök ve Deniz Kıvrak, İstanbul

Selin Ulusoy, İzmir

Seyfettin Erdem, *Mersin*

Sila Aslantaş, *Denizli*

Zeynep Çağla Timurlenk, *İstanbul*

Pelin Özkurnaz, *İstanbul*

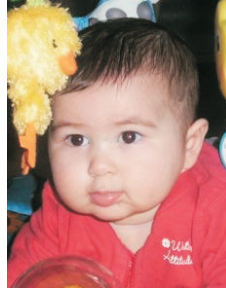
Berk Öztürk, *İstanbul*

Hicran Gülce, *Adana*

Nehir Geçgel, *İstanbul*

Umay Karamahmut, *Rize*

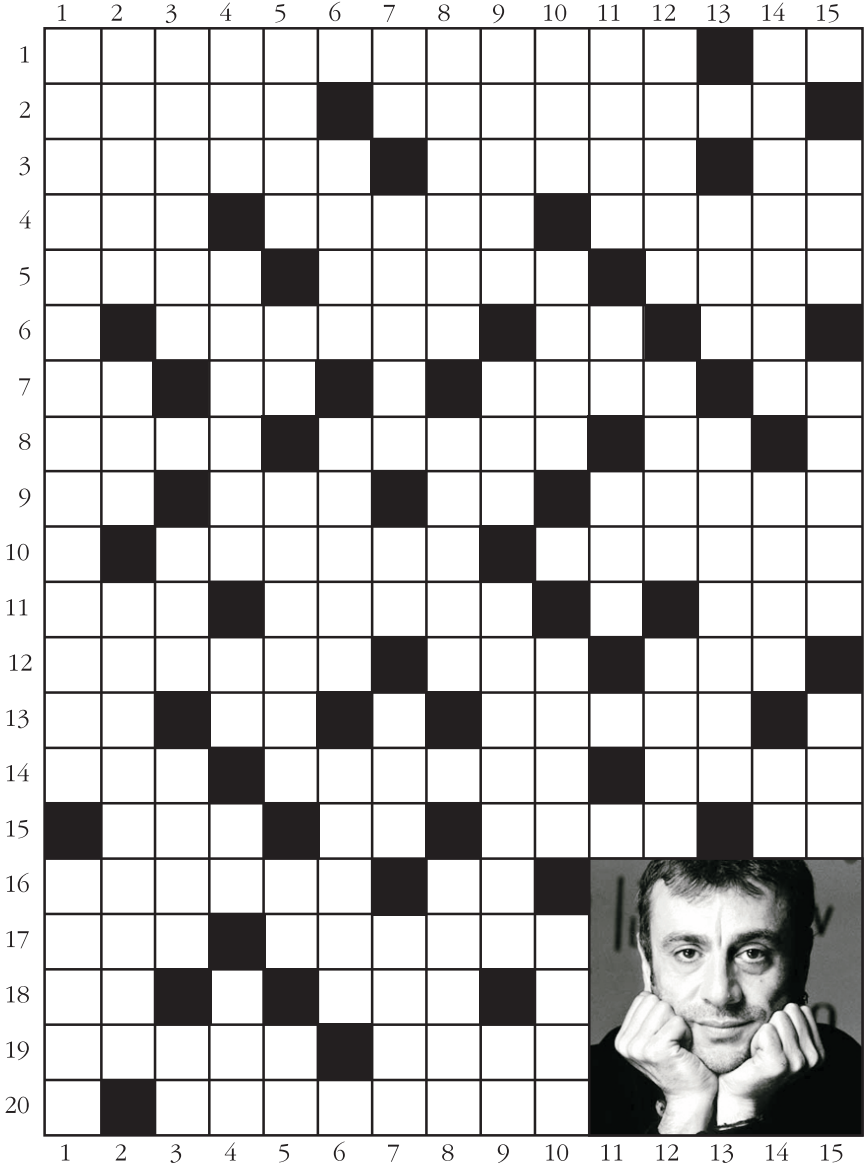
Eren Ersürmeli, *İstanbul*

Umur Ekin Akbulut, *Antalya*

Rüya Gültekin ve Zübeyde Nil Kalay, *Antalya*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1-Fotografra görülen Türk film yönetmeni ve çağdaş sanatçı.- Matematikte sabit sayı. 2-Bitkilerden türlü yollarla çıkarılan veya kimyasal yöntemlerle yapılan, kokulu ve uçucu sıvı.- Namlusu genellikle yivli, kısa ve hafif bir tüfek. 3-Basımevi.- Aydın'ın Söke ilçesi yakınlarında bulunan antik kent.- Bir bağlaç. 4-Fasıla.- Buzlu veya dondurulmuş olarak sunulan bir içki.- Kuzey Avrupa'da yaşayan, çok yumuşak ve ince tüyleri olan, postu için avlanan küçük hayvan. 5-Bulgaristan'ın para birimi.- Afrika'da ortaya çıkmış olan öldürücü bir hastalık.-Mısır'ın para birimi. 6-Rakı yapımında koku verici ve tatlandırıcı olarak kullanılan otsu bir bitki.- Olumsuzluk belirten bir ek.- Bir zaman birimi. 7-Tunus'un plaka işareti.- Notada durak işareti.- Uzay.- Şikar. 8-Eski dilde tat. Esas niteliğinde olan.-Bir nota. 9-İşaret.- 'O yer' anlamında bir sözcük.- İridyumun simgesi.- Düşünceler, fikirler. 10-Boya yapımında kullanılan kimyasal bir madde. İran'da bir kent. 11-İslandığı zaman kolayca biçimlenen yumuşak ve yağlı toprak.- Kum, çakmak taşı, kuvars vb. silisyumun oksijenli birleşimleri.- Renkli tüyleri olan bir papağan türü. 12-Hafif bir yağmurluk türü.- Elma, armut gibi meyvelerin kurutulmuşu.- Çukur ve kuytu yer. 13-Molibdenin simgesi.- Yabancı.- İzmir yöresine özgü hamurlu bir tatlı. 14-Sınır nişanı- Çobanaldatan da denilen bir kuş.- Eski Yunanla ilgili olan. 15-Bir renk.- Yetmez miktarda.- Bağış.- Yunan alfabesinde bir harf. 16-Cesur, yiğit kimse.- Hile. 17-Maksim Gorki'nin bir yapıtı.- 'Alexandr' (1799-1838 yılları arasında yaşamış olan ünlü Rus şair ve yazarı. 18-Nikelin simgesi.- Telli bir çalgı. 19-'Akgün' (şairimiz).- Karışıklık, kargaşa. 20-Avustralya'nın güneydoğusunda bulunan bir ada.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-1901-1948 yılları arasında yaşamış olup 'Gurbet Şairi' olarak anılan şair ve siyasetçimiz.- Ardahan'ın bir ilçesi. 2-Özsü.- Şan, şöhret.- Temel element olarak karbon atomu içermeyen kimyasallar. 3-Argoda gürültü, patırtı.- Telefon sözü.- Bir opera yapıtında ya da oratoryoda ezgi.-Bilgisiz kimse. 4-Uydu işaretlerini ara frekansa çeviren blok.- Manisa lalesi de denilen bir çiçek.- Bir nota.-Eski dilde bayram.- Çevresine göre alçakta bulunan düz ve geniş arazi. 5-ABD Hava Kuvvetleri'nin kısa adı.- Bir kürk hayvanı.- Küçük kitapçık.- Bir haber ajansının simgesi.- İskambilde birli. 6-Yunan mitolojisinde savaş tanrısı.- Eski dilde erteleme.- Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde. 7-Beyaz.- Parasını önceden ödeyerek süreli yayınları alıcı olma işi.-Vilayet.- Her tür müzik aracı, çalgı.- Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz. 8-Bir darbenin, çatışmanın şiddetini azaltan etken.- Küçük ve sevimli.-Yaşça eşit olan kişiler. 9-Uranüs'ün bir uydusu.- Parlaklık, aydınlık.- Manisa'nın bir ilçesi.- Rey. 10-Alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası.- Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptıkları.- Posta paketi.- ABD Uzay Araştırmaları Merkezi'nin kısa adı. 11-Yapılması akla ve gerçeğe aykırı olan.- Azerbaycan'ın plaka işareti.- Eski dilde bulut. 12-Eski dilde kova.- Yunan alfabesinde bir harf.- Zihinde tasarlanan ve gerçekleşmesi özlünen şey. 13-'.... Farrow' (ABD'li ünlü aktrist).-Van gölünde bir ada adı. 14-Bir cins iri yengeç.- İsviçre'de bir akarsu.-Asker. 15-Devir, çağ.- Bulgaristan'da bir liman kenti.- Sesin bir yere çarpıp geri dönmesi, yankılanması.

filizoskay@butundunya.com.tr

Satranç

Mustafa Yıldız

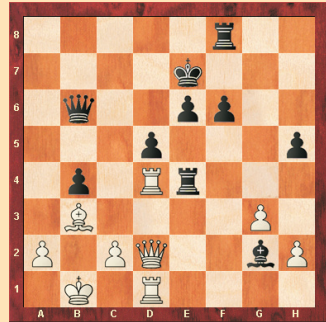

AYIN OYUNU

Sergei Karjakin – Fabiano Caruana, Dünya Şampiyonası Adaylar Turnuvası, 14. Tur, Moskova, Mart, 2016
B 67, Sicilya Savunması Richter-Rauzer Atak, Modern Devam Yolu

Mart ayında, Moskova’da Anand, Topalov, Svidler, Nakamura, Caruana, Aronian, Giri ve Karjakin arasında, her oyuncunun aynı rakiple 2 kez oynadığı döner sistemle yapılan adaylar turnuvasını, Rus GM Sergei Karjakin 8,5 puanla kazandı. Son tura değin Anand ve Caruana’nın nefeslerini ensesinde duyumsayan Karjakin, son turda İtalyan yıldızı Fabiano Caruana’nın hatasını anında değerlendirdi ve Dünya Şampiyonluğu finaline adını yazdırdı. Turnavadaki en büyük hayal kırıklığını ise hiçbir oyununu kazanamayan Eski Dünya Şampiyonu Bulgar GM Topalov yaşadı.

1.e4 c5 2.Af3 Ac6 3.d4 cxd4 4. Axd4 Af6 5.Ac3 d6 6. Fg5 Richter Rauzer atak bu hamle ile başlıyor. **6...e6 7.Vd2 a6 8.0-0 Fd7 9.f4 h6** Siyah, b5 ya da Fe7 yerine, daha keskin olan h6 oynuyor. **10.Fh4 b5 11.Fxf6 gxf6** Bu değişimin vezir kanadı zayıflığıyla bir ilintisi olabilir mi? (Eğer, 11...Vxf6? 12.e5 dxe5? Adb5 ve d7’den ölümcül tehdit.) **12.f5 Vb6 13.fxe6 fxe6** Siyah piyonlar başıboş ve şahı korumaktan uzaklaşarak tehlikeli bir biçimde ilerlemeye çalışıyor. **14.Axc6 Vxc6** (14... Fxc6 daha iyiydi.) **15. Fd3 h5 16.Şb1 b4.** Demir Baba, derdi ki: “Piyonlar geri gelmez ve her ilerleyen piyon arkasında zayıf kareler bırakır.” **17.Ae2 Vc5** Koskoca vezir bir piyonu koruma görevinde. (Paşa erin başında!) **18.Khf1** (18.e5! de beyaz filin saldırı yolunu hızla açtığı için dikkate değer bir hamle ama belirsizlik ve karışıklık yerine Karjakin, bütün aletlerini aktifleştirme yolunu seçiyor.) **18... Fh6 19. Ve1 a5** (19...Şe7 daha iyi.) **20.b3 Kg8 21.g3** (Bunun yerine 21.Kxf6, siyah fili büyük çapraza oturtur ve bu da beyaz için riskli olabilirdi.) **21...Şe7** (Madem ki f6 alınmadı vezir kanadında 21...a4!? ile karşı atak başlatılabilirdi.) **22.Fc4 Fe3** (22...a4, hâlâ geçerli bir karşı oyun fırsatı idi.) **23.Kf3** (23.Af4 daha iyi.) **23...Kg4 24.Vf1 Kf8** Beyaz, hedef tahtasını f dikeyine kaydırды. **25.Af4 Fxf4 26.Kxf4 a4** Öyle geç oldu ki

36...Ke4?? “Yılın Gafı”

erken sayılabilir. **27.bxa4 Fxa4 28.Vd3 Fc6** Buralarda siyah iyi sayılabilir. **29.Fb3 Kg5** (29...Kfg8, siyahın üstünlüğü sürerdi.) **30.e5!** Korkusuz bir sürüş. **30... Kxe5 31.Kc4 Kd5** Atağın yönü vezir kanadına dönüyor. **32.Ve2 Vb6 33.Kh4 Ke5 34.Vd3 Fg2 35.Kd4 d5 36.Vd2 Ke4??** (D) (“Yılın Gafi” Siyah, b piyonunu koruyayım derken kale fedasını gözden kaçırdı. 36...Fe4, konumu korurdu.) **37.Kxd5!!** Karjakin’i finale taşıyan feda. **37...exd5 38.Vxd5 Ve7?** (38...Kd4 denenebilirdi ama sonuç değişmezdi.) **39.Vf5 Kf7** Büyüyen ve çoğalan tehditleri önlemek için siyah kalesini gözden çıkarıyor ama uçuruma yuvarlanmaktan kurtulamıyor. **40.Fxf7 Ve5** Çok etkisiz bir değişim önerisi. **41.Kd7+ Şf8 42.Kd8+** 1-0 [Katkıları için Harun Muratoğlu’na teşekkür ederim]

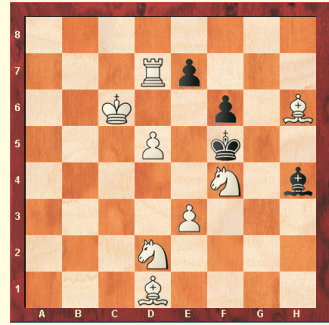

FA ANAHTARI (Bass Clef)

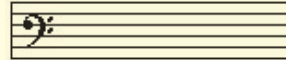
Umut Sayman’ın hazırladığı yandaki **KURGUMAT** kompozisyonunda, figürler müzikteki “fa” anahtarı gibi dizilerek Scaccografia(figürlerle harf rakam veya şekil çizmek.) biçiminde bir çalışma gerçekleştiriyor. 1...Şe5 ve 1...Şxe4 varyantları Velikhanov temasıdır (2. hamleler aynıdır ama mat hamleleri Anti-Dual’e çevrilir.) At fedasının yapıldığı şık anahtar hamle, aynı zamanda siyah şaha kaçış karesi veriyor.

Çözüm:

1. Ae4! [2. Kxe7 ~ 3. Ad6#]
 1. ... Şe5 2. Kxe7+ 2. ... Şf5 **3. Ad6# (e4#?)**
 1. ... Şxe4 2. Kxe7+ 2. ... Şf5 **3. e4# (Ad6#?)**
 1. ... Ff2 2. Kxe7 ~ 3. Ad6#

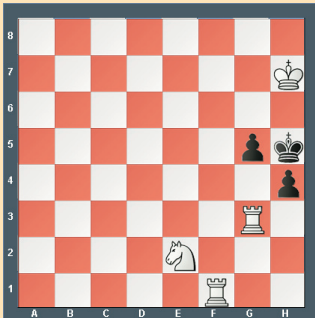
#3 8+4

Fa Anahtarı

KURGUMAT

Elmar Abdullayev, Azerbaycan

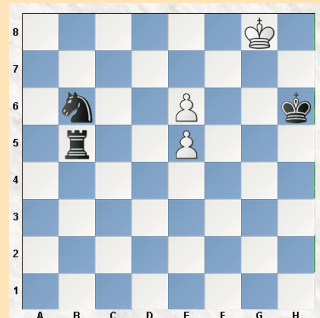

2 #

myildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU

Derya Özkan, Keşan, 2016,

Beyaz Oynar Berabere

Çözümler 151. sayfadadır.

Bize Gönderilen Kitaplardan

Lao Tzu Tao Yolu Öğretisi

Tao Te Ching'in
Yorumsal
Çevirisi

Doğan Kuban

Yem Yayın

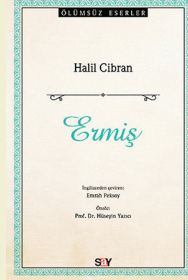
90 yaşına basan Türkiye'nin ilk mimarlık tarihçisi Doğan Kuban, dış dünyamız yanında iç dünyamızı da güzelleştirmek için de çabalıyor. Kuban, dünyanın en çok okunan; Çinli filozof Lao Tzu'nun İÖ 6. yüzyılda yazdığı düşünülen Tao Te Ching adlı yapıtını; 65 yıllık okuma, inceleme, araştırma süreci içinde özgün bir çeviri/yorum olarak okuyucularla paylaşıyor... 2500 yıl öncesinin bilgi ortamında, doğa-insan ilişkisini dinsel ve mistik yorumlara bulaştırmadan anlatan ve insanın doğayı izlemesini öneren bir öğütler kitabının yalnızca Batı dillerinden herhangi birindeki bir çevirisinin Türkçeye yeniden kazandırılmasından ibaret olmayan Kuban'ın yorumu, kütüphanesindeki Tao Te Ching çevirilerinden, Çin tarihine, kültürüne ve felsefesine ilişkin kitapların verdiği bilgilerden ve onların yorum-

lanmasından oluşan çok özel bir değerlendirme niteliği taşıyor. İki bölümden oluşan kitabın birinci bölümünde Kuban, Lao Tzu'yu, öğütlerini ve Tao öğretisinin temel kavramlarını açıklıyor; bu öğretinin 21. yüzyıl insanına hâlâ bir şeyler öğretebileceği iddiasını, tartışarak ortaya koyuyor. Kitabın ikinci bölümü ise 81 şiirden oluşan Tao Te Ching ve Kuban'ın bu şiirlerin her biri için yaptığı özgün yorumlardan oluşuyor. Kuban: "kanımca uygarlık insanoğlunun bütün kazanımlarına sahip çıkma isteğinin bir ifadesidir. Yeni bir uygarlık vizyonu Batı ve Hristiyan damgalı entelektüel geleneğin yerine geçtiği zaman dünya daha iyi yaşanacak bir yer olabilir(...)"

Ermiş

Halil Cibran

Say Yayınları

İnsanlığın tarihi baştan sona göç tarihidir. Afrika'da gözlerini açan insanlık emekler emeklemez göçmeye başladı. Dünya yetmedi şimdi uzayın derinliklerine göçmeye çalışıyor insanoğlu, isteyerek istemeyerek. Bugün sayıları milyonları aşan insan

ölümü pahasına Suriye'den batıya sığınmaya çalışıyor. Göç, göçmen deyince akla hep olumsuz şeyler geliyor: Canlı bomba, şiddet, işsizlik... Oysa Rönesans, bugün dünyanın ortak müziği caz göçün meyvesi. Edward Said, Necip Mahfuz, Amin Maalouf, Nazım Hikmet ve Halil Cibran göç edebiyatının en tanındık “yersiz ve yurtsuz”luğun adları. ABD Başkanı Roosevelt'in: “Sen Doğu'dan gelip Batı'yı silip süpüren ilk fırtınasın, ancak kıyılarımıza çiçekten başka bir şey getirmedin” diyerek sahiplendiği (kimilerinin köklerinin Tunceli'ye uzandığını söylediği) Cibran, Osmanlı topraklarından Suriye/Lübnan kıyılarından, Kamile ananın kollarında, sırtında taşıyarak ABD'ye ulaştırmayı başardığı üç çocuğundan biriydi. Ermiş, İncil'den sonra en çok (satılan, basılan, dağıtılan değil) okunan kitap.

Aşkın Metafiziği

Arthur
Schopenhauer

Şule Yayınları

Aşkın Metafiziği, Deleuze ve Guattari'nin kavramlaştırdığı “arzu

felsefesi”nin önceden yazılmış, ancak çelişkili bir karalamasıdır sanki... Küçük bir farkla: Schopenhauer aşkı, soyunu sürdürmek amacıyla insana kurulmuş hoş ve bilgece bir ‘tuzak’ olarak görür. Öyle ya, insan demens'tir; tutkularla, öfkelerle, haykırışlarla, ani mizaç değişiklikleriyle, ihtilâçlı ve aşırı bir duygusallık gösterir, imkânsız olanı ister ve fedakârlıkların faziletine inanır. “Yaşamak için yaşamak”ın içini aşkla doldurmak, bir süre sonra tehlikeli bir hal alır: itidalle “için için yanma”nın, kopmayla bağlanmanın diyalogları çürütür, çökeltir çünkü insanı... Tam da bu noktada Schopenhauer'in “irade”si devreye girer. “İrade eşsizdir, akıl dışıdır, özgürdür; zamanın ötesinde ve bu nedenle değişimin, algının ve yıkımın da ötesindedir.” Tuhaf olan ise şudur: Schopenhauer, kadınların hiçbir zekâya sahip olmadıklarını düşünür, ama zekânın insana anneden geçtiğini savunur. Başka bir deyişle, tutkular ve eğilimler babanın, irade ve zekâ ise annenin mirasıdır. Uyumsuz insanlar olduğumuza inanmamızı arzulayan Schopenhauer'in kör iradenin oyununa yönelik tüyler ürpertici bir üslubuyla başlıyor: Aşkın Metafiziği. Eser, Mirela Axinte'nin Önsöz'ü ve Leo Franchi'in Sonsöz'üyle zenginleşiyor. Murat Batmankaya o dönemin ruhunu soluyarak, zaman içinde oluşan anlam kaymalarını ayıklayarak çevirmiş.

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: AHMET AKMAN, İSTANBUL

BÜTÜN DÜNYA'DAN
OKULLARIMIZA
%50
İNDİRİM

**Okulların
en az 20 adetlik
toplu aboneliğine
Bütün
Dünya'dan
%50 indirim**

Bütün Dünya, tüm okullarımız için kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor:
Yeni yılda 1 yıllık en az 20 adetlik abonelik talebi olan her okulumuz Bütün Dünya dergilerini %50 indirimli olarak alıyor.

Bu fırsattan yararlanmak şimdi çok kolay. Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla okullarımıza yönelik abonelik işleminizi başlatabilir; yeni yılda Bütün Dünya'nın okulunuza gelmesini sağlayabilirsiniz.

Bütün Dünya Abone Servisi:

Tel: (0506) 888 26 44

E-posta: abone@butundunya.com.tr

Bütün Dünya

KAYIHAN KESKİNOK

Yaşam öyküsünün özetini Kasım 2015 sayımızda yayımladığımız ünlü sanatçı Kayihan Keskinok adına oluşturulan “Keskinlik Sanat Vakfı”, sanatçının “Acılardan Umut ve Güvene ve Geleceğe” adlı sergisiyle geçen ay açıldı. Kayihan Keskinok’un eserlerinin kalıcı olarak sergileneceği ve bir sanat merkezi olarak tasarlanan Cinnah Caddesi, No:19/2, Ankara adresindeki Vakfın amacı, sanatçının yapıtlarını basım-yayın yoluyla çoğaltmak ve sergilemek yoluyla kuşaktan kuşağa taşımak yanısıra, toplumun her kesimine sanat sevgisini aşilayarak sanat yoluyla toplumu eğitmektir. Vakıf’ta ayrıca, Çağdaş Türk Sanatı’nın yurt içinde ve yurt dışında tanıtılmasına, güzel sanatların yanısıra mimarlık ve şehircilik gibi güzel sanatlarla ilişkili alanlarda da çalışmalar yapılacaktır.